አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂዩማኒቲስ፣-ቋንቋዎች ጥናት፣-ጋዜጠኝነትና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ስነ-ፅሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

በ2004 ዓ.ም በተዘጋጀው የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃ

በመጋቢው ኃ/ ማርያም

በተግባራዊ ስነልሳን የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ማስተማር መርሃ ግብር የሁለተኛ ድግሪ ማሟያ ፅሁፍ

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

ነሀሴ 2009 ዓ.ም

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂዩማኒቲስ፣ቋንቋዎች ጥናት፣ጋዜጠኝነትና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ስነ-ፅሑፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

በ2004 ዓ.ም በተዘጋጀው የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ
የቀረቡ ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃ

በተግባራዊ ስነልሳን የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ማስተማር ለሁለተኛ ድግሪ ማሟያ የቀረበ
ጥናታዊ ፅሁፍ

ነሐሴ 2009 ዓ.ም

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂዩማኒቲስ፣ የቋንቋዎች ጥናት፣የጆርናሊዝምና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ፣ሥነፅሁፍና ፎክሎር ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

በመጋቢው ኃ/ ማርያም

የፈታኞች ቦርድ ማረጋገጫ

የአማካሪ ስም ____ ፊርማ________________

የፈታኝ ስም ____________________________________ _ፊርማ________________

የፈታኝ ስም ____ፊርማ________________

ምስጋና

ለዚህ ጥናታዊ ፅሁፍ መሳካት ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይሉ ስህተቱን በማረም የጎደለውን በመሙላት ገንቢ አስተያየት በመስጠት ከፍተኛ እገዛ ላደረጉልኝ አማካሪዬ ለዶ/ር ጌታቸው አዱኛ ከፍ ያለ ምስጋና አቀርባለሁ፡፡

የጥናቱን ርዕስ መነሻ በማድረግ ከመረጃ መረቦች መረጃ በማፈላለግ የተባበሩኝ የባህርዳር ዩኒቨርስቲ መምህር የሆኑት ዶ/ር ማረው አለሙ እና ዶ/ር አረጋ ባዘዘው፣ የፅሁፉን ረቂቅ በመፃፍና በማባዛት የተባበሩኝ ወንድሞቼ አታሌ ቢራራ እና አስምሮ ላቂያውን እጅግ ላመሰግናቸው እወዳለሁ፡፡

በመጨረሻም ይህ ጥናት ሲካሄድ ላበረታቱኝና ድጋፋቸው ላልተለየኝ ባለቤቴ ወ/ሮ አርሴማ አለም፣ ልጆቼ አፀደ መጋቢውና ናትናኤል መጋቢው በጣም እወዳችኋለሁ አመሰግናለሁ፡፡ሰፊጊዜ ወስደው ፈተናዎችን በመፈተን፣መረጃ በመስጠትና በማሰባሰብ ለተባበሩኝ የባህርዳር መሰናዶና የኢትዮ-ጃፓን የ11ኛ ክፍል ተማሪዎችና የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን ከልብ አመሰግናለሁ፡፡

ማውጫ

ይዘት **ገፅ**

ምስጋና i
ማውጫ ii
የሰንጠረዥ ማውጫ..iv
የአባሪዎች ማውጫ v
አጠቃሎ vi
ምዕራፍ አንድ
መግቢያ ....
1.1 የጥናቱ ዳራ 1
1.2 የጥናቱ መነሻ ሃሳብ 4
1.3 የጥናቱ አላማ..7
1.4 የጥናቱ አስፈላጊነት 8
1.5 የጥናቱ ወሰን 8
1.6 የጥናቱ ውስንነት 9
1.7 የጥናቱ ቁልፍ ቃላትና ሀረጋት ብያኔዎች..10
ምዕራፍ ሁለት
የተዛማጅ ጽሁፍ ቅኝት 11
2.1 በቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ የምንባቦች ተነባቢነት 11
2.2 የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች..15
2.2.1 የ'Flesch' ቀመር 16
2.2.2 የ'Dale-Chall' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር 19
2.2.3 የ'Jhon Bormuth' የተነባቢነት መወሰኛ.. 20
2.3 የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች አንድነትና ልዩነት.......................................24
2.4 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት..25
ምዕራፍ ሶስት
የጥናቱ ንድፍና ዘዴ 27

3.1 የጥናቱ ንድፍ 27
3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች 27
3.2.1 ሰነድ ፍተሻ 27
3.2.2. ዝግ ፈተና (Cloze test) 28
3.2.3 ቡድን ተኮር ውይይት 30
3.2.4 ቃለ መጠይቅ 30
3.3. የናሙና አመረራጥ ዘዴ 31
3.3.1 የትምህርት ቤቶች ናሙና አመራረጥ ዘዴ 31
3.3.2 የተማሪዎችና የመምህራን ናሙና አመራረጥ 32
3.3.3. የምንባቦች ናሙና አመራረጥ 34
3.4 የመረጃ አሰባሰብ ሂደት 35
3.5 የመረጃ ትንተና ሂደት 37
ምዕራፍ አራት
የጥናቱ መረጃ ትንተናና ማብራሪያ 39
4.1. የሰነድ ፍተሻ መረጃ ትንተናና ማብራሪያ 39
4.2. የዝግፈተና (cloze test) መረጃ ትንተናና ማብራሪያ 47
4.3. የቡድን ተኮር ውይይት መረጃ ትንተናና ማብራሪያ 50
4.4. የቃለ መጠይቅ መረጃ ትንተናና ማብራሪያ 53
ምዕራፍ አምስት
ማጠቃለያ፣ መደምደሚያና የመፍትሄ ሀሳቦች 56
5.1 ማጠቃለያ 56
5.2 መደምደሚያ 59
5.3. የመፍትሄ ሃሳቦች 59
ዋቢዎች 61
አባሪዎች 65

የሰንጠረዥ ማውጫ

ገፅ

ሰንጠረዥ 1 ፡ የ'Flesch' ቀመር የንባብ ቅለትና ደረጃ ትርጉም 18
ሰንጠረዥ 2 ፡ የ'Dale-Chall' የነጥብ ውጤት 20
ሰንጠረዥ 3፡- ከሶስቱ ትምህርት ቤቶች ለፈተና፣ ለቡድን ተኮር ውይይትና ለቃለ መጠይቅ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎችና መምህራን ዝርዝር መረጃ......34
ሰንጠረዥ 4 ፡- የቀለም ቆጣሪዎች የቆጠራ ውጤት..39
ሰንጠረዥ 5፡- በ'Flesch' ቀመር መሠረት ከሶስት ምንባቦች የተገኘ ውጤት መግለጫ 40
ሰንጠረዥ 6፡- በ'Flesch' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች የሶስቱ ምንባቦች የንባብ ቅለትና የደረጃ ውጤት ነጥብ 42
ሰንጠረዥ 7፡- በሶስቱ ናሙና ምንባቦች የሚገኙ ያልተለመዱ ቃላት ብዛት..............43
ሰንጠረዥ 8 ፡- በ'Dale-Chall' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር የሶስቱ ምንባቦች የነጥብ ውጤት 44
ሰንጠረዥ 9 ፡- በዝግ ፈተና ዘዴ የተመዘገበ የናሙና ተማሪዎች የፈተና ውጤት.....48

የአባሪዎች ማውጫ

ገጽ

አባሪ ሀ :-የሶስቱ ናሙና ምንባቦች የቀለም ቆጠራ ውጤት 65

አባሪ ለ :-የ’ Dale-Chall’ ቀመር ሰንጠረዥ አተረጓጎም 82

አባሪ ሐ :-የግንዛቤ ሙከራ ናሙና ምንባቦችና መልሶች 84

አባሪ መ:-ለተማሪዎች በቀረቡ ዝግ የፈተና ዘዴዎች የተገኘ ውጤት ዝርዝር መግለጫ. 94

አባሪ ሠ:-ለተማሪዎች የቀረቡ የቡድን ተኮር ውይይት ጥያቄዎች.......................100

አባሪ ረ:-ለመምህራን የቀረቡ የቃለ መጠይቅ ጥያቄዎች....................................101

.

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት ዋና አላማ በ2004 ዓመተ ምህረት በትምህርት ሚኒስቴር ተዘጋጅቶ እስካሁን ድረስ አገልግሎት በመስጠት ላይ የሚገኘውንና በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት ደረጃ በመመርመር ላይ ነበር፡፡ ይህን አላማ ለማሳካት የተመረጠው ገላጭ የምርምር ንድፍ ሲሆን የተገኙት መረጃዎች ተሰብስበው በመጠናዊና በአይነታዊ የምርምር ዘዴዎች ተተንትነዋል፡፡ ለዚህ ጥናት በባህርዳር ከተማ አስተደዳር ከሚገኙ ሰባት የመንግስት አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መካከል የባህርዳር መሰናዶና የኢትዮ ጃፓን አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በአላማ ተኮር ንሞና ዘዴ ተመርጠዋል፡፡ በነዚሁ ትምህርት ቤቶች በ2009 ዓመተ ምህረት 11ኛ ክፍል በመማር ላይ ከሚገኙ ተማሪዎች መካከል ከእያንዳንዱ ትምህርት ቤት 30፣ 30 ተማሪዎች በተራ የዕጣ ንሞና ዘዴ ተመርጠው እንዲፈተኑ ተደርጓል፡፡ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች ከተመረጡ 60 ተማሪዎች መካከል 7 ተማሪዎች በአላማ ተኮር የንሞና ዘዴ ለቡድን ተኮር ውይይት ተመርጠዋል፡፡ በነዚህ ሁለት ትምህርት ቤቶች አማርኛ ቋንቋን በማስተማር የሚገኙ 3 መምህራን በአጠቃላይ የንሞና ዘዴ ተመርጠው ቃለመጠይቅ ተደርጓል፡፡ ጥናቱን ለማካሄድ በመጽሐፉ ውስጥ ከሚገኙ አስር ምንባቦች መካከል ሶስት ምንባቦች ከመጽሐፉ መጀመሪያ፣ መካከልና መጨረሻ ምዕራፍ በ'Harrison' (1980) የመምረጫ መስፈርት ዘዴ ተመርጠዋል፡፡ ከእያንዳንዱ ምንባብ 100፣ 100 ቃላት ተቆጥረው በሶስት ሁለተኛ ዲግሪ ባላቸው መምህራን የቀለም ቆጠራ ህጎችን መሰረት በማድረግ የቀለም ቆጠራው ተከናውኗል፡፡ የሶስቱ ቀለም ቆጣሪዎች የቀለም ቆጠራ ውጤት ተደምሮና ለሶስት ተካፍሎ የተገኘው አማካይ ውጤት ተወስዶ በ'Flesch' እና Dale-Chall ቀመሮች የምንባቦቹ የተነባቢነት የንባብ ቅለትና ክብደት ደረጃ ተሰልቷል፤የተገኘውም ውጤት ምንባቦቹ በጣም ከባድና ከተማሪዎች ደረጃ በላይ መሆናቸውን አሳይቷል፡፡ በነዚህ የተነባቢነት ቀመሮች የተገኘውን ውጤት የበለጠ ለማጠናከር ቀደም ሲል ከተመረጡት ሶስት ምንባቦች ዝግ ፈተና ተዘጋጅቶ ተማሪዎች እንዲፈተኑ ተደርጓል፡፡ በነዚህ ዝግ የፈተና ዘዴዎች የተገኘው ውጤትም አብዛኞዎቹ ተማሪዎች ምንባቦችን በእገዛም ቢሆን አንብበው መረዳት የማይችሉ መሆናቸውን አሳይቷል፡፡በተጨማሪም በ11ኛ ክፍል መማሪያ መፅሀፍ የተካተቱ ምንባቦችን ተነባቢነት በተመለከተ ከተማሪዎች ቡድን ተኮር ውይይትና ከመምህራን ጋር ቃለመጠይቅ ተካሂዶ ከላይ ከተገኙት መረጃዎች ጋር ሲገናዘብ ምንባቦቹ ተነባቢነት እንደሚጎድላቸው አመላክቷል፡፡ በመሆኑም በምንባብነት የሚመረጡ ምንባቦች የተማሪዎችን ፍላጎት የሚያሟሉ፣ ወቅታዊ መረጃዎችን ያካተቱና በወጣቶች ሕይወትና ልምድ ላይ ተመስርተው ቢዘጋጁ የሚቀርቡ ምንባቦች ተነባቢነት እንደሚኖራቸው ተጠቁሟል፡፡ በየጊዜው በሚዘጋጁ አዳዲስ የማስተማሪያ መፅሀፍት የሚቀርቡ ምንባቦች በማስተማሪያነት ከመቅረባቸው በፊት በተነባቢት መለኪያ ቀመሮች መመዘን ቢችሉና ቀመሮቹም ለአማርኛ ቋንቋ ምንባቦች ተነባቢነት ያላቸው ተገቢነት በጥናት ቢደገፍ የተሻሉ ምንባቦችን ማቅረብ ከመቻሉም በላይ ወጭ፣ ጊዜና ጉልበትን ቆጣቢ ይሆናል፡፡

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1.1 የጥናቱ ዳራ

የአንብቦ መረዳት ዋና ጉዳይ ከቀረበው ጽሁፍ ውስጥ ተፈላጊ መረጃዎችን ለይቶ ማውጣትና መልዕክቱን በአግባቡ መረዳት መቻል ነው፡፡ አንድን ጹሁፍ አንብቦ የመረዳት ችሎታና የምንባቦች ተነባቢነት ቀጥተኛ ግንኙነት እንዳላቸው Richards እና Schmidit (2002) እና Klare (1963) ይገልፃሉ፡፡ ይህም ማለት አንብቦ የመረዳት ችሎታ በጽሁፍ ውስጥ የቀረቡ አዳዲስ መረጃዎችን በቀላሉና በአጭር ጊዜ ሀሳባቸውን መገንዘብ መቻል ነው፡፡ ተነባቢነት የሚኖረው ደግሞ ምንባቦቹ ሲዘጋጁ የሚዋቀሩ ቃላት እና የሀሳብ መዋቅሮች የአንባቢውን ደረጃ ጠብቀው የቀረቡ እንደሆነ ነው፡፡Feathers (2004) በበኩላቸው ይህንን ሀሳብ በማጠናከር፣ ተነባቢነት ከሚነበበው ምንባብ ውስጥ በሚገኙ ፍሬ ነገሮችና በአንባቢው መካከል ያለ መስተጋብር ነው ይላሉ፡፡ ይህም የሚያሳየው አንብቦ መረዳት ከፍተኛ የሆነ ንቁ ተሳትፎ የሚጠይቅና በፀሐፊውና በአንባቢው መካከል የሰመረ ሀሳብ መጋራት እንዲኖር የሚያደርግ መሰረታዊ እውቀት መሆኑን ያመላክታል፡፡ Nuttall (1982) በበኩላቸው የአንብቦ መረዳትን ክሂል ስኬታማ ለማድረግ የተማሪዎች የግል ንባብ ወሳኝነት እንዳለው በአጽንኦት ይገልፃሉ፡፡ከዚህ አባባል መገንዘብ የሚቻለውበትምህርት ቤትም ይሁን ከትምህርት ቤት ውጭ ዕውቀት የሚገኘው ተማሪዎች ባላቸው የማንበብና የመረዳት ችሎታ መጠን መሆኑን ነው፡፡ ዕውቀትም የሚጐለብተው የቀረበውን ሀሳብ አንብቦ መረዳት ሲቻል በመሆኑ በማስተማሪያነት የሚዘጋጁ መጻሕፍት ዋና አላማም የሚቀርቡ የትምህርት ይዘቶች ተነባቢነት እንዲኖራቸው አድርጎ ማቅረብ ይሆናል፡፡ የከፍተኛ ደረጃ ተማሪዎች እውቀት የሚያገኙት ተነባቢነት ያላቸውን ምንባቦች በማንበብ ስለሆነ ለሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ንባብና ተነባቢነት ከፍተኛ ትኩረት መሰጠት ይኖርበታል፡፡

ተነባቢነት ሊያሳጡ የሚችሉ በርካታ ምክንያቶች እንዳሉ ቢታወቅም ከአንብቦ መረዳት ጋር ጥብቅ ቁርኝት ያላቸው የቃላት ክብደት እና የአረፍተ ነገር ርዝመት መሆኑን Mc Andrews (2008) ይገልፃሉ፡፡Johnson (1998) በበኩላቸው በተነባቢነት ላይ ተፅዕኖ

የሚያሳድሩ ምክንያቶች የቃላት ክብደትና የአረፍተ ነገር ርዝመት ብቻ ሳይሆን በአንባቢው ፍላጐት፣መነሳሳት፣የጽሁፉ ይዘትና መዋቅር ከፅሁፉ ተነባቢነት ጋር እንደሚያያዝ ያስረዳሉ፡፡ ከነዚህ ምሁራን መገንዘብ የሚቻለው ጉዳይ ለተነባቢነት መኖር የቃላትና የአርፍተ ነገር ርዝመት ብቻ ሳይሆን በአንባቢው ተነሳሽነት፣ በጽሁፉ ይዘትና መዋቅር የሚወሰን መሆኑን ነው፡፡

በእርግጥ ከተማሪዎች ደረጃ በላይ የሆኑ ምንባቦችን አንብቦ ለመረዳት አስቸጋሪ እንደሚሆኑ ሁሉ ከተማሪዎች ደረጃ በታች ቀላል የሆኑ ምንባቦችም በተመሳሳይ ለማንበብ የማያጓጉና የማያነሳሱ ይሆናሉ፡፡ ስለሆነም መምህራን ለተማሪዎቻቸው አቅምና ደረጃ ተመጣጣኝ የሆኑ ተነባቢነት ያላቸውን ምንባቦች ሊመርጡላቸው ይገባል።ይህም ሆኖ የተማሪዎች ዳራዊ ዕውቀት፣ የምንባብ ልምድና የቋንቋ ችሎታ የተለያየ ስለሚሆን በተመሳሳይ ክፍል ለሚገኙ ተማሪዎች ተመሳሳይ ምንባብ ቢቀርብ እንኳን የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ልዩነት ይኖራል፡፡

ይህንን መሰል የተነባቢነት ችግር ለመቅረፍ መምህራን ለተማሪዎቻቸው የሚያዘጋጁትን ምንባብ በቀላሉ እንዲረዱትና የመማር ማስተማሩ ተግባር ይበልጥ ውጤታማ እንዲሆን ለማድረግ የምንባቦችን ውስብስብነትና አስቸጋሪነት ለመለካት የሚያስችል ሁነኛው ዘዴ የተነባቢነት ቀመር መጠቀም እንደሆነ Allan እና ሌሎች (2005)፣ May(1990) እና Perfetti (1995) ይገልፃሉ፡፡

ስለሆነም መምህራን የሚያስተምሩትን ይዘት በተነባቢነት መወሰኛ ቀመር በመመዘን አንብቦ መረዳትን ማሳደግና ለተማሪዎቻቸው አቅም የተመጣጠኑ፣ ፍላጎታቸውን ያማከሉ ምንባቦችን ማዘጋጀት እንደሚቻል Josef (1976) የሌሎቹን ምሁራን አስተያየት ይጋራሉ፡፡ ይህም የሚያሳየው ለማስተማሪያነት የሚቀርቡ ምንባቦች የተነባቢነት ሁኔታ በአግባቡ መፈተሽ እንዳለበት ነው፡፡Chavkin (1997)፣ተመራማሪዎች ከ1920ቹ ጀምሮ የመማሪያ መፃህፍትን የተነባቢነት ጥናት ማከናወን ዋነኛ ተግባራቸው እንደሆነ የሚያብራሩት ለዚህ ይመስላል፡፡ ይህንንም ተከትሎ በአሁኑ ወቅት በርካታ ማተሚያ ቤቶች የተነባቢነት ውጤቶችን መሰረት በማድረግ የሚያዘጋጁዋቸውን መፃህፍት እየመዘኑና እየገመገሙ ያሳትማሉ፡፡Chavkin (1997) ‘Dale Chall’ን (1984) ዋቢ አድርገው ሲያብራሩ የተነባቢነት

ጥናት ዋና አላማ ምንባቦችን ለአንብቦ መረዳት ምቹ ማድረግና አንባቢውን ከምንባቡ ጋር ማገናኘት እንደሆነ ይገልጻሉ፡፡

Bintz (1997) በበኩላቸው በአንብቦ መረዳት ክሂል ዙሪያ ከመቶ በላይ የሚሆኑ በከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚያስተምሩ መምህራንን ጠይቀው በሰበሰቡት መረጃ ሁሉም መምህራን የተማሪዎቻቸው የማንበብ ክሂል ያልዳበረ መሆኑን መግለፃቸውን በጥናታቸው አመላክተዋል፡፡ Bintz በጥናት ውጤቱ ላይ ተመስርተው የሰነዘሯቸው የመፍትሄ ሀሳቦች ለምንባብ የምንሰጠው ዋጋና ለንባብ ያለን አመለካከት መለወጥ አለበት፤ ማንበብን እንደ አሰልቺ ትምህርት ከማየት ይልቅ በትምህርት ቤቶች ለንባብ ዋጋ መስጠት፣ ማንበብ ለመማርና ለማስተማር ቁልፍ መሳሪያ መሆኑን ትምህርት ቤቶች፣ መምህራንና ተማሪዎች ማወቅ እንዳለባቸውና ተነባቢነት ያላቸውን ጽሁፎች በማዘጋጀት ችግሩን ማቃለል እንደሚቻል ገልፀዋል፡፡

በዩናይትድ ስቴትስ የሁለተኛ ደረጃ የሳይንስ ትምህርት ውጤት መቀነስ፣ የትምህርት ማቋረጥ ችግር፣ የመፃሕፍት የተነባቢነት ደረጃ ዝቅተኛ መሆን፣ የሴት ተማሪዎች ውጤት አናሳ መሆን፣ ከሁለተኛ ደረጃ ወደኮሌጅየሚገቡ ተማሪዎች ለሳይንስ ትምህርት ያላቸው ግምት ዝቅተኛ ሆኖ መገኘት በ1989 በ15 ሀገራት የነበሩ ምሁራንና ተማሪዎች የሳይንስ ትምህርትን መዳከም ለማሻሻል እንቅስቃሴ አድርገዋል፡፡መነሻ ሀሳባቸውም "በ2000 የዩናይትድ ስቴትስ ተማሪዎች በሳይንስና ሂሳብ ትምህርት የአለማችን ቀዳሚዎች ይሆናሉ?" የሚል መፈክር እንደነበራቸውና የዚህ ንቅናቄ ዋና ትኩረት ተነባቢነትን በመርመር የሁለተኛ ደረጃ የሳይንስ ትምህርቶችን የተነባቢነት ደረጃ ከተማሪዎች የንባብ ችሎታ ጋር ማጣጣም ነበር፡፡ ይሁንና የዚህ ጥናት ውጤት እንዳመለከተው መፃሕፍቱ ከተማሪዎች የተነባቢነት ደረጃ በላይ እንደነበሩ Chavkin (1997) አሳይተዋል፡፡

በተመሳሳይ መልኩ Chaiangsoon እና Yager (1993) በሁለተኛ ደረጃ የሚሰጡ የሳይንስ ትምህርቶችን ተነባቢነት አጥንተዋል፡፡ የጥናታቸው አካል ከሆኑት የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ የሳይንስ መፃህፍት አራቱ ብቻ ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ጋር የተመጣጠኑ እንደነበሩ አረጋግጠዋል፡፡ይህየጥናት ውጤት የሚያሳየው አንድ ምንባብ ከመዘጋጀቱ በፊት ለማንና ለየትኛው የክፍል ደረጃ መዘጋጀት እንዳለበት አስቀድሞ መወሰንና መገንዘብ እንደሚጠይቅ ነው፡፡ ለዚህም ሲባል በአሁኑ ጊዜ የተነባቢነት ቀመሮችን መሰረት

በማድረግ የሚካሄዱ ጥረቶች ውጤታማ መሆናቸውን Marilyn (1990)፣ Millar (1962) እና Taylor (1953) ይገልፃሉ፡፡

በአማርኛ ቋንቋም የተነባቢነት ቀመሮችን መሰረት በማድረግ በ10ኛ ክፍል የአማርኛ መጽሐፍ ምንባቦች ላይ ጌታቸው (1986)፣ "ለአስረኛ ክፍል የተመረጡ የአማርኛ ቋንቋ ማስተማሪያ ምንባቦች የብቃት ደረጃ " እና ክንዴነህ (2003) "የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የተመረጡ ምንባቦች ተነባቢነትና የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታና ውጤት ተዛምዶ" በሚል ርዕስ ጥናት አካሂደዋል፡፡

በውጭ ቋንቋም Berhe (1989) "የ10ኛ ክፍል የእንግሊዘኛ፣ ጅኦግራፊ፣ታሪክ እና ባዮሎጅ መማሪያ መፃሕፍትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ" በሚል ርእስ፣ እንዲሁም Melese (2011) "የ11ኛ ክፍል የባዮሎጅ፣ የኬሚስትሪ እና የስነ-ዜጋ የመማሪያ መፃህፍትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ" በሚል ርእስ ጥናት አካሄደዋል፡፡ነገር ግን በሁሉም አጥኝዎች የተደረሰበት የጥናት ውጤት የሚያሳየው ከጅኦግራፊ መማሪያ መጽሀፍ በስተቀር ሁሉም መማሪያ መፃህፍት ተነባቢነት እንደሌላቸውና ከተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታና የክፍል ደረጃ ጋር የማይመጣጠኑ መሆናቸውን አሳይተዋል፡ይህ ጥናት ደግሞ በ11ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት ደረጃ በመፈተሽ ተመሳሳይ ችግር መኖር አለመኖሩን ይፋትሻል።

1.2 የጥናቱ መነሻ ሃሳብ

የቋንቋ ትምህርት ዘርፍ የሆነው የንባብ ክሂል ከሚዳብርባቸው ቦታዎች መካከል ቀዳሚውን ቦታ የሚይዙት ትምህርት ቤቶች ናቸው፡፡በትምህርት ቤት ውስጥ የሚሰጠው የንባብ ክሂል አብይ አላማም አንብቦ የመረዳትን ክሂል ማጎልበት ነው፡፡አንብቦ የመረዳት ክሂል ሲጎለብት ለመግባቢያነት አገልግሎት ከመዋል ባለፈ ሌሎች ትምህርቶችን ለመማር፣ ስለሌሎች ለማወቅ፣ የረቀቀ አስተሳሰብን ለማጎልበትና ከአለም ህዝብ መረጃ ለማግኘት ትልቁን ድርሻ የሚይዝ መሆኑን Millar (1962) ይገልፃሉ፡፡

አንብቦ መረዳት ስኬታማ ሊሆን የሚችለው በተማሪዎች መማሪያ መፃህፍት ውስጥ የሚካተቱ ምንባቦች ተነባቢነት እንዲኖራቸው ተደርገው ሲዘጋጁ ነው፡፡ አንድ ጽሁፍ ተነባቢነት አለው የሚባለው ደግሞ ተማሪዎች በቀላሉ አንብበው የሚረዱት ሲሆን ነው፡፡ይህን የሚወስነው ደግሞ በሚነበበው ጽሁፍ ውስጥ ያለው አማካይ የአረፍተነገር

ርዝመት፣ በምንባቡ ውስጥ ያሉ አዳዲስ ቃላት ቁጥርና የቋንቋው ሰዋስዋዊ አደረጃጀት መሆኑን Richards እና Schmidt (2002) ያስረዳሉ፡፡

በማስተማሪያነት በሚቀርቡ ምንባቦች ውስጥ የተነባቢነት ችግር ሲከሰት በሁሉም የትምህርት አይነቶች ዝቅተኛ ውጤት ማስመዝገብ፣ የክፍል መድገምና ከትምህርት ገበታ ማቋረጥን ያስከትላል፡፡ ይህንን ችግር ለመከላከል በመማሪያ መጸሀፍት ውስጥ የሚካተቱ ምንባቦች ሲዘጋጁ የምንባቡ ተነባቢነት ወይም የክብደት ደረጃ ከብዙሀኑ ተማሪዎች ችሎታ ጋር የተመጣጠነ እንዲሆን Nuttall (1982) እና Hedge (1987) ይመክራሉ፡፡

ይህንን ለማሳካት የተለያዩ ምንባቦችን የተነባቢነት ደረጃ ለመለካት የሚያስችሉ የተለያዩ ዘዴዎች አሉ፡፡ ከነዚህም መካከል የቃላት ርዝመት፣ የአርፍተ ነገሮች ርዝመትና የቀለማትን ብዛት ወዘተ. በመጠቀም የሚቀመር ነው፡፡ የዚህ ቀመር ውጤትም የምንባቦችን ተነባቢነት ከተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ጋር ተመጣጣኝ መሆናቸውንና ለአንባቢዎች ተስማሚ መሆናቸውን ለማረጋገጥ የሚያስችልቀመር መሆኑን Allan እና ሌሎች (2005) ይገልፃሉ::

በተነባቢነት ቀመር አማካኝነት ከተማሪዎች ችሎታ ጋር የተገናዘቡ ምንባቦች ሲኖሩ ተማሪዎች በቀረበላቸው የትምህርት ይዘት የተካተቱ ምንባቦችን አንብቦ የመረዳትና የማስተዋል ግንዛቤ የሚጐለብት መሆኑን Dryer (1984)፣ Gutrie (1972) እና Koenke (1971) ያስገነዝባሉ፡፡ ይህም የሚያመለክተው ለአንድ የክፍል ደረጃ የተዘጋጀ ምንባብ በደረጃው የሚገኙ አንባቢዎች በቀላሉ ሊረዱት የሚቻል ሆኖ ሲገኝ ትምህርቱ ስኬታማ እንደሚሆን ነው፡፡ Millar (1962) እና Anderson (1965) ይህን ሀሳብ ሲያብራሩ በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የሚካተቱ ምንባቦች የተማሪውን የክፍል ደረጃ ታሳቢ በማድረግ ሲዘጋጁ በንባብ ወቅት ግልጽነት ከመፍጠራቸው በላይ ጊዜም ቆጣቢ ይሆናሉ ይላሉ፡፡

ለዚህ ሲባልም የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮችን መጠቀም ተገቢ ይሆናል፡፡ የተነባቢነት ቀመሮች የምንባቡን ይዘት አደረጃጀት፣ የቃላት አሰላለፍ ወ.ዘ.ተ. የአንባቢውን ክህሎት ለመለካት አስቸጋሪ ቢሆኑም ከሌሎች መወሰኛዎች አንፃር በብዙዎች የመስኩ ባለሙያዎች ተቀባይነት እንዳላቸው Agnihotri እና khanna (1991/92)፣ Algozzin እና Turner (1985)፣ Harrison (1980) እና Walter (1965) ይገልፃሉ፡፡

በመሆኑም በርካታ የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮችን በመጠቀም የመማሪያ መፃህፍትን ተነባቢነት መፈተሽ ለረጅም ጊዜ ሲተገበር የቆየ መሆኑን Gutrie (1972) ይገልፃሉ፡፡ ተነባቢነት በመማር ማስተማር ሂደት ከፍተኛ ድርሻ ስላለው ጉዳዩ በጥናት መደገፉ ተገቢነት እንዳለው Good man (1984) እና Gutrie (1972) ያረጋግጣሉ፡፡ እነዚህ ምሁራን በጥናታቸው የክፍል ደረጃንና የምንባቦችን ተነባቢነት ለማመጣጠን ቀመሮች ወሳኝነት እንዳላቸው የታወቁትና የተለመዱት የአንብቦ መረዳት ደረጃን የሚተነብዩ የቁጥር ቀመሮችና ዝግ የፈተና ዘዴዎች መሆናቸውንም ገልፀዋል፡፡

ሆኖም ከአሉት ቀመሮች የትኛውን መርጦ መጠቀም እንደሚገባ ጌታቸው (1986) ሲገልፁ፣ እስካሁን ካሉት ቀመሮች የትኛውን መጠቀም እንደሚገባ አስቸጋሪ መሆኑና ተነባቢነትን ለመመዘን የምንገለገልባቸው ቀመሮች ተጠቃሚው የሚቀለውን ለይቶ መጠቀም እንዳለበት ይመክራሉ፡፡ ለቋንቋ ማስተማሪያ ምንባቦች ግን የ'Dale Chall'፣ የ'Flesch'፣ የ'SMOG' ቀመሮችና የ'Edward Fry graph' ተስማሚ መሆናቸውን ጠቁመዋል፡፡

የምንባቦችን ተነባቢነት ደረጃ በቁጥር መለካት ተቀባይነት ያለው ቢሆንም የቀመር ውጤቱን የበለጠ ለማረጋገጥ ዝግ የፈተና ዘዴ (cloze test) መጠቀሙ በምንባቡና በአንባቢው መካከል ያለውን ግንኙነት መቃኘት ስለሚያስችል ውጤቱን አስተማማኝ እንደሚያደርገው Agnihotri እና Khanna (1991/92) ይገልፃሉ፡፡ስለሆነም ለምንባቦች ተነባቢነት የቁጥር ቀመሮችና ዝግ የፈተና ዘዴዎች ያላቸውን ድርሻ በማወቅ በአግባቡ መጠቀምና መፈተሽ ይገባል፡፡

በአጠቃላይ ከቀረቡት ዝርዝር መረጃዎችና ጥናቶች መገንዘብ የሚቻለው በተነባቢነት ላይ ክፍተቶች ያሉ መሆናቸውን፣ ለከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ የሚቀርቡ ምንባቦችን ተማሪዎች አንብበው ለመረዳት የማይችሉና የማንበብም ችግር ያለባቸው መሆኑን ይጠቁማሉ፡፡ ይህ ችግር ደግሞ በመሰናዶ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች ጭምር ጐልቶ የሚታይ መሆኑን በሙያው ላይ ያሉ ሰዎች በየጊዜው የሚያነሱት የወቅቱ አሳሳቢ ጉዳይ ሆኗል፤ ለዚህ ጥናት መነሻ የሆኑ ሁለት ምክንያቶችም የሚከተሉት ናቸው፡፡ አንደኛው ምክንያት በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀው የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ በቀረቡ ምንባቦች ላይ የተነባቢነት ደረጃ የተደረገ ጥናት አለመኖሩ ሲሆን ሁለተኛው ምክንያት ደግሞ አጥኚው በሚያስተምርበት በባህርዳር መሰናዶና አጠቃላይ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት

የሚማሩ የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች በተለያዩ ጊዜያት የሚሰጡ የአንብቦ መረዳት ፈተናዎችን ከሌላው በተለየ ሁኔታ ዝቅተኛ ውጤት በተደጋጋሚ ከማምጣታቸው በተጨማሪ በመማሪያ መጽሐፉውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን ተማሪዎች አንብበውም ሆነ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ሠርተው እንዲመጡ ሲታዘዙ ተግባራቱን አለማከናወናቸውና ለማከናወንም ያላቸው ተነሳሽነት ዝቅተኛ መሆኑ ለዚህ ጥናት መነሻ ሆኗል፡፡

በዚህም መነሻነት በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀው የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የተካተቱ ምንባቦች ለታለመላቸው የክፍል ደረጃ ያላቸውን ተነባቢነት ለመመርመር የሚከተሉትን መሠረታዊ ጥያቄዎች ለመመለስ ጥረት ተደርጓል፡፡

1. የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ምንባቦች ለተዘጋጁላቸው የክፍል ደረጃ ያላቸው ተነባቢነት ምን ያህል ነው?
2. በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ተመርጠው የቀረቡ ምንባቦች የንባብ ቅለት ነጥብ ከክፍል ደረጃው ጋር ያላቸው ግንኙነት ምን ይመስላል?
3. ለክፍሉ የቀረቡትን ምንባቦች ተነባቢነት የሚያስተጓጉሉ ምክንያቶች ምንድን ናቸው?

1.3 የጥናቱ አላማ

የዚህ ጥናት ዋና አላማ በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን የተነባቢነት ደረጃ መመርመር ሲሆን ጥናቱ የሚከተሉት ዝርዝር አላማዎች አሉት፡-

1. በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የተካተቱ ምንባቦች ለደረጃው ተማሪዎች ያላቸው ተነባቢነት ምን ያህል እንደሆነ መለየት፤
2. በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ተመርጠው የቀረቡ ምንባቦችን የንባብ ቅለትና ክብደት ነጥብ ከክፍል ደረጃቸው ጋር ያለውን ግንኙነት ማየት፣
3. የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ምንባቦችን ተነባቢነት የሚያጓድሉ ምክንያቶችን ግልጽ አድርጎ ማሳየት፡፡

1.4 የጥናቱ አስፈላጊነት

የመማር ማስተማርን ሂደት ውጤታማ ለማድረግ የማስተማሪያ መፃህፍት በየወቅቱ ሊፈተሹና ሊሻሻሉ ይገባል፡፡ በመሆኑም የዚህ ጥናት ውጤት የሚከተሉትን ጠቀሜታዎች ያስገኛል፣

1. በጥናቱ የምንባቦች የተነባቢነት ደረጃ ዝቅተኛ ወይም ከፍተኛ መሆኑ ከተረጋገጠ መምህራን ለክፍል ደረጃው የሚመጥኑ ምንባቦችን በመምረጥና በማዘጋጀት የማሻሻያ ተግባር ሊያከናውኑ ይችላሉ፤
2. የጥናቱን ውጤት መነሻ በማድረግ የመፃህፍት አዘጋጆች ለክፍል ደረጃው ተስማሚ የሆኑ ምንባቦችን ለማዘጋጀት የሚያስችል ሐሳብ ያገኛሉ፤
3. የጥናቱ ውጤት በ11ኛ ክፍል የቋንቋ ማስተማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የሚካተቱ ምንባቦችን ከተማሪዎች ችሎታ፣ ልምድና ዳራ የተመጣጠኑ ሆነው እንዲመረጡ ለመምህራን ምቹ ሁኔታዎችን ይፈጥራል፤
4. በቋንቋ መማሪያ መፃህፍት በተነባቢነት ደረጃ ላይ ሰፊ ጥናትና ምርምር ማድረግ ለሚፈልጉ አጥኝዎች የመነሻ ሀሳብ ሆኖ ያገለግላል፡፡

1.5 የጥናቱ ወሰን

ይህ ጥናት የተካሄደው በአማራ ክልል በባህርዳር ከተማ አስተዳደር ከሚገኙ የመንግስት ትምህርት ቤቶች መካከል በሁለት ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ነው፡፡ ጥናቱ በ2004 ዓመተ ምህረት በትምህርት ሚኒሲቴር ተሻሽሎ በወጣውና አሁን እየተሰራበት ባለው የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የሚገኙትን ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃ በመመርመር ላይ ያተኮረ ነው፡፡ በመማሪያ መጽሐፉ ከተካተቱ የምንባብ ይዘቶች ውስጥ የተለያዩ መረጃዎችና ሰንጠረዦች፣ ግየያዙ ምንባቦች በተነባቢነት ጥናቱ ላይ መረጃ ለማሰባሰብ ምቹ ስለማይሆኑ እንዲካተቱ አልተደረገም፡፡

የዚህ ጥናት ዋና ትኩረትም በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን የተነባቢነት ደረጃ መመዘን ስለሆነ የተነባቢነት ደረጃ ከተማሪዎች ውጤት ጋር ያለውን ተዛምዶ የሚመለከት አይደለም፡፡

1.6 የጥናቱ ውስንነት

ይህ ጥናት በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀውየ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የተካተቱ ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃ በመፈተሽ ላይ ያተኮረ ነው፡፡ ጥናቱ የተካሄደው ከጊዜ እና ከአቅም አንፃር በባህርዳር ከተማ አስተዳደር በሚገኙ በባህር ዳር መሰናዶ፣ እና በኢትዮ-ጃፓን ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ የመንግስት ትምህርት ቤቶች ላይ ብቻ ነው፡፡ በመጽሐፉ ውስጥ ከቀረቡ አስር ምንባቦች መካከል ሶስት ምንባቦች ከመጽሀፉ መጀመሪያ "ቋንቋና ህብረተሰብ"፣ ከመጽሀፉ መካከል "የቋንቋ ለዛ" እና ከመጽሀፉ መድረሻ" ኪነ-ጥበብ" በሚል ርዕስ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት በ'Flesch' እና Dale-Chall የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ተሰልተዋል፡፡ የእነዚህ ቀመሮች ስሌት በቃላት፣ በአረፍተ ነገሮችና በቀለም ቆጠራ ላይ ብቻ ያተኮረ በመሆኑ የምንባቦችን አወቃቀር፣የሀሳብ እምቅነት፣ አደረጃጀት፣ የምንባቦችን ይዘት አመራረጥ ግምት ውስጥ ባለማስገባቱ በጥናቱ ውጤት ላይ መጠነኛ ውስንነት ሊኖር ይችላል፡፡

በተጨማሪም የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ መመዘን እንዲቻል አገልግሎት ላይ የዋለው ዝግ የፈተና ዘዴ ነው፡፡ ለዝግ ፈተናው የተመረጡት ሶስቱ ምንባቦች በ11ኛ ክፍል መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡና ተማሪዎች ቀድመው የተማሯቸው (ያነበቧቸው) ስለሆነ በአንብቦ መረዳት ውጤቱ ላይ ውስንነት ሊኖር ይችላል፡፡የዝግ ፈተናውም አንብቦ መረዳትን ሊለኩ የሚችሉ የፅሁፍ ፈተናዎችን ባለማካተቱ በተማሪዎች ውጤት ላይ ውስንነት ሊኖር ይችላል፡፡ተማሪዎች ሶስት የአንብቦ መረዳት ፈተናዎችን በተከታታይ በሚፈተኑበት ወቅት ረጅም ጊዜ የሚወስድ በመሆኑ የመሰላቸትና የመዳከም ብሎም ጥያቄዎችን አጠናቀው ሳይሰሩ የመውጣት አዝማሚያ አሳይተዋል፡፡ ይህንን ችግር ለመከላከል ተማሪዎች ፈተናውን አጠናቀው መስራት እንዳለባቸው በማሳሰብና በማበረታታት ከሁለት ተከታታይ ፈተናዎች በኋላ የ15 ደቂቃ ዕረፍት በማድረግ ሶስተኛውን ፈተና ትኩረት ሰጥተው እንዲፈተኑ በማድረግ ችግሩን ለመፍታት ጥረት ተደርጓል፡፡

1.7 የጥናቱ ቁልፍ ቃላትና ሀረጋት ብያኔዎች

- የጽሁፍ ተነባቢነት፡- ለተማሪዎች በሚዘጋጅ መማሪያ መጻህፍት ውስጥ የሚካተቱ ምንባቦች ከተማሪዎች የክፍል ደረጃና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ጋር ተጣጥመው መቅረባቸውን ይመለከታል፡፡
- የተነባቢነት ቀመር፡- በመማር ማስተማር ሂደት የሚዘጋጁ ምንባቦች ከተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታና የክፍል ደረጃ ጋር የሚጣጣሙ መሆን አለመሆናቸውን ለመለየት የሚያስችል ሂሳባዊ ቀመር ነው፡፡
- የቃላት ርዝመት፡- በናሙናነት የተመረጡ ምንባቦች የያዙት የቀለም ብዛት ተቆጥሮ በምንባቦቹ ለሚገኙትቃላት ብዛት ተካፍሎ የሚገኘው ውጤት የቃላት ርዝመት ይባላል፡፡
- የአረፍተ ነገሮች ርዝመት ፡-በናሙናነት የሚመረጡ ምንባቦች የያዙት ቃላት ብዛት ተቆጥሮ፣ለአረፍተ ነገሮች ብዛት ተካፍሎ የሚገኘው ውጤት የአረፍተ ነገሮች ርዝመት ይባላል፡፡
- ዝግ ፈተና (Cloze test)፡- በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የተካተቱ ምንባቦች ከተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ተመጣጣኝ መሆን አለመሆናቸውን ለመለካትበየአምስት ቃላት ልዩነት ቃላት በማጉደልተማሪዎች እነዚህን ቃላት እንደተስማሚነታቸው እንዲያሟሉ በማድረግ የሚቀርብ ወይም የሚዘጋጅ ፈተና ነው፡፡
- የንባብ ቅለት ነጥብ፡- በመማሪያ መጽሀፍ የቀረቡት ምንባቦች በ'Flesh' ቀመር ተሰልተው ምንባቦቹ ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ በላይ ወይም በታች መሆናቸውን ለመወሰን የሚያስችል ነው፡፡

ምዕራፍ ሁለት

የተዛማጅ ጽሁፍ ቅኝት

2.1 በቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ የምንባቦች ተነባቢነት

ለቋንቋ ማስተማሪያነት እንዲያገለግል የሚቀርብ ምንባብ በከፍተኛ ጥንቃቄ መመረጥ እንዳለበት Nuttall (1992) ይገልጻሉ፡፡ ይህም ማለት የሚመረጠው ምንባብ ከተለያዩ መመዘኛዎች አንፃር ታይቶ፣ ተስማሚነቱና ወቅታዊነቱ ተረጋግጦ ብቃት ያለው ሆኖ ሲገኝ ብቻ በምንባብነት የሚመረጥ መሆኑን ነው፡፡

የማስተማሪያ ምንባቦችን ለመምረጥ የተማሪዎች ፍላጎት ከፍተኛ ግምት ሊሰጠው ይገባል፡፡ ምንባብ ለመምረጥ ከመሞከራችን በፊትም ስለተማሪዎች ፍላጎት ማወቅ አስፈላጊ መሆኑን Harmer (1983) ያስረዳሉ፡፡ ለተማሪዎች ፍላጎት ከፍተኛ ግምት የሚሰጥ ከሆነ ፍላጎታቸው ስለሚሟላላቸው ትምህርቱን ለመማር ከፍተኛ ተነሳሽነት ይኖራቸዋል፡፡ የተነሳሽነት መኖር ደግሞ መማርን ቀልጣፋና ስኬታማ ማድረጉ አይቀርም፡፡ የተማሪዎቹ ተነሳሽነት ሲጨምር ለአንድ ለተወሰነ የክፍል ደረጃ የሚዘጋጅን ምንባብ በክፍል ደረጃው ተመድበው የሚገኙ ተማሪዎች ብዙም ሳይቸገሩ ሀሳቡን መረዳት እንደሚችሉ Millar (1962) ያስረዳሉ፡፡

ለማስተማሪያነት የሚዘጋጁ ምንባቦች ከተማሪዎች እድሜና ችሎታ አንፃር ተጣጥመው መቅረብ ከቻሉ የተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ እንዲጨምር ያደርጋሉ፡፡ Rudell (1997) ተማሪዎችን በምንባብ ለማስተማር ሲታሰብ መዘንጋት የሌለበት ጉዳይ የሚመረጡት ምንባቦች ከተማሪዎች ዕድሜና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ጋር ተጣጥመው መቅረብ እንዳለባቸው ነው፡፡

ሌላው መነሳት ያለበት ጉዳይ ለአንድ ለተወሰነ አላማ የሚዘጋጅ ምንባብ ተገቢ የሆነ የተነባቢነት ደረጃ ያለው እንዲሆን ማድረግ ነው፡፡ Harrison (1980) ተነባቢነት የሚገለፀው መጽሀፉ አንባቢውን እንዲስበው እንዲያስደስተውና በቀላሉ እንዲረዳው መወሰን የሚችል ውስብስብ ጉዳዮች የያዘ መሆኑን ይገልጻሉ፡፡ ይህም ማለት በመማር ማስተማር ሂደት ውስጥ ተማሪዎቹ ውጤታማ እንዲሆኑ ለክፍል ደረጃው የሚቀርበው መጽሃፍ በተማሪዎች አቅምና ችሎታ የተመጠነ የተነባቢነት ደረጃ ሊኖረው እንደሚገባ ነው፡፡ አንድ ጽሁፍም

ተነባቢ ነው የሚባለው ታላሚ ተማሪዎች በቀላሉ ሊያነቡትና ሊረዱት የሚችሉት ሲሆን ነው (Richards and Schmidt ፣ 2002):: ተነባቢነት ደግሞ በሚነበበው ጽሁፍ አማካይ አረፍተ ነገር ርዝመት፣ በምንባቡ ውስጥ ባሉት አዳዲስ ቃላት ብዛት እና ሰዋስዋዊ ውስብሰብነት የሚወሰን ይሆናል፡፡ የመፃሕፍት ተነባቢነት በቀረበው ምንባብ ርዝመትና በያዘው እምቅ መረጃ የሚወሰን መሆኑን McAndrew (2008) አክለው ይገልጻሉ ።ነገር ግን በበርካታ ሁኔታዎች ሲታይ አሁንም ቢሆን የማንበብ ክሂል ትኩረት የተሰጠው አይደለም፡፡Chavkin (1997) በሁለተኛ ደረጃ ላይ በሚሰጡ የተፈጥሮ ሳይንስ ትምህርቶች መማሪያ መፍት ላይ ባደረጉት የተነባቢነት ጥናት ብዙዎቹ መፃሕፍት ተነባቢነታቸው ለክፍል ደረጃው የሚመጥኑ ሆነው አልተገኙም፡፡ የተገኘው ውጤትም የቀረቡት ምንባቦች ከተማሪዎች አንብቦ የመረዳት በላይ ሆነው ተገኝተዋል፡፡ አክለውም ለተማሪዎች ውጤት መቀነስ ከሚጠቀሱት ምክንያቶች ዋነኛው የተነባቢነት ችግር መሆኑን ጠቁመው ይህም በጥናት መፍትሄ ሊፈለግለት እንደሚገባ አስገንዝበዋል፡፡

Conly (1992) በበኩላቸው ለበርካታ አመታት ተማሪዎች ማንበብ ሳይተዋወቁ፣ ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ሳይኖራቸው የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን ያጠናቅቃሉ፡፡ Atkins እና ሌሎች (1996) በበኩላቸው በርካታ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ስለሌላቸውና የሚያነቡትን ምንባብ ትኩረት ሰጥተው ስለማይመለከቱት በትምህርት ውጤታቸው ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ እንዳሳደረ ይገልፃሉ፡፡

በመሆኑም በየትኛውም ሁኔታ የሚቀርብ ትምህርት ውጤታማ እንዲሆን ከተፈለገ በዋናነት ተነባቢነት ያላቸው ምንባቦች ሊመረጡ ይገባለል፡፡ Martha (1978) ተነባቢነት በሌለበት ሁኔታ በተማሪዎችና በምንባቦቹ መካከል የሰመረ ግንኙነት አይኖርም ይላሉ፡፡ ስለዚህ በተማሪዎችና በምንባቦች መካከል የተጣጣመ ግንኙነት እንዲኖር የተዘጋጀው ምንባብ የያዘው ፍሬ ሀሳብ ለተማሪው ባለው ግልፅነትና ውጤታማነት የሚፈረጅ ይሆናል፡፡ ጥሩ መማርን ለመፍጠርም የምንባቦችን የተነባቢነት ደረጃ መፈተሽ የመምህራን የሁልጊዜ ተግባር ሊሆን እንደሚገባ Harrison (1980) ይገልፃሉ፡፡

በመደበኛ ትምህርትም ሆነ በቡድን ተግባቦት የአንድን ጽሁፍ መልዕክት እንዴት ማስተላለፍ እንደሚቻል የመለየት ሂደት እንደ አንድ ትልቅ ችግር የሚታይ ነው፡፡ ይህንን በተግባቦት ወቅት የሚከሰት አለመግባባትን ለመከላከል የሚያስችሉ የመፍትሄ ሀሳቦች

በ'Klare' (1974/75) ጥናት መገመት፣ መመዘንና የቁጥር ቀመር ስሌትን መጠቀም ተገቢነት ያላቸውመሆኑ ተጠቅሷል፡፡ የመጀመሪያው ፀሀፍትና መምህራን ካላቸው የካበተ ልምድ በመነሳትና በሚያገኙት ዳራዊ መረጃ በመታገዝ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት አቅምና የምንባቡን ተነባቢነት ይገምታሉ፡፡ ሁለተኛው ነጥብ መመዘን ሲሆን እንደ አስፈላጊነቱ የአንድን ምንባብ ተነባቢነት ለመወሰን በተፈለገ ጊዜ የምንባቡን ይዘት መሰረት አድርጎ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን መፈተን ነው፡፡ ሶስተኛው ዘዴ የቁጥር ቀመር ስሌትን መጠቀም ይሆናል፡፡ ይህ አሰራር የምንባብ መጻህፍት በስፋትና በበርካታ ቁጥር እየታተሙ ባሉበት ወቅት እየተወሰደ ያለ መመዘኛ ነው፡፡ ከመጻህፍት ቁጥር አንጻር ሰፊ ሽፋንን ያካለለ ውጤት ለማግኘት የቁጥር ቀመር ለተነባቢነት መወሰኛ ተመራጭ መሆኑን Klare (1974/75) ይገልፃሉ፡፡እኒሁ አጥኚ በኦሃዮ ዩኒቨርሲቲ "ተነባቢነትን ማሰስ" በሚል ርዕስ ጥናት አካሂደዋል፡፡ የጥናታቸው ትኩረትም በአንድ በተወሰነ አንባቢና በምንባቡ መካከል ያለው መስተጋብራዊ ተግባቦት የሰመረ እንዲሆን ተነባቢነቱ እንዴት መሆን አለበት? የሚል ጥያቄ በማንሳት ነበር፡፡ በጥናታቸውም ሁለት ጉዳዮች በትኩረት በማየት ተነባቢነትን መለካትና መወሰን የሚሉ መፍትሄ ሰጥተዋል፣ ተነባቢነትን ለመወሰን ምንባቡን መሰረት በማድረግ የቋንቋ ተላውጦዎችን በመቁጠር ይከናወናል፡፡ በዚህም መነሻነት በጥናታቸው ቀመሩንና ተዛማጅ የመወሰኛ ተላውጦዎችን ቃኝተዋል፣ ይህንንም ተግባራዊ ለማድረግ የቀደመውን ቀመር ከልሰዋል፣ በከለሱት አዲስ ቀመርም ፍተሻ አካሂደዋል፡፡ ቀመሩን ለመጠቀም ተላውጦዎችን በማሽን በመታገዝ ቆጠራውን ተግባራዊ አድርገውውጤቱንም ተንትነዋል፡፡

የተነባቢነትን ውጤት በየትኛውም መመዘኛ ስልት መግለጽ የሚቻል ቢሆንም በዋናነት የአንድን የተጻፈ ምንባብ ለመረዳት ያለውን ስኬታማነት የሚመለከት ይሆናል፡፡አንባቢው ባነበበው ምንባብ ላይ መልዕክቶችን ተገንዝቦ የመግለፅ፣ የማብራራትና የመተንተን አቅም ሊያጎለብት የሚችልበትን ሁኔታ ሲፈጥር ምንባቡ ተገቢ የተነባቢነት ደረጃ አለው ማለት ይቻላል፡፡ ይህንን ለማረጋገጥ ሲፈለግ አንባቢውንም ሆነ ምንባቡን በጥናት መመዘን ግድ ይሆናል (Millar ፣1962)::

በተነባቢነት ላይ ጥናት ያደረጉ በርካታ ምሁራን የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር ተወዳጅ ፈጣንና በስፋት አገልግሎት እየሰጠ ያለ መሆኑን Klare (1984) እና Monteith (1976) ያስረዳሉ፡፡ ቀመሩ በብዙዎች ዘንድ ተቀባይነትና ድጋፍ በማግኘቱ በተግባር እየተሰራበት

ይገኛል፡፡ ተነባቢነትን ለማምጣት የተለያዩ ተላውጦዎች ማለት ተነሳሽነት፣ ዳራ፣ ችሎታ ወዘተ ድርሻ የሚዘነጋ ባይሆንም የተነባቢነት መወሰኛ ቀመርን በመጠቀም የተነባቢነት ደረጃቸው ይፋ የሆኑ በርካታ የጥናት ውጤቶችን Agnihotri and Khanna (1991) እና Goodman (1984) አመላክተዋል፡፡

በርካታ አጥኝዎች የተነባቢነትን ቀመር መኖር የሚስማሙበት ቢሆንም በተነባቢነት መወሰኛ የቁጥር ቀመሮችና ባህሪያቱ ላይ ሁሉም ከተመሳሳይ ድምዳሜ አልደረሱም፤ ይህም ሆኖ ሁሉም የመወሰኛ ስልቶች የሚያበረክቱት የየራሳቸው አስተዋጽኦ ስላለ ብቸኛ የተነባቢነት መወሰኛ የሚባል የመመዘኛ ባህሪ አለመኖሩን መገንዘብ ይቻላል፡፡ Anderson (1965) ተነባቢነትን ለመለካት የሚያስችሉ መወሰኛዎች የየራሳቸው ጥንካሬና ድክመት ስላላቸው፣ የተነባቢነት መወሰኛ የቁጥር ቀመሮች በባህሪያቸዉ የአንባቢዉን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመለካት ውስንነት አለባቸዉ፡፡ ምክንያቱም ያንባቢዉን ተነሳሽነት፣ እድገት፣ ልምድ፣ ፍላጎት እንዲሁም መፅሀፉ እነዚህን ዝርዝር ጉዳዮች ታሳቢ በማድረግ ስለመዘጋጀቱና አለመዘጋጀቱ አመላካች አይደለም፡፡በእነዚህ ምክንያቶች በአንፃራዊነት የተሻለዉ የተነባቢነት መወሰኛ ዘዴ ዝግ የፊተና ዘዴ ነዉ፡፡ ምክንያቱም ለተማሪዉ ተግባራዊ ምላሽ እድል የሚሰጥ በመሆኑ ከቁጥር ቀመር ይለያል፡፡ ይህንን ሀሳብ በማጠናከር Anderson (1965) ዝግ የፊተና ዘዴ ሰፊ ጊዜን የሚጠይቅ በመሆኑ እንደ ድክመት ቢታይም ዘዴው በአንባቢው ላይ የሚያተኩር በመሆኑ ከቁጥር ቀመር እንደሚበልጥ ይገልፃሉ፡፡ Alderson (2000) በበኩላቸው የአንድን ጹሁፍ ተነባቢነት ለመመዘን የሚያስችሉ ሶስት አይነት ዘዴዎች እንዳሉ ይገልጻሉ። አንደኛው ዘዴ የትኞቹ ምንባቦች ለየትኞቹ አንባቢዎች ተነባቢነት እንዳላቸው በተነባቢነት ላይ ሙያዊ እውቀት ባላቸው ሰዎች የሚሰጥ ግላዊ ግምገማ (Personal Judgment) ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ዝግ ፈተናዎችን በማዘጋጀት የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ መመዘን ነው፡፡ሶስተኛውና የመጨረሻው ዘዴ ሂሳባዊ ቀመርን በመጠቀም የምንባቡን የተነባቢነት ደረጃ (ክብደት ወይም ቅለት) መተንበይ እንደሚቻል ያስረዳሉ።

በተቃራኒው Ulusoy (2006) በበኩላቸው ስለምንባቦች ተነባቢነት ሙያዊ ዕውቀት ያላቸው ሰዎች የሚሰጡት ግላዊ ግምገማ ከግለሰብ ግለሰብ ስለሚለያይና ግለሀሳባዊነት ስለሚንጸባረቅበት ችግር እንዳለውና የተነባቢነት የቁጥር ቀመር ስሌትም ሊሰጥ የሚችለውም ውጤት ከሞላ ጐደል ግምታዊ መሆኑን አስረድተዋል፡፡ በአጠቃላይ ከዚህ

ሀሳብ መረዳት የሚቻለው የተነባቢነት የመወሰኛ ቀመርም ሆነ ዝግ የፈተና ዘዴ የየራሳቸው ክፍተት ስላለባቸው ሁለቱንም ዘዴዎች አቀናጅቶ መጠቀም የተሻለ አስተማማኝ መረጃ ሊሰጥ እንደሚችል ነው፡፡

2.2 የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች

በመማር ማስተማር ሂደት በተለያዩ የእውቀት ዘርፎች የሚዘጋጁ ምንባቦች ከአንባቢዎች የእውቀት እና የእድሜ ደረጃ ጋር ተገናዝበው መዘጋጀት አለመዘጋጀታቸውን ለመገምገም የሚያስችሉ በርካታ ቀመሮች አሉ፡፡ የእነዚህ የተነባቢነት ቀመሮች ዋና አገልግሎት ተማሪዎች ጥሩ አንባቢ እንዲሆኑና የሚጻፉ ጽሁፎች በደረጃቸው እንዲዘጋጁ ማገዝ ነው፡፡ የሚዘጋጁ ጽሁፎችን በአግባቡ ለመገንዘብና ለመረዳት የአንባቢውን ችሎታ፣ እውቀት፣ አካባቢ፣ የትምህርት ደረጃ እና ፍላጎት መሰረት አድርገው ሊቀርቡ ይገባል፡፡ Lively and Pressy (1923) የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር ከቀመሩ በኋላ የቀመሩን ትክክለኛነትና ቀላልነት ብዙዎች በመገንዘባቸው በ1980 ከ200 በላይ ቀመሮች በተለያዩ ቋንቋዎች መታተማቸዉን ይገልፃሉ፡፡ የተነባቢነት ቀመሮች ምንባቦች ከተዘጋጁ በኋላ የሚኖራቸዉ ተገቢነት ብቻ ሳይሆን ከመዘጋጀታቸውም በፊት ቢሆን በጥንቃቄ መመረጥ እንደሚገባቸዉ May (1990) ያስገነዝባሉ፡፡

Koenke (1971)፣ Lively እና Pressyን (1923) ጠቅሰው በመለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርቶች ላይ የሳይንስ ቃላትን ለተማሪዎች ለማስረዳት በተቸገሩበት ወቅት የሳይንስ መማሪያ መጻህፍትን ተነባቢነት ለመወሰን የመጀመሪያውን የንባብ ቅለት አዘጋጅተዋል፡፡ ቀጥሎም የምንባብን ተነባቢነት ለመወሰን በየደረጃው በርካታ ዘዴዎችና ቀመሮች በጥናት ተደግፈው ተግባራዊ ተደርገዋል Patty እና painter (1931) እና Thorndike (1934)፡፡

በ1930ቹ መጀመሪያ በዩናይትድ ስቴትስ “ወጣቶች ስለምን ማንበብ ይፈልጋሉ?” በሚል ርዕሰ ጉዳይ መነሻነት Waples እና Tyler (1931)የአንባቢዎችን ፍላጎት መነሻ በማድረግ ባጠኑት ጥናት በተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ውጤት አማካኝነት አንባቢዎች ለደረጃው የሚመጥኑ መጻህፍትን አለማግኘታቸውን አሳይተዋል፡፡Lorge (1944)፣ Flesch (1943/48) እና Dale--chall (1948) የመጻህፍት ተነባቢነትን ለመመርመር የሚያስችላቸውን የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ቀምረዋል፡፡ በቅርብ ጊዜም ተግባራዊ እየተደረጉ የሚገኙ በርካታ ቀመሮች ዋነኛ አላማቸው ተነባቢነትን መለካት ይሆናል፡፡ እያንዳንዱ የመወሰኛ

ቀመርም የአጥኝዎችን አላማ ምላሽ ማስገኘት ያለበት መሆኑን Harrison (1977) ይገልጻሉ፡፡

Harrison (1980) በናቲንግሀም ዩኒቨርስቲ ባደረጉት ጥናት የመማሪያ ምንባብን ተነባቢነት መርምረዋል፡፡ለጥናታቸው መነሻ የሆነውም በመደበኛ ትምህርትነት የሚቀርቡ የማስተማሪያ ጽሁፎች መለያየት፣ በተማሪዎች መካከል ያለውን አንብቦ የመረዳት ልዩነት በማስተዋላቸው ነበር። በዚህም መነሻነት ተማሪዎችን አንብበው ለመረዳት የሚያስችሉ መማሪያ መጻህፍትን ለመምረጥ ተነባቢነትን ማጥናት እንደሚገባ በመገንዘባቸው ለጥናቱ 125 ናሙና የመማሪያመጻህፍትን በመምረጥ 40 ምንባቦችን በተነባቢነት መወሰኛ ቀመር ፈትሸዋል። በጥናት ውጤቱም በተማሪውና በመማሪያ መፅሃፍ መካከል ያለን መስተጋብር የሚመለከት ጉዳይ መሆኑንና የአንብቦ መረዳት ችሎታም ምንባቡ በያዘው ፍሬ ሀሳብ፣ ለተማሪው ግንዛቤ ባለው ግልጽነትና ውጤት የሚፈረጅ መሆኑን አብራርተዋል።

በአጠቃላይ የተለያዩ የተነባቢነትን ደረጃ ለመለካት የሚያስችሉ የተለያዩ ዘዴዎች መኖራቸው ቢታወቅም ከነዚህ መካከል የቃላት ርዝመትና የቀለማትን ብዛት በመጠቀም የሚቀመር ይሆናል፡፡ የዚህ ቀመር ውጤት የምንባቦች ተነባቢነት ከተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ ጋር ተመጣጣኝ መሆናቸውንና ለአንባቢዎች ምቹ መሆናቸውን ለማረጋገጥ የሚያስችል ቀመር መሆኑን Allan እና ሌሎች (2005) ያስረዳሉ፡፡

2.2.1. የ 'Flesch' ቀመር

በአሁኑ ጊዜ ከ40 በላይ ተነባቢነትን ለመለካት የሚያገለግሉ ቀመሮች አሉ፡፡ ነገር ግን አንዳንዶቹ ቀመሮች ከሌሎች ቀመሮች የበለጠ ታዋቂነትና አገልግሎት አላቸው፡፡ ከነዚህም መካከል በጣም የተለመደውና የሚዘወተረው የ'Flesch' (1948) ቀመር ነው፡፡ የዚህ ቀመር ዝነኛነትም በግንባር ቀደምትነት 'Flesch'ን እንዲታወቅ አድርጎታል (Chall ፣1958) እና (Klare ፣1963)። ይህ ደግሞ ተነባቢነት አይነተኛ የጥናት መስክ እንዲሆንና ከ1000 በላይ የታተሙ ጽሑፎች እንዲኖሩ ምክንያት መሆኑን Klare (1988) ይገልፃሉ፡፡

Flesch (1943) የመጀመሪያውን የራሳቸውን የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር ይዘው ብቅ ሲሉ ነባሩን ቀመር በየጊዜው እያረሙና እያሻሻሉ በርካታ የቀመር ሂደቶችን አሳይተዋል፡፡ ቀጥለውም የተነባቢነት መወሰኛ ቀመርን ከፈተና ውጭ በሆነ ሂደት መጽሐፍን

በመመርመር ብቻ ተግባራዊ አድርገዋል፡፡ በ‘Flesch’ ቀመር በትክክል ተነባቢነትን ለማስላት የሚከተለውን ሂደት ማከናወን እንደሚጠበቅም አመላክተዋል፤

1. ቢያንስ የ100 ቃላት ርዝመት ያለው የአንድ ምንባብ ክፍል መምረጥ፣
2. በተመረጠው ምንባብ ውስጥ ያሉትን ቃላት መደመር፤ የአረፍተ ነገሮችንና የቀለማትንም ቁጥር በተመሳሳይ መደመር፣
3. በተመረጠው ጽሁፍ ውስጥ የሚገኙትን የቃላት ብዛት ለአረፍተ ነገሮቹ ብዛት ማካፈል፤ የተገኘ,ውን ነጥብም በ0.39 ማባዛት፣
4. በተመረጠው ጽሁፍ የሚገኙትን የቀለማት ብዛት ለቃላት ብዛት ማካፈል፣ የተገኘውን ነጥብም በ11.8 ማባዛትና ከተገኘው ውጤት ላይ 15.59 መቀነስ፣
5. በተራ ቁጥር “3” የተገኘውን ውጤት እና በተራ ቁጥር “4” የተገኘውን ውጤት መደመር፣
6. በተራ ቁጥር “5” ከተገኘው ውጤት ላይ በቀመሩ የተሰጠውን መደበኛ ቁጥር 15.59 መቀነስ፣
7. ከዚያ በኋላ ከ5-12 መካከል ያሉትን የክፍል ደረጃዎች እናገኛለን፤ ይህም በ’Flesch’ የክፍል ደረጃ ሲቀመር የሚከተለውን ይመስላል፤
    - $\text{የክፍል ደረጃ} = 0.39\left(\frac{\text{የቃላት ብዛት}}{\text{የዓረፍተ ነገሮች ብዛት}}\right) + 11.8\left(\frac{\text{የቀለማት ብዛት}}{\text{የቃላት ብዛት}}\right) - 15.59$

Allan እና ሌሎች (2005) የመጀመሪያው ቀመር አማካይ የአረፍተ ነገሮችን ርዝመት እና በቃላት የሚኖሩ አማካይ የቀለማት ብዛት 100 ቃላት ባለው የጽሁፍ ናሙና እንደሚቀመር አስረድተዋል፤ አማካይ የአረፍተ ነገሮችን ርዝመት ለመወሰን በምንባቡ ውስጥ የተካተቱ ጠቅላላ የቃላት ብዛትን ለአረፍተ ነገሮች ብዛት በማካፈል የሚቀመር ሲሆን፤ በተመሳሳይ የቀለማትን ርዝመት ለማስላት ደግሞ በ100 ቃላት የሚገኙ አጠቃላይ የቀለማትን ብዛት ለአጠቃላይ የቃላት ብዛት በማካፈል የሚሰላ ይሆናል። በዚህም መሰረት የንባብ ቅለት ቀመር ሲቀመር እንደሚከተለው ይሆናል ፡-

- $\text{የንባብ ቅለት ነጥብ} = 206.835 - (1.015 \times \text{አማካይ የአረፍተ ነገሮች ርዝመት}) - (84.6 \times \text{በቃል ውስጥ የሚኖር አማካይ የቀለማት ብዛት})$

በዚህ ቀመር አካሄድ ከ0-100 የሆነ ውጤት እናገኛለን፤ በውጤቱ መሰረትም ምንባቡ ከበጣም ከባድ እስከ በጣም ቀላል ድረስ ተከፍሎ ይመደባል፡፡በቀመሩ የተገኘውን ውጤት

በ'Flesch' ከተመዘገበው የንባብ ቅለትና ደረጃ ሰንጠረዥ ጋር በማስተያየት በሚከተለው መልኩ መወሰን ይቻላል።የ'Flesch' ቀመር የንባብ ቅለትና ደረጃ ትርጉምም፣

ሰንጠረዥ 1 ፡- የ'Flesch' ቀመር የንባብ ቅለትና ደረጃ ትርጉም

የንባብ ቅለት ነጥብ	የክብደት ደረጃ መግለጫ	የተገመተው የክፍል ደረጃ
90-100	በጣም ቀላል	5ኛ-ክፍል
80-89	ቀላል	6ኛ-ክፍል
70-79	በመጠኑ ቀላል	7ኛ-ክፍል
60-69	ተገቢ (መካከለኛ)	8እና 9ኛ ክፍል
50-59	በመጠኑ ከባድ	ከ10ኛ-12ኛ ክፍል
30-49	ከባድ	ከ13ኛ-16ኛ ክፍል
0-29	በጣም ከባድ	የድህረ ምረቃ ደረጃ

ሌላው ጉዳይ Flesch ከላይ የተገለፁትን የክፍል ደረጃና የንባብ ቅለት ቀመሮችን ሲጠቀሙ ስለ አረፍተነገሮች፣ ስለቃላትና ስለቀለሞች አቆጣጠር የራሱ የሆነ የተለየ ህግ አለው፡፡ እነዚህ ህጋጋትን Allan እና ሌሎች (2005) እና Dale-Chall (1948) እንደሚያስረዱት፡-

- አረፍተ ነገሮች የሚያበቁት በአራት ነጥብ፣ ቃለ አጋኖ ወይም በጥያቄ ምልክት መሆኑንና ሌሎች የሥርዓተ ነጥብ ዓይነቶችን የማይመለከት መሆኑ፣
- በንዑስ ጭረት የተያያዙ ቃላት እንደ አንድ ቃል የሚቆጠሩ መሆናቸውን፣
- ተውላጠ ስሞች እንደ አንድ ቃል ስለመቆጠራቸው፣
- ድምጻችንን ጮህ አድርገን የምናነብበት ቦታ እንደ ቀለም የሚቆጠር መሆኑን፣
- በአህጽሮተ ቃል የተፃፉት የመጀመሪያ ነባር ቃል ለቆጠራ መዋል መቻሉን፣
- በአንድ አረፍተ ነገር ውስጥ በነጠላ ሰረዝ ወይም በሁለት ነጥብ ከጭረት ተለይተው የተቀመጡ ቃላት እንደ ቃል እንደሚቆጠሩ አብራርተዋል፡፡

2.2.2. የ'Dale-Chall' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር

የ'Dale-Chall' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር ለበርካታ አመታት በተነባቢነት ችግሮች ላይ ትኩረት አድርገው ሲሰሩ በነበሩ ሁለት ምሁራን በ'Dale' እና Chall (1948) ትብብር የተዘጋጀ ቀመር ነው ። ይህ የሁለቱ ምሁራን የተነባቢነት ቀመር ሲቀመር መሰረት የሚያደርገው አማካይ የአረፍተ ነገሮችን ብዛትና ያልተለመዱ ቃላትን በመቶ በማባዛት ነው(Millar፣1962) እና (DuBay፣ 2004)። ያልተለመዱ ቃላት (unfamiliar) የሚባሉት በቋንቋው ተጠቃሚ ተዘውትረው የማይነገሩና በ'Dale-chall' የቃላት መዝገብ ተመዝግበው የማይገኙትን ቃላት ሁሉ ያጠቃልላል።የተለመዱ ቃላት የሚባሉት ደግሞ በ 'Dale-Chall' የቃላት መዝገብ ተመዝግበው የሚገኙትን 3000 ቀላል ቃላትን ያካተተ ነው። እነዚህ ተዘውታሪ (የተለመዱ) ቃላትን 80% ያህሉን የአራተኛ ክፍል የአሜሪካ ተማሪዎች በቀላሉ ሊረዱዋቸው የሚችሉ ናቸው (Dale-Chall ፣1995)።ያልተለመዱ ቃላትንና የአረፍተ ነገሮ ችን ብዛት መሰረት በማድረግ የሚቀመረው የ'Dale-Chall' ቀመር በስፋት አገልግሎት እየሰጠና በማዕከላዊ ደረጃ መለኪያነቱ ተቀባይነት ስላለው በአግባቡ መጠቀም እንደሚቻል Nelson (1978) ይገልፃሉ፡፡ የ'Dale-Chall'ን ቀመር ለመጠቀመም የሚከተለውን ሂደት መከተል እንደሚገባ Dale-Chall (1948) እና Klare (1974) ይገልፃሉ፡-

1. በመፅሐፍ ውስጥ ካለ ምንባብ ባለ 100 ቃላት ምንባብ መምረጥ፣
2. በ100 ቃላት ምንባብ ውስጥ ያሉትን አረፍተ ነገሮች ብዛት መቁጠር፣
3. የቃላትን ብዛት ለአረፍተ ነገር ብዛት በማካፈል አማካኝ የአረፍተ ነገር ርዝመትን ማስላት፣
4. 3000 በ'Dale' የቃላት መዝገብ ውስጥ ያልሰፈሩትን ያልተለመዱ ቃላት በ100 ቃላት ምንባብ ውስጥ መቁጠር
5. ያልተለመዱ ቃላትን ብዛት ለቃላት ብዛት ማካፈልና በመቶ ማባዛት
6. በ'Dale-Chall' መወሰኛ ቀመር መሰረት ማስላትና ማመልከት፣
7. የስሌቱ የነጥብ ውጤት(Raw Score) የሚወሰነው የተገኘውን ውጤት መጠንና የክፍል ደረጃው መገናኛ በማመላከት ነው፡፡ ቀመሩም፡-

- የነጥብ ውጤት = (0.0496 x አማካኝ የአረፍተ ነገር ርዝመት) + (0.1579 ×ያልተለመዱ ቃላትን ለቃላት ብዛት ማካፈልና በመቶ ማባዛት) + 3.6365

በመጨረሻም በቀመሩ የተገኘውን የስሌት ውጤት በ'Dale' ከሰፈረው የክፍል ደረጃ ጋር በማስተያየት በሚከተለው መልኩ የተገመተውን የክፍል ደረጃ ለመወሰን ይቻላል።

ሰንጠረዥ 2 ፡- የ'Dale-Chall' የነጥብ ውጤት

የተገኘው ውጤት (Raw score)	የተገመተ የክፍል ደረጃ (Grade Levels)
4.9 እና በታች	ከ4ኛ ክፍል በታች
5.0 — 5.9	ከ5ኛ - 6ኛ ክፍል
6.0 — 6.9	ከ7ኛ - 8ኛ ክፍል
7.0 — 7.9	ከ9ኛ - 10ኛ ክፍል
8.0 — 8.9	ከ11ኛ - 12ኛ ክፍል
9.0 — 9.9	ከ13-15 (ኮሌጅ)
10 እና በላይ	ከ16 በላይ (በድህረ ምረቃ)

ከዚህ በላይ በቀረበው ዝርዝር መሰረት የተማሪዎች የተገመተ የክፍል ደረጃን ማወቅ እንደሚቻል፣ የ'Dale-Chall' ቀመር ተወዳጅና አስተማማኝነቱ የጎላ መሆኑን Brown (1965) በጥናታቸው አሳይተዋል፡፡ በተመሣሣይ ሁኔታ የ'Dale-Chall' ቀመር እስከ 1960ቹ ተወዳጅ፣ ትክክለኛና አጠቃላይ አላማ መመዘኛ ሆኖ መቆየቱን Klare (1963) ይገልፃሉ፡፡ በዚህም ምክንያት ለዚህ ጥናት ተመራጭ ቀመር ሆኖ ተገኝቷል።

2.2.3 የ'Jhon Bormuth' የተነባቢነት መወሰኛ

ዝግ የፈተና ዘዴ በተመሳሳይ ርቀት የሚዘለሉ ክፍት ቦታዎችን በተሰጡ አማራጭ ቃላት በመሙላት የሚመለስና የአንባቢው የአንብቦ መረዳት ችሎታ የሚለካበት ዘዴ ነው ።የንድፈ ሀሳቡ መሰረት የግለሰቦች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ከፍተኛ ከሆነ ክፍተት የተተው ቦታዎችን በትክክል የመሙላት ብቃታቸው ከፍተኛ ይሆናል የሚል ነው።ይህንንም መነሻ በማድረግ Bormuth (1966) በቺካጎ ዩኒቨርሲቲ Taylor (1953) የቀመረውን ዝግ የፈተና ዘዴ በመጠቀም የንባብ ቅለትን ለመፈተሽ ችለዋል፡፡ በጥናታቸው ከክፍል ውስጥና ውጪ ያለውን የንባብ ሂደት ለመመርመር በቅተዋል፡፡ በዚህ ጥናታቸው

ቃላትና የአረፍተ ነገር ርዝመት ለንባብ ቅለት ጠቋሚ መገለጫዎች እንደሆኑ በማጤን የ'Taylor'ን ዘዴ በማሻሻል በ1981 ዝግ የፈተና ዘዴን ቀምረዋል፡፡

ዝግ የፈተና ዘዴ ከሌሎቹ የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ቀላልና ምቹ ነው፡፡ በሌሎች ቀመሮች የቃላትና የአረፍተ ነገር ክብደት የሚወሰነው በፈታኙ ሲሆን በዝግ የፈተና ዘዴ ግን በጽሁፍ ውስጥ የሚገኙትን ቃላትና አረፍተ ነገሮች በመቁጠር ሳይሆን ተማሪዎች በእኩል ርቀት የሚዘለሉ ቃላትንና ሀረጋትን እንዲሞሉ በማድረግ የሚተገበር ነው፡፡ ዝግ የፈተና ዘዴ ክፍት ቦታ ሙላ፣ የምርጫ ጥያቄና የአዛምድ ጥያቄዎችን ያካተተ ሊሆን ይችላል፡፡

ዝግ የፈተና ዘዴ አንብቦ መረዳትን ለመፈተን የሚያስችል ረጅም ጊዜ ያስቆጠረና ስነልሳናዊ አሃዶችን ለመለካት የሚያስችል መለኪያ ነው፡፡ ፈተናው ብዙውን ጊዜ በየአምስት ቃላት ርቀት መካከል ክፍት ቦታዎችን በመዝለል (በመተው)ይዘጋጃል፡፡ በተወሰኑ ቃላት ልዩነት ስልታዊ በሆነ ዘዴ በተመሳሳይ ርቀት ክፍተት በመተው ተማሪዎች ተስማሚ ቃላትን እንዲሞሉ በማድረግ የሚዘጋጅ ሲሆን የቃላት ርቀት ልዩነቱ ወጥነት ሊኖረው እንደሚገባና በየአምስት፣ ወይም በየስድስት፣ ወይም በየሰባት ቃላት ልዩነት ክፍት ቦታ በመተው እንደሚዘጋጅ Alderson (2000)ይገልፃሉ፡፡ Klein (1997) እንደዚሁ የሚተውት ክፍት ቦታዎች ከአምስት እስከ አስር ቃላት ባለው ርቀት ክፍት ቦታዎችን በመተው ማዘጋጀት እንደሚቻል ይገልፃሉ።በዚህ ሁኔታ የሚዘለሉ ክፍት ቦታዎች ቁጥራቸው ሲጨምር የፈተናው ተአማኒነት ይረጋገጣል፤ በአንድ ፈተናም ቢያንስ 50 የሚዘለሉ ቃላት እንዲኖሩ ይጠበቃል፡፡ በክፍት ቦታዎቹ መካከል ያለው ርቀት ግልፅነትን በማሳጣት አስቸጋሪ እንዳይሆን ክፍተቶቹ ሳያጥሩ ወይም ሳይረዝሙ በተመሳሳይ ርዝመት መዘጋጀት አለባቸው፡፡ እንዲሁም የልዩነታቸው ርቀት በመስፋት የምንባቡን ሀሳብ ለመተንበይ የበለጠ ግልፅና ቀላል በመሆን መረጃ እንዳይዛባ መጠንቀቅም ይገባል፡፡Umho (1999) 'Taylor'ን (1953) ጠቅሰው ዝግ ፈተናን ለማዘጋጀት፣

1. ከቀረበው ማስተማሪያ መጽሀፍ ምንባቦችን መምረጥ፣
2. ከመጀመሪያው ዓረፍተ ነገር ክፍት ቦታ እንዳይኖር ማድረግና ቀጥሎም በየአምስት ቃላት ልዩነት 50 ክፍት ቦታዎችን ማዘጋጀት፣
3. ተማሪዎች የተዘለሉ 50 ክፍት ቦታዎችን በተሰጡ 50 ቃላት እንደተስማሚነታቸው እንዲያሟሉ ማድረግ፣

4. ተማሪዎች የመለሱትን ትክክለኛ መልስ መቁጠር፣

5. ተማሪዎች የመለሱትን ትክክለኛ መልስ በሁለት በማባዛት ወደ 100% መለወጥ፣ እንደሚያስፈ ልግ አብራርተዋል፡፡

በዚህ ዝግ የፈተና ዘዴ ተቀባይነት ያላቸው ትክክለኛ መልሶችን በማገናዘብ የምንባቦቹን ተነባቢነት ለመወሰን ከመቻሉም በላይ ክፍት ቦዎቹንና የተማሪዎችን የመረዳት አቅም መለየት ይቻላል (Fulcher፣ 2007)፡፡ የግንዛቤ ሙከራው ውጤትም የሚተረጎመው በትክክል የተመለሱ ቃላትን በሁለት አብዝቶ ወደ መቶኛ በመለወጥ ይሆናል፡፡ በዚህ አይነት የተገኙት ውጤቶች በመቶኛ ስሌት 60% በላይ ከሆነ ተማሪዎች ያለረዳት አንብበው ሊረዱት የሚችሉት ምንባብ ሲሆን፣ውጤቱ ከ 40% - 59% ከሆነ ተማሪዎቹ በመምህሩ በመታገዝ ለመረዳት የሚችሉት ምንባብ ይሆናል፤ እንደዚሁም ውጤቱ ከ40% በታች ከሆነ በመምህሩ ቢታገዙም እንኳ ምንባቡን አንብቦ የመረዳት ችግሩ ከፍተኛ መሆኑን ያሳያል Harrison (1980)፡፡ Harrison ይህንን ይበሉ እንጅ DuBay (2004) በበኩላቸው የግንዛቤ ሙከራው ውጤት ከ50%-60% ከሆነ ምንባቡን በግል አንብበው ሊረዱት የሚቻል (Independent level)ሲሆን፣ ከ35%-50% ከሆነ ምንባቡን በእገዛ ሊረዱት የሚቻል (Instruction level)እና ከ35% ነጥብ በታች ከሆነ ግን በእገዛም ቢሆን ምንባቡን አንብቦ ለመረዳት የማይቻል (Frustrational level) መሆኑን ይገልጻሉ፡፡ ሁለቱም ምሁራን የየራሳቸውን የግንዛቤ ሙከራ ውጤት ቢያስቀምጡም እነዚህ የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች አብዛኛዎቹ በአማርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱና ለቋንቋው የቀረቡ በመሆናቸው የHarrisonን (1980) የግንዛቤ ሙከራ ውጤት መውሰድ ተገቢ ሆኗል፡፡

Leslie እና Caldwell (2011) ያለረዳት ሊረዱት የሚችሉት ምንባብ፣በመታገዝ ሊረዱት የሚችሉት ምንባብ እና በመታገዝም ቢሆን ሊረዱት የማይችሉት ምንባብን ምንነት ሲያብራሩ፡-

1. ያለረዳት ሊረዱት የሚችሉት (Independant level) ፡- ተማሪዎች የቀረበውን ምንባብ ምንም ሳይቸገሩና ያለምንም ረዳት በቀላሉ ሊረዱት የሚችሉና ከቀረቡ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ቢያንስ 90% ትክክለኛ መልስ መስጠት የሚችሉ ናቸው፡፡

2. በመምህራን በመታገዝ ሊረዱት የሚችሉት (Instructional level) ፡- በዚህ ደረጃ ተማሪዎች የቀረበውን ምንባብ አንብበው ለመረዳት በጣም ከመቸገራቸውም በላይ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን 70% በላይ ትክክለኛ መልስ መስጠት የሚችሉ ናቸው፡፡

3. በመምህራን ቢታገዙ ሊረዱት የማይችሉት ምንባብ (Frustration level)፡- በዚህ ደረጃ የቀረበውን ምንባብ ተማሪዎች በመምህራን እገዛም ቢሆን ለመረዳት አይችሉም፤ከቀረቡ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችም ትክክለኛ መልስ መስጠት የሚችሉት ከ70% አይበልጥም፡፡ሆኖም ይህ ከሌሎች (ከላይ ከቀረቡት) ምሁራን የአንብቦ መረዳት ጋር ሲነጻጸር በጣም የተጋነነና ለመተግበርም አስቸጋሪ ነው፡፡ምክንያቱም ከ70% የማይበልጥ ውጤት ተገኝቶ በመምህራን ቢታገዙ ሊረዱት አይችሉም ማለት ተገቢነት ያለው ስለማይሆንና በተግባርም ሲታይ ይህንን የአንብቦ መረዳት ውጤት አምጥቶ ምንባቡን መረዳት አይችልም ማለት ተገቢ አይመስልም፡፡ ምክንያቱም ማለፊያ ነጥብ 50% ነውና፡፡ በአጠቃለይ ግን ከቀረቡት ማብራሪያዎች መረዳት የሚቻለው ተማሪዎች የሚቀርቡ ምንባቦችን ያለማንም እገዛ በግላቸው አንብበው ሊረዱቸው የሚችሉ ከሆኑ የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ማሳደግ እንደሚቻል ነው፡፡

Harrison (1980) ለዝግ ፈተና የሚመረጡ ምንባቦች ሶስት ሲሆኑ የሚገኙትም በመጽሐፉ መጀመሪያ፣ መካከልና መጨረሻ አካባቢ መሆኑን ያስረዳሉ፡፡ በእያንዳንዱ ምንባብ ውስጥ ከ40-50 ክፍት ቦታዎች በመተው ተፈታኙ እንዲሞላቸውማድረግ የበለጠ አስተማማኝ ውጤት ለማግኘት ይረዳል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ በክፍት ቦታዎቹ እንዲሞሉ የሚፈለጉት ቃላት ደራሲው የተጠቀመባቸው መሆን እንዳለባቸውና ተመሳሳይ ቃላትን መጠቀም ግን የፈተናውን ውጤት ለማስላት እንደሚያስቸግርና ተመሳሳይ ቃላትም ማግኘት አስቸጋሪ እንደሚሆን ጠቁመዋል፡፡

በዝግ የፈተና ዘዴ ምንባቡን በቀላሉ ተረድተው አብዛኛውን ክፍት ቦታ በትክክል የሚሞሉ ተማሪዎች ውጤት ከፍ ያለ ሲሆን ምንባቡ ያልገባቸው ተማሪዎች ግን ክፍት ቦታውን በትክክል ለመሙላት ይቸገራሉ፤ ይህ ሁኔታ በተመሳሳይ ጊዜ አንባቢውንና ምንባቡን ለመመዘን ስለሚያስችል ተመራጭነት አለው፡፡ ስለሆነም ዝግ የፈተና ዘዴ ሊለካ የሚችለው የእያንዳንዱን አንባቢ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ሲሆን የተዘለሉ ክፍት ቦታዎችን በትክክለኛ ቃላት መሙላት የሚችሉ አንባቢዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው የተሻለ እንደሆነ ያሳያል፤ ዝቅተኛ ነጥብ (ውጤት) የሚያመጡ ከሆነ ደግሞ ምንባቡን አንብቦ ለመረዳት አስቸጋሪ መሆኑን ያመለክታል፡፡

2.3 የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች አንድነትና ልዩነት

በንባብ አለም ተነባቢነትን ለመለካት የሚያገለግሉ በርካታ ቀመሮች ተስተናግደዋል፡፡ አማካይ የአረፍተ ነገር ርዝመትና የቀለማት ቁጥርን መነሻ በማድረግ የ’Fry graph’ ቀመር፣ የ’Mclaughlin’ ቀመር በተለይ የቃላት ቁጥርና ምንባቦች ውስጥ ባሉ ሶስትና በላይ የሆኑ ቀለማት የያዙ ቃላት ላይ ትኩረት ያደርጋል፡፡ ከሁለት አስርት አመታት በኋላ በአማካይ የአረፍተ ነገር ርዝመትና የ3000 የታወቁ ቃላትን ተላውጦዎች መሰረት ያደረጉት Dale-Chall ብቅ አሉ፡፡ በነዚህ የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች መካከል ያለው ጠቀሜታ ሲታይ የ’Dale-Chall’ ቀመር ከበፊቶቹ የ’Fry graph’ እና Mclaughlin የቀመር ስሌት መወሰኛዎች የተሻለ ጊዜ ቆጣቢና ለማስላት ቀላል መሆኑ ይገለጻል ፡፡ትክክለኛነቱ እና መረጃን መነሻ ማድረጉ ተገቢነቱን ከሌሎች ቀመሮች የተሻለ ያደርገዋል፡፡ ሆኖም Dale-Chall እና የ’Fry graph’ የሚጠቀሙባቸው ማጣቀሻዎች ተመሳሳይ ናቸው፡፡ ‘የ’Fry ቀመሮች የመጨረሻ ውጤት ማመላከቻ የውጤት ሰንጠረዥ ተመሳሳይ ነው፡፡ ልዩነታቸው Dale የሚጠቀምባቸው የ3000 ቀላል ቃላት መዝገብ መኖሩና እነዚህን ቃላት ‘የ’Fry graph መወሰኛ ትኩረት አለመስጠቱ ነው፡፡ SMOG በበኩላቸው ትኩረት የሚያደርጉት በቃላት ርዝመት ብቻ በመሆኑ ከሌሎች ቀመሮች አንፃር ሲታይ ስሌቱ አጭርና ጊዜ ቆጣቢ ነው፡፡ የTaylor ዝግ የፈተና ዘዴም ሆነ የ’Flesch’ እና Dale-Chall የመወሰኛ ቀመሮች በተነባቢነት ላይ ተቀባይነት ያላቸው የደረጃ መወሰኛ መሆናቸው ያመሳስላቸዋል፤ ልዩነታቸው Flesch እና Dale-Chall የቁጥር መወሰኛ ቀመር ሲጠቀሙ የ’Taylor’ ዝግ የፈተና ዘዴ መወሰኛ ግን ክፍት ቦታዎችን በተወሰነ የቃላት ርቀት በመተውና በሚገኘው ውጤት የምንባቡ ክብደትና ቅለት የሚወሰንበት መወሰኛ መሆኑ ነው (Anderson፣ 1965):: በአብዛኛው የተለመዱት የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ትኩረት የአረፍተ ነገር ርዝመት፣ የቃላት ርዝመትና ያልተለመዱ ቃላትን የተነባቢነት የክብደት ደረጃ የሚወስኑ መሆናቸው ነው (Goodman ፣1984)፡፡

በአጠቃላይ በክለሳ ድርሳናቱ ጥናታዊ ስራዎች ተነባቢነት በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታና በመጻህፍት መካከል ባለ ግንኙነት የሚመዘን መሆኑን ያሳያል፡፡ የትምህርት ስኬታማነት ከመጻህፍት ተነባቢነት የሚመነጭ፣ ይህም ልኬታ በቁጥር መወሰኛ ቀመር ስሌትና በዝግ ፈተና ዘዴ ማረጋገጥ የሚቻል መሆኑን ነው፡፡ ለዚህም ሲባል የመማሪያ መጽሃፍትን ተነባቢነት በየጊዜው መገምገምና መፈተሽ ያስፈልጋል፡፡

2.4 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት

በቀደምትነት የተጠኑ ጥናቶችን በተመለከተ ጌታቸው (1986) በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች፣ በ1984 ታትሞ የነበረውን የ10ኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ምንባቦች የተነባቢነት ብቃት በመገምገም ላይ ያተኮረ ጥናትአካሂደዋል፡፡በዚህ ጥናት ሶስት ምንባቦች በ'Flesch' እና Fry graph ተነባቢነት ቀመር ተለክተዋል፤ የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ደረጃ ለማወቅ የግንዛቤ ሙከራ ከመሰጡትም በተጨማሪ በጽሑፍ መጠይቅ መረጃዎች ተሰብስበው ተተንትነዋል፡፡ በተገኘው ውጤት አተረጓጎም መሰረት በጣት ከሚቆጠሩ ተማሪዎች በስተቀር አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ምንባቦቹን አንብበው መረዳት እንደማይችሉ አሳይተዋል፡፡ በመፍትሄ ሀሳብነትም የተማሪዎቹን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለማጎልበት መሞከር እንዳለበት ገልፀዋል፡፡ ሌላው ጥናት ክንዴነህ (2003) "የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መጽሐፍ የተመረጡ ምንባቦች ተነባቢነት የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ" በሚል ርዕስ በምዕራብ ጎጃም ዞን በሜጫ ወረዳ በሚገኙ ሁለት ከፍተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የተደረገው ጥናት ነው፡፡ በ1992 የታተመውን መጽሐፍ መሰረት በማድረግ የተመረጡ ምንባቦች በ'Flesch' የተነባቢነት ቀመር መሰረት የንባብ ቅለታቸው ተለክቷል፤ ሶስቱ ምንባቦችም በ'Fry' የተነባቢነት ግምት የተገመተላቸው የክፍል ደረጃ ተቃኝቷል፡፡ በተጨማሪም የጽሑፍ መጠይቆችና የአንብቦ መረዳት ፈተና ተዘጋጅቶ ለተማሪዎች ቀርቦላቸዋል፡፡በጥናቱ የተገኘው ውጤትም በመማሪያ መጽሐፉ የተመረጡ ምንባቦች ከባድና ከተማሪዎች የአንብቦ መረዳ ችሎታ ጋር የማይመጣጠኑ መሆናቸውን አሳይቷል፡፡

በውጭ ቋንቋ ከተደረጉ ጥናቶች መካከል Berhe (1989) በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ የመንግስት ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርትቤቶች ላይ የተደረገው ጥናት ነው፡፡ "የ10ኛ ክፍል መጻሕፍት ምንባቦች ተነባቢነትና የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ" በሚል ርዕስ ያካሄደው ጥናት በ'Fry graph' ፣ በዝግ የፈተና ዘዴና በጽሑፍ መጠይቆች የተገኙ መረጃዎች ውጤት ተተንትኖ ቀርቧል፡፡ በሁሉም ዘዴዎች የተገኘው የጥናት ውጤት የሚያሳየው ተማሪዎች በራሳቸው መጻሕፍቱን ለማንበብም ሆነ ለመረዳት የማይችሉበት ሁኔታ እንዳለ አሳይቷል፡፡

ሁለተኛው ጥናት Berhe (1989) 'Genene'ን (1994) ጠቅሶ "የመለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች በእንግሊዘኛ ቋንቋ የተፃፉ የመማሪያ መጻሕፍትን አንብቦ

የመረዳት ደረጃ" በሚል ርዕስ ያደረገው ጥናት ነው፡፡ በዚህ ጥናት ውጤት መሰረትም የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ደረጃ ከጅኦግራፊ መጽሐፍ በስተቀር የሌሎቹ መጻሕፍት የተነባቢነት ደረጃቸው ከተማሪዎች አቅም በላይ መሆኑን እና ተማሪዎች አንብበው ለመረዳት የማይችሉ መሆናቸውን አሳይተዋል፡፡

ሶስተኛው ጥናት Melese (2011) በደሴ ከተማ በሆጤ መሰናዶ ትምህርት ቤት "የ11ኛ ክፍል የባዮሎጅ፣ የኬሚስትሪና የስነ ዜጋ መጻሕፍት ምንባቦችና የአንብቦ መረዳት ችሎታ" በሚል ርዕስ ያካሄዱት ጥናት ነው፡፡ የተማሪዎችን የአንብቦ የመረዳት ችሎታ ለመለየት በተነባቢነት ቀመር (coh-metrix)፣ በዝግ የፈተና ዘዴና በቃለ መጠይቅ የተሰበሰቡት መረጃዎች ተተንትነዋል፡፡የጥናቱ ውጤት የተማሪዎች አንብቦ የመረዳት ችሎታ በጣም ዝቅተኛ ከመሆኑም በተጨማሪ ሶስቱም የማስተማሪያ መጻሕፍት ለማስተማሪያነት ተነባቢነት እንደሌላቸው ተጠቁሟል፡፡ በመፍትሄነትም መጻሕፍቱ መከለስና በተማሪዎች አቅም መዘጋጀት እንዳለባቸው አሳይቷል፡፡

ከዚህ በላይ የቀረቡት በአማርኛም ሆነ በእንግሊዘኛ ቋንቋ የተገኙት የጥናት ውጤቶች በሙሉ አሉታዊ ናቸው፡፡ በማስተማሪያ መሳሪያዎቹም ሆነ በተመረጡት ምንባቦች ተነባቢነት የተገኙ ውጤቶች ሁሉም ከሚጠበቀው ደረጃ በላይ ከፍ ብለው መገኘታቸውን አመላክተዋል፡፡ የመጻሕፍቱ ተጠቃሚ ተማሪዎች ደረጃም ትምህርቱን መቀጠል ወይም መረዳት በማይችሉበት ሁኔታ መገኘታቸውን የጥናቶቹ ውጤቶች ያሳያሉ፡፡

እነዚህ በአምስት ባለሙያዎች (ሁለቱ በአማርኛ ቋንቋ፣ ሶስቱ በእንግሊዘኛ ቋንቋ) በተደረጉ ጥናቶች የታዩ የተነባቢነት ችግሮች በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ምንባቦች ላይ የተነባቢነት ደረጃ ተመሳሳይ ችግር መኖር አለመኖሩን ለመፈተሽ መነሻ ሆነዋል፡፡ ነገር ግን የእኔ ጥናት በ2004 የተዘጋጀውን የ11ኛ ክፍል መማሪያ መጽሐፍ ምንባቦች ተነባቢነት በመተንተን ላይ ያተኮረና ጥናቱን ለማካሄድ በባህርዳር ከተማ አስተዳደር በሚገኙ መሰናዶ ትምህርት ቤቶች በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መጽሀፍ በቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት ደረጃ ላይ ያተኮረ ነው። በተጨማሪ መረጃው የተሰበሰበው በከፊል ነጻ ቃለ መጠይቅና በቡድን ተኮር ውይይት ነው፡፡ የሰነድ ፍተሻውም የተሰራው በ'Dale-Chall' ቀመር ሲሆን ፈተናውም በዝግ የፈተና ዘዴ የተሰበሰበውን መረጃ በመተንተን ላይ የተመሰረተ በመሆኑ ከላይ ከቀረቡት ጥናቶች ይለያል።

ምዕራፍ ሶስት

የጥናቱ ንድፍና ዘዴ

3.1 የጥናቱ ንድፍ

ጥናቱ የተካሄደው በባህርዳር ከተማ አስተዳደር በሚገኙ ሁለት መሰናዶና ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ2009 ዓመተ ምህረት በመማር ላይ የሚገኙ የ11ኛ ክፍል ተማሪዎችን መነሻ አድርጎ ነው፡፡ ይህ ጥናት በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ የቀረቡ ምንባቦችን የተነባቢነት ደረጃ በመተንተን ላይ የተመሰረተ ነው፡፡ ጥናቱ መሰረት አድርጎ የተነሳው ገላጭ የምርምር ንድፍን ነው፡፡ ገላጭ የምርምር ንድፍ አንድን ችግር በማንሳት ችግሩ ምን ያህል አሳሳቢ እንደሆነ ያለውን ተጨባጭ ሁኔታ መነሻ አድርጎ በገለፃ መንገድ እንደሚያቀርብ ያለው (2001) እና Ali (2006) ይገልጻሉ፡፡ስለሆነም ይህ ገላጭ የምርምር ንድፍ የምንባቦችን ተነባቢነት ለመፈተሽ ተመራጭ ሆኗል፡፡

በዚህ ጥናት የተሰበሰቡ መረጃዎች በቅይጥ የምርምር ዘዴ (በአይነታዊና በመጠናዊ) ተተንትነዋል፡፡ ይህ የምርምር ዘዴ በዚህ ጥናት የተመረጠበት ምክንያት በተነባቢነት ቀመሮችና በዝግ የፈተና ዘዴ የተሰበሰቡ መጠናዊ መረጃዎችን፣ እንደሁም በቡድን ተኮር ውይይትና በቃለ መጠይቅ የተሰበሰቡ አይነታዊ መረጃዎችን አጣምሮ መጠቀም ስለሚያስችል የምርምር ችግሩን በተሻለ ሁኔታ ለመፍታት የሚያስችል በመሆኑ ነው፡፡

3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

ይህን ጥናት ከግብ ለማድረስ በመረጃ መሰብሰቢያነት ያገለገሉ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች አራት ሲሆኑ እነሱም ሰነድ ፍተሻ (ምንባቦች)፣ ዝግ ፈተና፣ከፊል ነጻ ቃለ መጠ¨ይቅና ቡድን ተኮር ውይይት ናቸው፡፡ ቀጥሎም የእያንዳንዱን የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ተግባር በዝርዝር ለማየት ተሞክሯል፡፡

3.2.1 ሰነድ ፍተሻ

ጥናቱ የተካሄደው በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀው የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ውስጥ በተካተቱ ምንባቦች ላይ ነው፡፡ የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አጠቃላይ አላማዎች የተማሪዎችን የማዳመጥ፣ የመናገር፣ የማንበብና የመጻፍ ክሂሎች ማዳበር፣ የስነጹሁፍና የስነልሳን እውቀታቸውን ማጎልበት ነው፡፡ ይህን ተግባራዊ

ለማድረግ የሚያስችሉ ግብአቶች (ምንባቦች) በመጽሃፉ ውስጥ እንዳሉት ቢታወቅም የእነዚህን ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃ መመርመር ደግሞ አስፈላጊ ይሆናል፡፡ ለዚህም ሲባል የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ አብይ የመረጃ ምንጭ በመሆን አገልግሏል፡፡ በመማሪያ መጽሃፉ ውስጥ በአጠቃላይ 10 ምንባቦች የተካተቱ ሲሆን ምንባቦቹ የተለያዩ ይዘቶችንና ጭብጦችን ለማስተላለፍ በልብወለድ፣ በኢ-ልብወለድ፣ በግጥም፣ በተውኔት ወዘተ. መልክ የቀረቡ ናቸው፡፡ በይዘት ረገድም ስለ ቋንቋ ጽንሰ ሃሳባዊ እውቀት፣ ስለቅርሶች ምንነትና አጠባበቅ፣ ስለ ወግ ምንነት፣ ስለ ልብ ወለድ አላባዊያንና ስለ ቋንቋ ለዛ ማስገኛ ስልቶች፣ ስለ ግጥም፣ ስለ አርበኝነትና ተጋድሎ፣ ስለ ትውፊት፣ ስኬታማ እንዴት መሆን እንደሚቻልና ስለ ኪነ ጥበብ እውቀት የሚያስጨብጡ ናቸው፡፡ በቅርጻቸው ደግሞ በዝርውና በግጥም የቀረቡ ሲሆን የተወሰኑት ምንባቦች ደግሞ በመግለጫዎችና በአባሪ መረጃዎች ተደግፈው የቀረቡ ናቸው፡፡

በቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ የተካተቱ ምንባቦችን ተነባቢነት ለመወሰን 'የ'Dale-Chall እና 'የ'Flesch የተነባቢነት መወሰኛ የቁጥር ቀመሮችን መጠቀም እንደሚያስፈልግ፣ Harrison (1980)፣ Millar (1962) እና Nelson (1978) ይገልጻሉ። ለቀመሩ ስኬትም የቀለም ቆጠራ ተከናውኗል፡፡ ስዕላዊ መግለጫዎች፣ ሰንጠረዥ፣ ግራፎችንና ልዩ ልዩ ቅጾችንና አባሪዎችን ወዘተ.ያካተቱ ምንባቦች የቀለም ቆጠራውን ህግ ሊያዛቡ ስለሚችሉ በጥናቱ አልተካተቱም፡፡ የጥናቱን አስተማማኝነትና ተገቢነት ለማስጠበቅ ሲባልም ግጥሞች በዚህ ጥናት አልካተቱም፡፡

በዚህም መሰረት በናሙናነት ከተመረጡ ሶስት ምንባቦች ከእያንዳንዱ ምንባብ 100፣100 ቃላትን የያዘ ምንባብ በመውሰድ በሶስት የሙያ ልምድና ሁለተኛ ዲግሪ ባላቸው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በቀለም ቆጠራ ህጎች መሰረት ቆጠራው ተግባራዊ ተደርጓል፤የቀለም ቆጠራውን ትክክለኛነት ለማስጠበቅ ሲባል የሶስቱን ምንባቦች አማካይ የቀለም ቆጠራ ውጤት መሰረት በማድረግ የምንባቦቹ የተነባቢነት ደረጃ ።በ'Flesch' እና Dale-Chall ቀመሮች አማካይነት ተመዝኗል፡፡

3.2.2. ዝግ ፈተና (Cloze test)

የመማሪያ መጽሃፍ ተነባቢነት የሚወሰነው በተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች መሆኑ በተደጋጋሚ Harrison (1980)፣ Klare (1984) እና Monteith (1976) ተገልጿል፡፡ በነዚህ

የመወሰኛ ቀመሮች የተገኘውን የንባብ ቅለት ነጥብና የተገመተን የክፍል ደረጃ አስተማማኝነት በተሻለ ሁኔታ ለማረጋገጥ የአንብቦ መረዳት ፈተና አስፈላጊ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ በተነባቢነት የመወሰኛ የቁጥር ቀመሮች ለተገኘው ውጤት አስተማማኝነት ሲባል የተማሪዎች አንብቦ የመረዳታ ቸሎታ በፈተና ውጤት መረጋገጥ እንዳለበት Bormuth (1966) ይገልጻሉ፡፡ በዚህም ምክንያት የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመመዘን ዝግ የፈተና ዘዴ ተግባራዊ ተደርጓል፡፡ በተነባቢነት የቁጥር ቀመሮች ተነባቢነታቸውን ለማረጋገጥ ቀደም ሲል በቀለም ቆጠራ ወቅት የተመረጡ ሶስት ምንባቦች በድጋሚ ለአንብቦ መረዳት ፈተናው ተመርጠዋል፡፡

ቀጥሎም በእነዚህ በተመረጡ ሶስት ምንባቦች አማካይነት ሶስት ዝግ ፈተናዎች ተዘጋጅተዋል። በፈተናው አዘገጃጀትም በእያንዳንዱ ምንባብ መነሻና መድረሻ ባሉት ዓረፍተ ነገሮች መካከል ክፍተት እንዳይኖር ጥረት ተደርጓል፡፡ ከየምንባቦቹ ከሁለተኛው ዓረፍተ ነገር በመጀመር በየአምስት፣ አምስት ቃላት ልዩነት ክፍት ቦታዎች ተዘለዋል (Alderson ፣2000)፡፡በክፍት ቦታዎቹ መካከል ያለው የቃላት ልዩነት በመጥበቡ ተማሪዎች መልዕክቱን ለመረዳት እንዳይቸገሩና መደናገር እንዳይፈጠር፣ እንዲሁም በክፍት ቦታዎቹ መካከል ያለው የቃላት ልዩነት ቁጥር በመስፋቱ ተማሪዎቹ ለግምት እንዳይጋለጡና መልሱን በቀላሉ በማግኘት መረጃው እንዳይዛባ ለማድረግ ሲባል በየአምስት አምስት ቃላት ልዩነት ክፍት ቦታዎች እንዲኖሩ ተደርጓል (DuBay፣ 2004)፡፡ እነዚህን ክፍት ቦታዎች በመተው ፈተናን ማዘጋጀት ተመራጭ ዘዴ መሆኑን Heaton (1988) ያስረዳሉ፡፡ ለእያንዳንዱ ዝግ ፈተና አምሳ፣ አምሳ ክፍት ቦታዎችን ለመሙላት የሚያስችሉ አምሳ ቃላት ተዘርዝረዋል፡፡ በዚህ መልክ የተዘጋጀው የአንብቦ መረዳት ዝግ ፈተና Alderson (2000) 'Taylor'ን (1953) ጠቅሰው እንደገለጹት ተነባቢነትን በትክክል ለመለካት የሚያስችል ዘዴ በመሆኑ ተመርጧል፡፡

ስለዚህ ተማሪዎች ክፍት ቦታዎችን እንዲሞሉ በሚደረግበት ሂደት በአስተማማኝ የምንባቡን ክብደትና ቅለት ለመወሰን፣ የምንባቡን ይዘትና መልዕክት በትክክል መረዳትና አለመረዳታቸውን ከተማሪዎች ምላሽ ማረጋገጥ የሚያስችልና ለግምት የተጋለጠ ባለመሆኑ የተሻለ መረጃ ይሰጣል ተብሎም ይታመናል (Fulcher፣2007)፡፡ በዚህም መሠረት ፈተናው የተዘጋጀው ተነባቢነትን ለመወሰን በተመረጡ የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ሶስት ምንባቦች ላይ ነው፡፡ የምንባቡ ዝግ ፈተና Heaton (1988) እና

Taylor (1953) የተጠቀሙበትን ዝግ የፈተና ዘዴ አዘገጃጀት መነሻ በማድረግ በአጥኚው ተዘጋጅቷል። በመጨረሻም የጥናቱ ተሳታፊ ተማሪዎች የተፈተኑት ፈተና ለእያንዳንዱ ክፍት ቦታ አንድ ብቸኛ መልስ የያዘ በመሆኑና የጥናቱን ውጤት ስለማያዛባው እርማቱ በአጥኚው ተካሂዷል፡፡ ውጤቱም ተማሪዎች ያገኙትን ትክክለኛ መልስ በሁለት በማባዛት ከ 100 ፐርሰንት ተይዟል፡፡

3.2.3 ቡድን ተኮር ውይይት

ቡድን ተኮር ውይይት በዚህ አይነታዊ የምርምር ዘዴ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ሆኖ ተመርጧል፡፡ ይህ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ከሌሎች የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች በአንጻራዊነት ሲታይ ገንዘብና ጊዜን ቆጣቢ ከመሆኑም በላይ በሌሎች መረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች (ለምሳሌ በጹሁፍ መጠይቅ) ተማሪዎች በግድየለሽነትና በቸልተኝነት መረጃ እንዳይሰጡ ለመከላከልና ዝርዝር መረጃን ለማግኘት አመችነት ስላለው ነው ፡፡

የቡድን ተኮር ውይይትን ምንነት በተመለከተ ያለው (2001) እንደሚገልጹት፣ ቡድን ተኮር ውይይት ስሙ እንደሚያመለክተው ከጥቂት ሰዎች ጋር በተመሳሳይ ወይም በተወሰነ ጉዳይ ላይ የሚደረግ ውይይት ሲሆን በውይይቱም እስከ 12 የሚደርሱ ሰዎች ሊሳተፉ ይችላሉ፡፡የቡድኑ ተሳታፊዎች ደግሞ ለሚነሳው ጥያቄ ከተለያዩ አቅጣጫዎች ያላቸውን ዕውቀትና ተሞክሮ በቡድን እየተወያዩ የሚገልጹበት ስርዓት በመሆኑ የተሻለ መረጃ ይገኝበታል ተብሎ ይታመናል፡፡ በዚህ ቡድን ውይይት በባህርዳር መሰናዶና ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤትና በኢትዮ ጃፓን ትምህርት ቤት በዝግ ፈተናው ከተሳተፉ ተማሪዎች መካከል ሰባት ተማሪዎች ተመርጠዋል፡፡

በቡድን ተኮር ውይይቱ ወቅት የአጥኚው ድርሻ ውስን በመሆኑ ተገቢ የሆኑ ጥያቄዎችን ብቻ ለቡድኑ በየደረጃው አቅርቧል፡፡ ውይይቱ ከተነሳው ነጥብ እንዳያፈነግጥና ውይይቱን የተወሰኑ ተሳታፊዎች ብቻ እንዳይቆጣጠሩት ለማድረግ ተሞክሯል፡፡ ሁሉም ተሳታፊዎች በውይይቱ አስተያየታቸውን እንዲሰጡና ግልጽነት ለጎደላቸው ጥያቄዎች ማብራሪያ በመስጠት በእኩልነት ለማስተናገድ ጥረት ተደርጓል፡፡

3.2.4 ቃለ መጠይቅ

አራተኛው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ከፊል ነጻ ቃለመጠይቅ ነው፡፡ ከፊል ነጻ ቃለመጠይቅ አስቀድሞ የተዘጋጁ ጥያቄዎችን ውስን ለሆኑ መረጃ ሰጭዎች በማቅረብ

መረጃ የሚሰበሰብበት ሂደት ነው፡፡ ይህን የቃለመጠይቅ አይነት በዚህ ጥናት መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት መረጃ ሰጭ መምህራን የምንባቦችን ተነባቢነት በተመለከተ ምላሻቸውንና አስተያየታቸውን ነጻ ሆነው እንዲሰጡ እድል ስለሚሰጥና የጠያቂውን ግለ ሃሳባዊነት ስለሚቀንስ ነው (ያለው፣ 2001)፡፡ ይህን የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ማዘጋጀት አስፈላጊ የሆነበት የመጀመሪያ አላማ በጥናቱ ምላሽ ለሚፈልግላቸው አምስት ጥያቄዎች ዝርዝር መረጃ ለማግኘት ታስቦ ሲሆን ሁለተኛው አላማ ደግሞ በመጠይቁ የተሳተፉት መምህራን ቁጥር ሶስት ብቻ በመሆናቸው ከሌሎች የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የተሻለ አመች ሆኖ በመገኘቱ ነው፡፡ ቃለመጠይቁ በመስኩ የተካሄዱ ምርምሮችን መነሻ በማድረግ ጌታቸው (1986)፣ ክንዴነህ (2000) እና Melese (2011) ከተጠቀሙባቸው ጥያቄዎች መካከል ለደረጃው የሚሆኑና ለጥናቱ ተገቢነት ያላቸውን ጥያቄዎች ማሻሻያ አድርጎ በመውሰድ ነው፡፡ ጥያቄዎቹም ለተጠያቂ መምህራን ከመቅረባቸው በፊት በአማካሪና ሁለተኛ ዲግሪ ባላቸው በሁለት አማርኛ ቋንቋ መምህራን ተገምግመው "አዎ"፣ "የለም" የሚል ዝርዝር መረጃ የማይጠይቁ ጥያቄዎች "ለምን?" "እንዴት?" የሚል ጥያቄ ተጨምሮባቸው ዝርዝር መረጃ እንዲያስገኙና የሀሳብ ድግግሞሽ ያለባቸውን ጥያቄዎች ድግግሞሽ በማስወገድ ተዘጋጅተዋል፡፡

በአጠቃላይ በዚህ ጥናት የጥናቱን ውጤት ተአማኒነት ለማጎልበት ከላይ የተጠቀሱትን ማለት ሰነድ ፍተሻ፣ ፈተና፣ ቃለመጠይቅና ቡድን ተኮር ውይይትን በመረጃ መሰብሰቢያነት በመጠቀምና መረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎችን እርስ በእርስ በማመሳከር ጥቅም ላይ እንዲውሉ በመደረጉ አጥኚው የጥናቱ ውጤት የተሻለ ገፅታ ይኖረዋል የሚል እምነት አለው፡፡

3.3. የናሙና አመረራጥ ዘዴ

3.3.1 የትምህርት ቤቶች ናሙና አመራረጥ ዘዴ

በባህርዳር ከተማ አስተዳደር የሚገኙ ሁሉንም መሰናዶ ትምህርት ቤቶች በጥናቱ ለማካተት ከጊዜ ፣ ከገንዘብና ከአቅም አንጻር አስቸጋሪ በመሆኑ በከተማ አስተዳደሩ ውስጥ ከሚገኙ ሰባት የመንግስት መሰናዶና ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች መካከል በአላማ ተኮር ንሞና ዘዴ (purposive sampling) የባህር ዳር መሰናዶ ትምህርት ቤትና የኢትዮ-ጃፓን ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ተመርጠዋል፡፡

ባህርዳር መሰናዶ እና ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ1996 ዓመተ ምህረት፣ የኢትዮ ጃፓን ትምህርት ቤት በ2006 ዓመተ ምህረት የተቋቋሙ ትምህርት ቤቶች ናቸው፡፡እነዚህ ትምህርት ቤቶች በአላማ ተኮር ንሞና ዘዴ የተመረጡበት ምክንያት፡-

1. በኢትዮ-ጃፓን ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በመረጃ አሰባሰብ ወቅት እገዛ ሊያደርጉ የሚችሉ የአጥኚው የቅርብ ጓደኞች መኖራቸው፡፡
2. ባህርዳር መሰናዶና ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት አጥኚው የሚያስተምርበት ትምህርት ቤት በመሆኑ በመረጃ አሰባሰብ ወቅት በቀላሉ ሊተባበሩት የሚችሉ መምህራንና ተማሪዎችን ማግኘት ስለሚቻል እና አጥኚው በዚሁ ትምህርት ቤት በምንባቦች ተነባቢነት ላይ ተደጋጋሚ ችግሮች መኖራቸውን በመታዘቡ ፤
3. የባህር ዳር መሰናዶ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በባህር ዳር ከተማ አስተዳደር የሚገኝ ነባር ትምህርት ቤት በመሆኑና በአብዛኛው የከተማ ነዋሪ ተማሪዎች የሚማሩበት መሆኑ፣ ኢትዮ ጃፓን ደግሞ በቅርብ ጊዜ የተቋቋመው (2006 ዓመተ ምህረት) ከመሆኑም በተጨማሪ ከከተማው ወጣ ብሎ የሚገኝና አብዛኛዎቹ የገጠር ነዋሪ ተማሪዎች የሚማሩበትትምህርት ቤት ነው። በመሆኑም የሚገኙ መረጃዎች በአዲስ ትምህርት ቤት የሚማሩ የገጠርና በነባር ትምህርት ቤት የሚማሩ የከተማ ነዋሪ ተማሪዎችን ያማከሉ ሚዛናዊ መረጃዎች ያስገኛሉ ተብሎ ስለታመነ በአላማ ተኮር የንሞና ዘዴ ተመርጠዋል፡፡

3.3.2 የተማሪዎችና የመምህራን ናሙና አመራረጥ

ጥናቱ ያተኮረው በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ የቀረቡ ምንባቦችን የተነባቢነት ደረጃ በመተንተን ላይ ነው፡፡ የመማሪያ መጽሃፉን ተነባቢነት ለመመርመር ደግሞ በዚህ የክፍል ደረጃ የሚማሩ ተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ደረጃ መፈተሽ ያስፈልጋል፡፡ ለዚህም አስፈላጊውን መረጃ ለመሰብሰብ እንዲቻል የ11ኛ ክፍል ተማሪዎችና የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን በአላማ ተኮር ንሞና ዘዴ (Purposive samplig) ተመርጠዋል፡፡

እነዚህ በጥናቱ የተካተቱ ተሳታፊዎች በ2009 ዓመተምህረት 11ኛ ክፍል በመማር ላይ የሚገኙ ተማሪዎችና በማስተማር ላይ የሚገኙ መምህራን ናቸው፡፡ በዚህ የክፍል ደረጃ የሚማሩ ተማሪዎች የተመረጡበት ምክንያት ወደ ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት መግቢያ

ፈተና ከማይፈተኑትና ሙሉውን አመት በብሄራዊ ፈተና ምክንያት ቆይታ ከማይኖራቸው 12ኛ ክፍል ተማሪዎች የተሻለ ጊዜ ስላላቸውና ለጥናቱ ትኩረት ሰጥተው አስፈላጊ መረጃዎችን ይሰጣሉ ተብሎ ስለታሰበ ነው፡፡

ስለሆነም ለዝግ ፈተናዉ (cloze test) ከላይ ከተጠቀሱት ሁለት ትምህርት ቤቶች በ2009 ዓመተ ምህረት በባህር ዳር መሰናዶና ከፍተኛ ሁለተኛ ትምህርት ቤት በ 6 ሴክሽን (A-F) በመማር ላይ ከሚገኙ 300 ተማሪዎች መካከል በዕጣ ንሞና ዘዴ ሴክሽን "11-C"የተመረጠ ሲሆን በዚህ ሴክሽን በመማር ላይ ከሚገኙት 50 ተማሪዎች መካከል 30 ተማሪዎች በቀላል የእጣ ንሞና ዘዴ ተመርጠዋል፡፡

በኢትዮ-ጃፓን ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በሁለት ሴክሽኖች (A እና B) ተመድበው በመማር ከሚገኙት 100 ተማሪዎች መካከል ሴክሽን "B" በቀላል የዕጣ ንሞና ዘዴ የተመረጠ ሲሆን በዚሁ ሴክሽን በመማር ላይ ከሚገኙ 50 ተማሪዎች መካከል 30 ተማሪዎች በተራ የዕጣ ንሞና ዘዴ ተመርጠዋል፡፡ይህ የንሞና ዘዴ የተመረጠበት ምክንያት ሁሉም ተማሪዎች በተመሳሳይ የክፍል ደረጃ ስለሚገኙና ከችሎታ አንጻር ከፍተኛ ፣ መካከለኛና ዝቅተኛ ችሎታ ያላቸው ተማሪዎች ስለሚገኙ ሁሉንም ያማከለ መረጃ ያስገኛል ተብሎ ስለታመነ ነው፡፡

ከእነዚህ 60 በእጣ ንሞና ዘዴ ለዝግ ፈተና ከተመረጡ ተማሪዎች መካከል 4 ከባህርዳር መሰናዶ፣3 ከኢትዮ ጃፓን ትምህርት ቤት በድምሩ 7 ተማሪዎች ለቡድን ተኮር ውይይት በአላማ ተኮር ንሞና ዘዴ (Purposive sampling) ተመርጠዋል፡፡ እነዚህ ተማሪዎች በአላማ ተኮር ንሞና ዘዴ የተመረጡበት ምክንያት ከባህርዳር መሰናዶ ትምህርትቤት የተመረጡት ተማሪዎች የከተማ ተማሪዎችን በመወከል መረጃ ይሰጣሉ ተብሎ የተገመተ ሲሆን ፣ ከኢትዮ ጃፓን ትምህርት ቤት የተመረጡት ተማሪዎች ደግሞ የአርሶ አደር ልጆች ተማሪዎችን የሚወክሉ በመሆናቸው ነው፡፡ በከተማ እና ገጠር የሚማሩ ተማሪዎች መወከላቸው የሁለቱም ትምህርት ቤት ተማሪዎች ፍላጎት ፣ ጻራ፣ ዕውቀት ወዘተ ያማከለ ሚዛናዊ መረጃ ያስገኛል ተብሎ ታስቦ ነው፡፡

በመቀጠልም ከመምህራን መረጃ ለመሰብሰብ የተመረጠው ዘዴ ቃለ መጠይቅ ሲሆን በጠቅላይ ንሞና ዘዴ (Comprehensive sampling) ከሁለቱ ማለትም ከኢትዮ ጃፓን 1፣ ከባህር ዳር መሰናዶ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት 2 11ኛ ክፍል አማርኛ

ቋንቋን የሚያስተምሩ በድምሩ 3 መምህራን ተመርጠዋል፡፡ እነዚህ መምህራን በመረጃ ሰጭነት ተለይተው የተመረጡበት ምክንያት በተመረጠው ርእሰ ጉዳይ ላይ የተሻለ መረጃ ሲለሚኖራቸው ነው፡፡ እነዚህ መምህራን ሁለተኛ ዲግሪ ያላቸው 2 ፣ የመጀመሪያ ዲግሪ ያለው 1 እና ከ16-28 ዓመት አገልግሎት ያላቸው ናቸው ፡፡

ሰንጠረዥ 3፡- ከሶስቱ ትምህርት ቤቶች ለፈተና፣ ለቡድን ተኮር ውይይትና ለቃለ መጠይቅ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎችና መምህራን ዝርዝር መረጃ።

ተ.ቁ	አጠቃላይ የተማሪዎች ቁጥር	አጠቃላይ የተማሪዎች ቁጥር	ለዝግፈተናው በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች	ለቡድንተኮር በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች	ለቃለመጠ¨ቅ በናሙናነት የተመረጡ መምህራን
1	ባህርዳር መሰናዶ	300	30	4	2
2	ኢትዮ ጃፓን	100	30	3	1
3	ድምር	400	60	7	3

3.3.3. የምንባቦች ናሙና አመራረጥ

ጥናቱ የተካሄደው በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀውና አሁንም አገልግሎት እየተሰጠ ባለው በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ በተካተቱ ምንባቦች ደረጃ ላይ ነዉ፡፡ በቋንቋ መማሪያ መጽሀፉ ከተካተቱ አስር ምንባቦች መካከል ከመጽሃፉ መጀመሪያ፣መካከል እና መጨረሻ በድምሩ ሶስት ባለ 100፣100 ቃላት ምንባቦች በ'Harrison' (1980) ንሞና ዘዴ ተመርጠዋል ፡፡ እነዚህ ምንባቦችም "ቋንቋና ህብረተሰብ"፣ "የቋንቋ ለዛ" እና ኪነጥበብ" በሚል ርዕስ የቀረቡ ናቸው፡፡ የእነዚህ ናሙና ምንባቦች ቁጥር በጨመረ ቁጥር የጥናቱ ሂደትና መረጃውን በአግባቡ የማቀናበር ችግር ስለሚፈጥር የምንባቦቹ ቁጥር ሶስት መሆናቸዉ ተገቢነት አለው፡፡

3.4 የመረጃ አሰባሰብ ሂደት

በዚህ ጥናት በመረጃ ምንጭነት ያገለገሉት የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ምንባቦች፣ መምህራንና ተማሪዎች ናቸው፡፡ በመጽሀፉ ውስጥ በቀረቡት ምንባቦች መሰረት ተነባቢነትን ለመወሰን የ'Dale-Chall' እና የ'Flesch' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች መጠቀም አስፈልጓል፡፡ በእነዚህ ቀመሮች የምንባቦችን ተነባቢነት ቅለት ነጥብና የክፍል ደረጃ ለመወሰን የሚያስችሉ የቀለም ብዛት፣ የቃላት ብዛትና የአረፍተ ነገሮች ብዛት ለመወሰን በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በተመረጡ 3 ናሙና ምንባቦች ጥልቅ ምንባብ ተካሂዷል፡፡ የቀለም ቆጠራውም 15 ዓመትና በላይ ልምድ ባላቸው በሙያዊ ብቃታቸው የተሻለ መረጃ ይሰጣሉ ተብለው በተመረጡ ሶስት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከናወነ ሲሆን የቃላትና የአረፍተ ነገሮች ብዛት ቆጠራ በአጥኚው ተካሂዷል፡፡

የቀለም ቆጠራውን ለማከናወን ናሙና ምንባቦቹ ተራብተው ለሶስቱም መምህራን በየግላቸው ከተሰጡ በኋላ የእያንዳንዳቸው የተናጠል የቀለም ቆጠራ ውጤት ተደምሮ ድምሩን ለሶስት በማካፈል የተገኘው አማካይ ውጤት የተሻለ አስተማማኝ ስለሚሆን ለቀመሮች ስሌት በመረጃነት ተወስዷል፡፡ ይህንን አማካይ ውጤት መውሰድ አማራጭ ዘዴ መሆኑን Heaton (1991) ጠቁመዋል፡፡የቃላት ቆጠራው በቃላት መካከል የሚታየውን ክፍት ቦታ መሰረት በማድረግ ተካሂዷል።

በመማሪያ መጽሀፍ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት የሚወሰነው በተነባቢነት ቀመሮች በመሆኑና በቀመሮቹ የተገኘው ውጤት በአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት መረጋገጥ ስላለበት የዝግ ፈተና ጥያቄዎች በአጥኚው ተዘጋጅተዋል፡፡ ዝግ ፈተናው የተዘጋጀው ተነባቢነትን ለመወሰን በተመረጡ የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ሶስት ምንባቦች ላይ ተመስርቶ ነው፡፡

ፈተናዎቹ ከተዘጋጁ በኋላ በናሙናነት ለተመረጡ ለባህር ዳር መሰናዶና ለኢትዮ-ጃፓን ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ርዕሳነ መምህራን ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ አማርኛ ቋንቋ ስነ ጽሁፍ ፎክሎር ትምህርት ክፍል የጥናት ርዕስ ተጠቅሶ የተጻፈን የትብብር ደብዳቤ በማሳየት ፈቃድ ተገኝቷል፡፡

በመቀጠል በ2009 ዓመተ ምህረት በመማርና በማስተማር ላይ ከሚገኙና በጥናቱ ተሳታፊ ሆነው ከተመረጡ መምህራንና ተማሪዎች ጋር የጥናቱን ዓላማ በማስተዋወቅ ጉዳዩን እንዲገነዘቡ ከተደረገ በኋላ ፈተናዎች የሚሰጡበትን ቀን፣ የቡድን ተኮር ውይይትና ቃለመጠይቅ የሚካሄድባቸውን ቀኖች በጋራ ተወያይተን ወስነናል፡፡ ዝግ ፈተናዎች በሁለቱ ትምህርት ቤቶች በተከታታይ ቀናት እንዲሰጥ ስምምነት ተደርሷል፡፡

በቀጣዩ ጊዜ የመጀመሪያው ፈተና በሚሰጥበት የኢትዮ-ጃፓን አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በተቃራኒ ፈረቃ ከተማሪዎች ጋር በቀጠሯችን ቀን ተገናኝተን ወደተፈቀደልን የመፈተኛ ክፍል ገባን፡፡ የዝግ ፈተና ጥያቄዎች ለተማሪዎች ከመታደላቸው በፊት ስለፈተናው አሰራር ዝርዝር ማብራሪያ በአጥኝው ተሰጥቷል፡፡ የፈተናውን አስተማማኝነትና ትክክለኛነት ለመጠበቅ ሲባል ተፈታኝ ተማሪዎቹ ሊኮራረጁ በማይችሉበት ሁኔታ ተራርቀው እንዲቀመጡና እንዲፈተኑ ተደርጓል፡፡ በአጥኝውና በአንድ ሌላ የአማርኛ ቋንቋ መምህር አማካኝነት የፈተናው ጥያቄ ወረቀቶች ለተማሪዎች በግላቸው ተሰጥቶ እንዲፈተኑ ተደርጓል፡፡ ፈተናውን ለመስራት ጊዜ ገደብ አልተሰጠም፡፡ ይህም የተደረገበት ምክንያት ተፈታኞች በፈተናው ላይ የመጨናነቅ ሁኔታ እንዳይፈጠርና መረጃ እንዳይዛባ ለማድረግ ታስቦ ነው፡፡ በመጨረሻም ተማሪዎች ፈተናውን በራሳቸውን ጊዜ ሲጨርሱ የመልስ ወረቀቶቻቸው በአጥኝው እንዲሰበሰቡ ተደርጓል፡፡ በቀጣዩ ቀንም ይኸው ተግባር በባህር ዳር መሰናዶና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ፈተናውን ለሚፈተኑ ተማሪዎች ስለፈተናው አሰራር ዝርዝር ማብራሪያ ተሰጥቶ፣ ፈተናውን ለመስራት የጊዜ ገደብ ሳይደረግ እንዲፈተኑ ተደርጓል፡፡

ቀደም ሲል ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች ዝግ ፈተናውን ከተፈተኑና ለቡድን ተኮር ውይይት ከተመረጡ ተማሪዎች ጋር በመወያየት የሚመቻቸውን ቀንና ቦታ በመምረጥ በመረጡት ትምህርት ቤት በባህር ዳር መሰናዶና ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የቡድን ተኮር ውይይቱ እንዲካሄድ ተደርጓል፡፡

በተማሪዎች የቡድን ተኮር ውይይት ወቅት መቅረፀ ድምጽ መጠቀም ይቻል እንደሆነ የተማሪዎች ፈቃደኝነት ተጠይቆ ከሁለቱም ትምህርት ቤት ተወካዮች ይሁንታ ተገኝቷል፡፡ እነዚህ ለውይይቱ የተመረጡ ከከተማው ወጣ ያለ ትምህርት ቤት (ከኢትዮ-ጃፓን) ለመጡ ሶስት ተማሪዎች የመጓጓዣና የምሳ መስተንግዶ ሲደረግ በባህር ዳር መሰናዶ ለሚገኙ

ተማሪዎች ደግሞ የሻይ ቡና ግብዣ ተደርጓል፡፡ የቡድን ተኮር ውይይቱም በመቅረፀ ድምጽና በማስታወሻ በአግባቡ እንዲመዘገብ ተደርጓል፡፡

በመጨረሻም 2 መምህራን ከባህር ዳር መሰናዶ እና 1 መምህር ከኢትዮ ጃፓን አማርኛ ቋንቋን የሚያስተምሩ 3 መምህራን ጋር ለመጠይቁ በየግላቸው የሚመቻቸውን ቀንና ሰዓት ወስነናል፡፡ በተወሰነው ቀን ቃለ መጠይቁ በየግላቸው በአጥኝው የቀረበላቸው ሲሆን የቃለ መጠይቁ ሂደትም በመቅረፀ ደምጽ እንዲቀዳ ፈቃደኛ መሆናቸው ከተረጋገጠ በኋላ የተገኙት መረጃዎች በማስታወሻ ከተያዘው ጽሁፍ ጋር እየተገናዘቡ በትንተና ውስጥ ጥቅም ላይ ውለዋል፡፡

3.5 የመረጃ ትንተና ሂደት

በዚህ ጥናት ተነባቢነትን ለመወሰን የተመረጡ የተነባቢነት ቀመሮች 'የ'Dale chall እና 'የ'Flesch የቁጥር ቀመሮች ናቸው፡፡ እነዚህን ቀመሮች ተግባራዊ ለማድረግ በሶስት ሁለተኛ ዲግሪ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተሰበሰቡ የሶስት ምንባቦች ቀለም ቆጠራ አማካኝ ውጤት፣የቃላትና የአረፍተ ነገሮች ብዛት በአግባቡ ተደራጅቷል፡፡ የተነባቢነት ቀመሮችን ለመጠቀም በየምንባቦቹ የተቆጠሩ የቀለማት ብዛት በናሙና ምንባቡ ለተካተቱ የቃላት ብዛት በማካፈል የቃላት ርዝመት ተሰልቷል፡፡ እንዲሁም ቀለም ቆጠራው በተከናወነበት ናሙና ምንባብ የተካተቱትን የቃላት ቁጥር በናሙና ምንባብ ለሚገኙ የአረፍተ ነገሮች ቁጥር በማካፈል የተገኘው ውጤት የአረፍተነገር ርዝመትን አመላክቷል፡፡ በመጨረሻም የተገኙትን መረጃዎች መሰረት በማድረግ በ'Dale-Chall' እና በ'Flesch' ተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ተሰልቶና ከንባብ ቅለት ነጥብ ሰንጠረዥ ጋር እየተመሳከሩ በስታቲስቲክሳዊ (መጠናዊ) የመረጃ መተንተኛ ዘዴ ተተንትነው ቀርበዋል፡፡

በተጨማሪም በዝግ የፈተና ዘዴ የቀረቡ ሶስት ምንባቦች በየአንዳንዱ ምንባብ የተዘለሉ 50 ክፍት ቦታዎችን በተሰጡ 50 ቃላት እንደተስማሚነታቸው ተማሪዎች እንዲያሟሉ በማድረግ እንዲፈተኑ ከተደረገ በኋላ እያንዳንዱ ተማሪ ያገኘው ውጤት ወደ መቶኛ በመለወጥ የሚገኘውን ነጥብ በመውሰድ የምንባቡን ተነባቢነት ደረጃ ለመወሰን ተችሏል፡፡ ይህንን ውጤት መነሻ በማድረግም አንባቢዎች (ተፈታኞቹ) በሶስት ተመድበዋል፡፡ Harrison (1980) በገለጹት መሠረት ከ 60% በላይ ትክክለኛ መልስ የመለሱት ራሳቸውን የቻሉ አንባቢዎች፣ ከ40%-59% ያገኙት ምንባቡን በእገዛ አንብበው መረዳት የሚችሉ

(የክፍል ደረጃውን) የጠበቀ ሲባል ከ40% በታች ትክክለኛ መልስ የመለሱት ደግሞ የተዘጋጀውን ምንባብ እገዛ ቢደረግላቸውም አንብበው መረዳት የማይችሉና ምንባቦቹም ከአንባቢዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ በላይ መሆኑን ማየት ተችሏል፡፡

በመጨረሻም በመጠናዊ ዘዴ (Quantitative method) በተነባቢነት ቀመሮችና በዝግ የፈተና ዘዴ የተሰበሰቡ መረጃዎችን መነሻ በማድረግ በአይነታዊ ዘዴ (Qualitative method) የተገኙ የቡድን ተኮር ውይይትና በቃለመጠይቅ የተሰበሰቡ መረጃዎች በአይነት እየተደራጁና ከተነባቢነት ቀመሮችና ዝግ ፈተናዎች ጋር እየተመሳከሩ ተተንትነው ቀርበዋል፡፡

ምዕራፍ አራት

የጥናቱ መረጃ ትንተናና ማብራሪያ

የዚህ ጥናት ዋና አላማ በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት ደረጃ መመርመር ነው:: ስለሆነም በዚህ ክፍል በሰነድ ፍተሻ የተገኙ መረጃዎች በተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ተሰልተው፣ በዝግ ፈተና ዘዴ የተገኙ መረጃዎች፣ በቃለመጠይቅና በቡድን ተኮር ውይይት የቀረቡ መረጃዎች በቅደም ተከተል እየተተነተኑና እየተብራሩ ይቀርባሉ፡፡

4.1. የሰነድ ፍተሻ መረጃ ትንተናና ማብራሪያ

የምንባቦች ተነባቢነት ለመለካት ከሚያስችሉ በርካታ ቀመሮች መካከል በአላቸው ተስማሚነት ለዚህ ጥናት የተመረጡት የ'Flesch' እና Dale-Chall ቀመሮች መሆናቸው በቀደምት ምዕራፎች በተደጋጋሚ የተገለፀ ሲሆን ዝርዝሩ በሚከተለው መልኩ ቀርቧል፡፡ የምንባቦችን ተነባቢነት ለማረጋገጥ ከሚያስችሉ መረጃዎች አንዱ የቀለም ቆጠራ ነው፡፡ በመሆኑም በሶስት ሁለተኛ ዲግሪ ባላቸው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን አማካኝነት የሶስቱ ናሙና ምንባቦች የቀለም ቆጠራ ከተከናወነ በኋላ ሶስቱ መምህራን በግላቸው ለእያንዳንዱ ምንባብ የሰጡት የቀለም ውጤት ተደምሮና ለሶስት ተካፍሎ የተገኘው አማካይ ውጤት በሚቀጥለው ሰንጠረዥ ቀርቧል፡፡

ሰንጠረዥ 4 ፡- የቀለም ቆጣሪዎች የቆጠራ ውጤት

የናሙና ምንባቦች	በሶስት ቀለም ቆጣሪዎች የተገኘ የናሙና ምንባቦች የቀለም ብዛት				
	ቆጣሪ ሀ	ቆጣሪ ለ	ቆጣሪ ሐ	አጠቃላይ ድምር	ድምር አማካይ
አንድ	332	320	311	963	321
ሁለት	318	309	306	933	311
ሶስት	293	293	302	888	296

ከሰንጠረዡ እንደተመለከተው ሶስቱ ቀለም ቆጣሪዎች በየግላቸው ለእያንዳንዱ ምንባብ የሰጡት የሶስቱ ምንባቦች የቆጠራ ውጤት በተናጠልና በአማካይ ተመዝግቧል፡፡ሶስቱ

ባለሙያዎች ለእያንዳንዱ ምንባብ የሰጡት የቆጠራ ውጤት በአማካይ በቅደም ተከተል 321፣ 311 እና 296 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ (ለቀለም ቆጠራው አባሪ 'ሀ' ን ይመልከቱ) ።

በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት ለመፈተሽ የሚያስችሉ የቀለም ቆጠራ መረጃዎች ከቀለም ቆጣሪ መምህራን በዚህ መልኩ ከተሰበሰቡ በኋላ ለቀመር ስሌቱ ወሳኝ የሆኑ ተጨማሪ መረጃዎችን ማሰባሰብ በማስፈለጉ እነዚህን የቀለም ቆጠራ ውጤቶች መነሻ አድርገው የሚቀመሩ መረጃዎች ከዚህ ቀጥሎ ባለው ሰንጠረዥ ቀርበዋል፡፡

ሰንጠረዥ 5፡- በ'Flesch' ቀመር መሠረት ከሶስት ምንባቦች የተገኘ ውጤት መግለጫ

ናሙና ምንባቦች	ተላውጦዎች				
	የቃላት ብዛት	የቀለም ብዛት (አማካይ)	የአረፍት ነገር ብዛት	የቃላት ርዝመት	የአረፍተ ነገር ርዝመት
አንድ	100	321	7.8	3.21	12.82
ሁለት	100	311	5.3	3.11	18.87
ሶስት	100	296	8.8	2.96	11.36
ድምር	300	928	21.9	9.28	43.05
አማካይ ውጤት	100	309.33	7.3	3.09	14.35

ከሰንጠረዡ እንደሚታው የተነበቢነት መወሰኛ ቀመሮችን ለመጠቀምና ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ሥነ ልሳናዊ ተላውጦዎች (Linguistic variables) እና አሃዛዊ መረጃዎች ተካተው ቀርበዋል፡፡ ከሶስት ናሙና ምንባቦች ከተወሰዱ አጠቃላይ ከባለ 300 ቃላትናሙና ምንባቦች ውስጥ የሚገኝ የቀለም ብዛት ምንባብ አንድ 321፣ ምንባብ ሁለት 311፣ እና ምንባብ ሶስት 296 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ የአረፍተ ነገሮች ብዛት በቅደም ተከተል 7.8፣ 5.3 እና 8.8 ሆኖ ተሰልቷል፡፡ በተመሳሳይ የቃላት ርዝመት በቅደም ተከተል 12.82፣ 18.87 እና 11.36 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡

የእያንዳንዱን ምንባብ የቃላት (ቀለማት) ርዝመት ለመወሰን በእያንዳንዱ ምንባብ የተካተቱ ቀለማትን በምንባቡ ውስጥ ለተካተቱ ለ100 (መቶ) ቃላት በማካፈል የተሰላ ሲሆን፣ የአረፍተ ነገር ርዝመትን ደግሞ በእያንዳንዱ ምንባብ የሚገኙ አረፍተ ነገሮች ብዛት ለእያንዳንዱ ምንባብ የቃላት (መቶ ቃላት) ብዛት በማካፈል በተገኘው ውጤት መሰረት ተሰልቷል ፡፡

እነዚህን የቃላት፣ የቀለማት፣ የአረፍተ ነገሮችን ብዛትና ርዝመት መሰረት በማድረግ የምንባቦችን ተነባቢነት ለመለካት በተመረጡ የ'Flesch' እና Dale-Chall ቀመሮችን በመጠቀም የእያንዳንዱ ምንባብ የተነባቢነት ቅለትና ደረጃ እንዲሰላ ተደርጓል፡፡ ሁለቱም የንባብ ቅለት ቀመሮች የሚጠቀሙባቸው የስሌት ተለውጦዎች (የቃላት እና የአረፍተ ነገር ርዝመት) ተመሳሳይ በመሆናቸው በተገኙት የቀለም ቆጠራ ውጤት፣ የአረፍተ ነገር ርዝመት ወዘተ. አማካኝነት በ'Flesch' እና Dale-Chall የውጤት አመዘጋገብ መሠረት የምንባቦች የንባብ ቅለት ነጥብ፣ ናሙናዎቹ የተገመተላቸው የደረጃ ውጤት ቀጥሎ በቀረቡት ቀመሮች ተሰልቶ ቀርቧል፡፡

- የክፍል ደረጃ $0.39\left(\frac{\text{የቃላት ብዛት}}{\text{የአረፍተነገር ብዛት}}\right) + 11.8\left(\frac{\text{የቀለማት ብዛት}}{\text{የቃላት ብዛት}}\right) - 15.59$
- ወይም የክፍል ደረጃ = 0.39 (አማካይ የአረፍተ ነገር ርዝመት) + 11.8 (አማካይ የቀለም ርዝመት) - 15.59
- የ'Flesch' የንባብ ቅለት ነጥብ= 206.835 - (1.015 × ASL) - (84.6 ×ASW)

  ASL= አማካይ የአረፍተ ነገሮች ርዝመት

  ASW= አማካይ የቃላት (የቀለም) ርዝመት

ሰንጠረዥ 6፡- በ'Flesch' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች የሶስቱ ምንባቦች የንባብ ቅለትና የደረጃ ውጤት ነጥብ

ናሙና ምንባቦች	የተገመተላቸው የክፍል ደረጃ ዝርዝር (በ'Flesch' ቀመር)			
	የንባብ ቅለት ነጥብ	አማካይ ነጥብ	የደረጃ ውጤት	የተገመተለት የክፍል ደረጃ
አንድ	-77.75	-69.43	27.29	ለድህረ ምረቃ
ሁለት	-75.42		28.47	ለድህረ ምረቃ
ሶስት	-55.11		23.77	ለድህረ ምረቃ

ከቀረበው ሠንጠረዥ መረዳት እንደሚቻለው በ'Flesch' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር ስሌት ውጤት መሠረት የሶስቱም ምንባቦች የንባብ ቅለት ነጥብ በቅደም ተከተል -77.75፣ -75.42 እና -55.11 ሲሆን የሶስቱ ምንባቦች አማካይ የንባብ ቅለት ነጥብ ደግሞ -69.43 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ ይህ ውጤት በ'Flesch' ቀመር የንባብ ቅለት ነጥብ ውጤት አተረጓጎም መሠረት የሚወክለው የክፍል ደረጃ ለድህረ ምረቃ ተማሪዎች ነው፡፡ ይህም ውጤት የሚያሳየው ምንባቡን በዚህ የክፍል ደረጃ የሚገኙ ተማሪዎች አንብበው ለመረዳት የማይችሉትና ከባድ መሆኑን የነጥብ መግለጫ ሠንጠረዥ ያመለክታል፡፡

በተመሳሳይ በ'Flesch' ቀመር ስሌት አማካኝነት የተገኘው የክፍል ደረጃ ውጤት የሶስቱ ናሙና ምንባቦች ተናጠላዊ ውጤት በቅደም ተከተል 27.29፣ 28.47 እና 23.77 ሆኖ ተሰልቷል፡፡ በዚህ የተናጠል ምንባቦች ስሌት ውጤት አተረጓጎም መሠረት ናሙና ምንባቦቹ የተገመቱለት የክፍል ደረጃ ለድህረ ምረቃ ነው፡፡ ምክንያቱም የተገኘው ውጤት ከ0-29 ባለው የውጤት ነጥብ መካከል የሚገኝ ከሆነ በ'Flesch' የደረጃ ውጤት ሰንጠረዥ አተረጓጎም መሠረት ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ በላይ ላሉ በድህረ ምረቃ ተመዝግበው የሚገኙ ተማሪዎች ብቻ ሊረዱት የሚችሉ መሆናቸውን ያመለክታል።

በ'Dale-Chall' የተነባቢነት ቀመር የሶስቱን ምንባቦች የንባብ ውጤትና የክፍል ደረጃ ለመፈተሽ Flesch የተጠቀሙባቸውን ተላውጦዎች በተመሳሳይ መጠቀም አስፈላጊ

ቢሆንም፣ በ' Dale-Chall' የቃላት መዝገብ ውስጥ ለቀመር ስሌቱ የሚመረጡ ቃላት በ3000 ቀላል ቃላት መዝገብ ያልተመዘገቡና ያልተለመዱ (Difficult/Unfamiliar) ቃላት ናቸው።እነዚህን ያልተለመዱ ቃላት ለመለየት እነ 'Dale-Chall' በርካታ ተለይተው የተጠኑና የታወቁ የእንግሊዘኛ ቃላትን መሰረት አድርገው መተንተን የሚያስችሉዋቸው በርካታ ውስብስብ ህግጋት አሉዋቸው። እነዚህን ውስብስብ ህግጋት ወደ አማርኛ ቋንቋ አምጥቶ ማዛመድ ተገቢነት ይኖረዋል፡፡ በመጀመሪያ አንድ ቃል አስቸጋሪ (ያልተለመደ) ነው የሚባለው በቋንቋው አጠቃቀም ውስጥ ተደጋግሞ የማይመጣና የማይዘወተር ሲሆን ነው። የቃላት ውስብስብነት እየጨመረ በሄደ ቁጥር የቃላቱ ተዘውታሪነት እየቀነሰ ይመጣል። ይህ ውስብስብነት የሚከሰተው በርካታ ምሁራን እንደሚሉት በቃላት ውስጥ የቅጥያ ምእላዶች ቁጥር እየጨመሩ ሲሄዱ ነው፡፡ ይህንንም Lorge (1944) እና Gunning (1952) አስቸጋሪ የሚባሉት ቃላት 3 እና በላይ ቀለም ያላቸው ቃላት እንደሆኑ ይገልፃሉ፡፡ ይህ የሚያሳየው የቅጥያ ምዕላዶች ቁጥር እየጨመረ በሄደ ቁጥር የቀለሞች ብዛትም በተመሳሳይ እየጨመረ እንደሚሄድ ያሳያል፡፡ እነዚህ ምዕላዶች እየጨመሩ እንዲሄዱ የሚያደርጉት ደግሞ አንድም የርባታ አለያም የምስረታ ምዕላድ ቢበዛም የርባታና የምስረታ ምዕላዶችን አጣምረው የያዙ ቅጥያ ቃላትና ሀረጋት ሲሆኑ ነው። የLorge (1944) እና Gunning (1952) መረጃን መሰረት በማድረግ ሶስትና ከሶስት በላይ ቀለም ያላቸውን በሶስቱ ምንባቦች የሚገኙትን የምስረታና የርባታ ምዕላዶችን (ያልተለመዱ) ቃላትን ከሚከለተው ሰንጠረዥ ማየት ይቻላል፡፡

ሰንጠረዥ 7፡- በሶስቱ ናሙና ምንባቦች የሚገኙ ያልተለመዱ ቃላት ብዛት

ናሙና ምንባቦች	የርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛት	የምስረታ ቅጥያ ቃላት ብዛት	የምስረታናየርባታ ቅጥያቃላት ብዛት	ድምር
አንድ	32	9	5	46
ሁለት	30	7	1	38
ሶስት	32	3	1	36
ድምር	94	19	7	120

በሰንጠረዡ እንደሚታየው ምንባብ አንድ ላይ 32 የርባታ ቅጥያ ቃላት ፣ 9 የምስረታ ቅጥያ ቃላት እና 5 የምስረታና ርባታ ቅጥያ ቃላት በድምሩ 46 ያልተለመዱ ቃላት ተገኝተዋል። ምንባብ ሁለትም በተመሳሳይ 30 የርባታ ቅጥያ ቃላት ፣ 7 የምስረታ ቅጥያ እና 1 የምስረታና የርባታ ቅጥያ ቃላት በድምሩ 38 ያልተለመዱ ቃላት ተገኝተዋል። ምንባብ ሶስት ላይም እንደዚሁ የርባታ ቅጥያ ቃላት 32፣ የምስረታ ቅጥያ ቃላት 3 እና የምስረታና የርባታ ቅጥያ ቃላት 1 በድምሩ 36 አስቸጋሪ ወይም ያልተለመዱ ቃላትን እናገኛለን። እነዚህን በሶስቱ ምንባቦች የተገኙ ያልተለመዱ ቃላትን ውጤት መነሻ በማድረግ የ' Dale-Chall' የተባቢነት ቅለት መወሰኛ ቀመር ስሌትን በመጠቀም የተገመቱለትን የክፍል ደረጃ ማወቅ ያስችላል፡፡ ቀመሩም ፡-

- የነጥብ ውጤት = (0.0496 X አማካይ የአረፍተ ነገር ርዝመት) + (0.1579 X ያልተለመዱ ቃላትን ለቃላት ብዛት ማካፈልና በመቶማብዛት) +3.6365

ሰንጠረዥ 8 ፡- በ'Dale-Chall' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር የሶስቱ ምንባቦች የንባብ ውጤ

<table>
<tr><td rowspan="2">ናሙና ምንባቦች</td><td colspan="3">የተገመቱላቸው የክፍል ደረጃ ዝርዝር</td></tr>
<tr><td>የ'Dale-Chall ' የነጥብ ውጤት</td><td>አማካይ ውጤት</td><td>የተገመተለት የክፍል ደረጃ</td></tr>
<tr><td>አንድ</td><td>11.5353</td><td rowspan="3">10.6641</td><td>ለድህረ ምረቃ (ከ16 በላይ)</td></tr>
<tr><td>ሁለት</td><td>10.5726</td><td>ለድህረ ምረቃ (ከ16 በላይ)</td></tr>
<tr><td>ሶስት</td><td>9.8844</td><td>ለድህረ ምረቃ (ከ16 በላይ)</td></tr>
</table>

በሰንጠረዡ እንደሚታየው በ'Dale-Chall' ቀመር ስሌት የሶስቱ ናሙና ምንባቦች የንባብ ደረጃ ውጤት በቅደም ተከተል ምንባብ አንድ 11.5353፣ ምንባብ ሁለት 10.5726 እና ምንባብ ሶስት 9.8844 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ በ 'Dale-Chall' የንባብ ውጤት አተረጓጎም መሠረት ስሌቱ 10 እና በላይ ቁጥር የሚመጣ ከሆነ ከ16ኛ በላይ (ለድህረ ምረቃ) ደረጃ የሚመጥን መሆኑን ነው፡፡የሶስቱ ምንባቦች አማካይ የንባብ ውጤትም ቢሆን በተመሳሳይ 10.6641 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ በደረጃ ሠንጠረዡ መሰረት የቀመር ስሌቱ የሚያመለክተው

ምንባቦቹ ለ11ኛ ክፍል ደረጃ ከባድ መሆናቸውን ነው፡፡ ይህም ማለት ከ11ኛ ክፍል የተወሰዱ ናሙና ምንባቦች በ'Dale-Chall' መወሰኛ ቀመር ስሌት መሠረት ተነባቢነታቸው ከደረጃቸው በላይ (ለድህረ ምረቃ ደረጃዎች) ሆነው መገኘታቸውን ነው፡፡(ለዝርዝሩ አባሪ 'ሐ ይመልከቱ)።

ቀደም ብሎ በተደጋጋሚ እንደተገለጸው የምንባቦችን ውስብስብነትና አስቸጋሪነት ለመለካት ሁነኛው ዘዴ የተነባቢነት ቀመር መሆኑን ባለሙያዎች Allan እና ሌሎች (2005)፣ May (1990)፣ Chall (1953)፣ Klare (1958) እና Perfetti (1995) ይገልጻሉ፡፡ ተነባቢነት በመማር ማስተማር ሂደት ከፍተኛ ድርሻ ስላለው በጥናት መደገፍ እንዳለበትም Goodman (1984) እና Gutrie (1972) ይመክራሉ፡፡ በዚህም መሰረት የተመረጡት ሶስት ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃ በ 'Flesch' የተነባቢነት ቅለት ነጥብ ውጤት በቅደም ተከተል -77.75 ፣ -75.42 እና -55.11 ሲሆን የሶስቱ ምንባቦች አማካይ ውጤትም -69.43 ሆኖ ተሰልቷል፡፡ ይህ ውጤት በ'Flesch' ቀመር ሰንጠረዥ አተረጓጎም መሰረት በጣም ከባድ የሚባል ነው፡፡ 'በ'Flesch የንባብ ቅለት ነጥብ ከ0-29 ሆኖ ከተገኘ ምንባቡ በጣም ከባድና ከድህረ ምረቃ በታች ያሉ ተማሪዎች ምንባቡን አንብበው መረዳት የማይችሉ መሆናቸውን ያሳያል፡፡ ይህም በእነዚህ በተመረጡ ሶስት ምንባቦች የተገኘው የንባብ ቅለት ነጥብ ከዜሮ በታች ሆኖ በመገኘቱ ምንባቦቹ ከተማሪዎቹ ደረጃ በላይ መሆናቸውን ያረጋግጣል፡፡

ከላይ የቀረበውን መረጃ መሰረት በማድረግ የናሙና ምንባቦቹ የክብደት ደረጃ በንፅፅር ሲታይ ምንባብ አንድ (-77.75) እጅግ በጣም ከባድ፣ ምንባብ ሁለት (-75.42) በጣም ከባድና ምንባብ ሶስት (-55.11) ከባድ መሆናቸውን ያሳያል፡፡ ይህ የተመዘገበው ውጤት ቅደም ተከተል በማስተማሪያነት የሚቀርቡ ምንባቦችን ከቀላል ወደ ከባድ የማዘጋጀት መርህን የሚያሟላ አይመስልም፡፡ ምክንያቱም የእነዚህ ሶስት ምንባቦች አደረጃጀት ከእጅግ በጣም ከባድ ወደ ከባድ የተደራጁ መሆኑን ያሳያል፡፡

በአጠቃላይ የቀረቡት ሶስት ምንባቦች በ 'Flesch' የደረጃ ሰንጠረዥ ሲታዩ የቅለት ነጥብም ሆነ የደረጃ ውጤት ከ0-29 በታች ሆኖ መገኘቱ ምንባቦቹ በጣም ከባድ መሆናቸውንና በ11ኛ ክፍል ከሚገኙ ተማሪዎች ደረጃ በላይ መሆናቸውንና በሁለቱ ቀመሮች መካከል የውጤት ተደጋጋፊነት መኖሩን ያመለክታል፡፡

በመማር ማስተማር ሂደት በመማሪያ መጽሐፍ የሚዘጋጁ ምንባቦች በክፍል ደረጃው ተመድበው የሚገኙ ተማሪዎች ብዙም ሳይቸገሩ ሀሳቡን በቀላሉ ሊረዱትና ሊያስደስት የሚችል ምንባብ ተነባቢነት እንዳለው Dryer (1984)፣ ጌታቸው (1986) 'Harrison'ን (1980) ጠቅሰው፣ Millar (1962)፣ Richards እና Schmidt (2002) ይገልጻሉ፡፡ ነገር ግን በ'Flesch' እና Dale-Chall ቀመር የተገኘው ውጤት የሚያሳየው ሶስቱም ምንባቦች ተነባቢነት እንደሌላቸውና በ11ኛ ክፍል ደረጃ የሚገኙ ተማሪዎች ምንባቦቹን አንብበው ለመረዳት የማይችሉና ከደረጃቸው በላይ ሆነው መገኘታቸውን ነው፡፡

በተመሳሳይ ተማሪዎችን በምንባቦች ማስተማር ሲፈለግ የሚመረጡት ምንባቦች ከተማሪዎች ዕድሜ (የክፍል ደረጃ) እና የመረዳት ችሎታ ጋር ተጣጥመው መቅረብ እንዳለባቸውና ለተማሪዎች ከፍተኛ ግምት መስጠት እንዳለበት Harmer (1983) እና Rudell (1997) ቢያስገነዝቡም የተገኘው ውጤት የሚያሳየው ግን ምንባቦቹ የተማሪዎችን ፍላጎትም ሆነ የክፍል ደረጃ ያገናዘቡ አይመስልም፡፡ ከተማሪዎች ቡድን ተኮር ውይይትና ከመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኘው መረጃም የሚያሳየው ምንባቦች በምንባብነት ከመመረጣቸው በፊት የተማሪዎችን የክፍል ደረጃና ፍላጎት የሚያሟሉ ሆነው መገኘት እንዳለባቸው ነው፡፡

ለምንባብነት የሚመረጡ ጽሑፎች ከተለያዩ መመዘኛዎች አንጻር ማለት ወቅታዊነታቸው ተረጋግጦ ብቃት ያላቸው ሆነው ሲገኙ ብቻ በምንባብነት እንደሚመረጡ ጌታቸው (1986) Nuttallን (1992) ጠቅሰው፣ McAndrews (2008) እና Richards እና Schmidt (2002) ይገልጻሉ፡፡ የተገኘው ውጤት ግን ምንባቦቹ በምንባብነት ከመቅረባቸው በፊት ወቅታዊነታቸውን ማረጋገጥ የተቻለ አይመስልም፡፡ ምክንያቱም የተገኘው የንባብ ቅለት ነጥብ ከዜሮ በታች ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ በተማሪዎች ቡድን ተኮር ውይይት የተገኙ መረጃዎችም የሚያመለክቱት በምንባብነት የሚቀርቡ ጽሑፎች ወቅታዊነት የሌላቸው (በሳይንስና ቴክኖሎጅ፣ በወጣቶች ህይወት ላይ የተመሰረቱ፣ ሥነ ቃሎቻችንና ስፖርት ነክ ጉዳዮችን ወዘተ) ስለማያቀርቡ ተነባቢነት የላቸውም የሚለውን ሀሳብ የሚያጠናክር ይመስላል፡፡

የተነባቢነት ቀመሮች የምንባቡን ይዘት፣ አደረጃጀት፣ የቃላት አሰላለፍና የአንባቢውን ክህሎት ለመለካት አስቸጋሪ ቢሆኑም ከሌሎች መወሰኛዎች አንፃር በብዙዎች የመስኩ

ባለሙያዎች ተቀባይነት እንዳላቸው Agnihotri እና Khanna (1991/92)፣ Algozzin እና Turner (1985)፣ Harrison (1980) እና Walter(1969) ያስገነዝባሉ፡፡

በዚህም መሰረት ቀጥሎ የታየው የ'Dale-Chall' የተነባቢነት ቀመር ስሌት ነው፡፡ በ 'Dale-Chall' ቀመር የሦስቱ ናሙና ምንባቦች የንባብ ደረጃ ውጤት ምንባብ አንድ 11.5353፣ ምንባብ ሁለት 10.5726 እና ምንባብ ሶስት 9.8844 ሆኖ ተሰልቷል፡፡ ይህ ውጤት በ 'Dale-Chall' ዝርዝር ሰንጠረዥ አተረጓጎም መሰረት ከ10 እና በላይ ውጤት የሚመዘገብ ከሆነ ከ16ኛ የክፍል ደረጃ በላይ (ለድህረ ምረቃ) የሚመጥን መሆኑን ነው፡፡ ይህም ውጤት የሚያሳየው በ'Flesch' የተነባቢነት የቁጥር ቀመሮች የተገኘው የንባብ ቅለት ነጥብ፣ የምንባቦቹ የደረጃ ውጤት በ'Dale-Chall' ከተገመተላቸው የክፍል ደረጃ ውጤት ከምንባብ ሶስት በስተቀር ተመሳሳይ ውጤት መገኘቱን ያመለክታል።ምንባብ ሶስትም ቢሆን ለኮሌጅ ደረጃ የሚመጥን ምንባብ ሆኖ ተገኝተል።

በአጠቃላይ በ' Flesch'ም ሆነ በ' Dale-Chall' ቀመር ስሌቶች በመጽሐፉ የቀረቡ ሶስት ምንባቦች ምን ያህል የንባብ ቅለት ውጤትና ደረጃ እንዳላቸው ሲታይ ተመሳሳይነት ቢታይም ሁለቱም የቁጥር መወሰኛ ቀመሮች የሚጠቀሙበት በየራሳቸው የስሌት ሰንጠረዥ አተረጓጎም መሰረት መሆኑን ነው፡፡ (ለዝርዝሩ አባሪ 'ለ'ን ይመልከቱ)።

4.2. የዝግፈተና (cloze test) መረጃ ትንተናና ማብራሪያ

በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ከቀረቡተ አስር ምንባቦች መካከል ከምንባቡ መጀመሪያ፣ መካከልና መጨረሻ ምዕራፍ ያሉ ምንባቦች በ'Harrison' (1980) ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች በናሙና አመራረጥ ዘዴ ከተመረጡ 60 ተማሪዎች ሶስት ዝግ የአንብቦ መረዳት ፈተናዎች ተዘጋጅተው በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች በተከታታይ እንዲፈተኑ ተደርጓል፡፡ (ለዝርዝሩ አባሪ 'ሐ'ን ይመልከቱ)።

በመቀጠልም በዝግ የፈተና ዘዴ የምንባቦችን ተነባቢነት በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ መሰረት እንዲመዘገብ ተደርጓል፡፡ የፈተና መረጃዎች ተሰብስበው ውጤቱ ታርሞ ከታወቀ በኋላ ተማሪዎች ባገኙት የአንብቦ መረዳት ውጤት መሰረት የአንብቦ መረዳት ደረጃቸው ዝርዝር ተዘጋጅቷል፡፡(ለዝርዝሩ አባሪ 'መ' ይመልከቱ)።

በሶስቱ ዝግ የፈተና ናሙና ምንባቦች የተገኘውን የፈተና ውጤት መሠረት በማድረግ የተማሪዎቹ ቁጥር በየፈተና ኮዳቸው ተመዝግቧል፡፡ ይህም ምን ያህል ተማሪዎች በየትኛው የአንብቦ መረዳት ደረጃ ላይ እንዳሉ በአግባቡ ለመለየትና ለመተንተን ከማስቻሉም በተጨማሪ ውጤቱ በመቶኛ ተገልፆ በሚከተለው ሠንጠረዥ ቀርቧል፡፡

ሰንጠረዥ 9፡- በዝግ ፈተና ዘዴ የተመዘገበ የናሙና ተማሪዎች የፈተና ውጤት

በዝግ ፈተና ዘዴ የንባብ ደረጃ መለኪያ	በዝግ ፈተና ዘዴ የተገኘ ውጤት በመቶኛ	ምንባብ አንድ		ምንባብ ሁለት		ምንባብ ሶስት		የናሙና ተፈታኞች ብዛት በመቶኛ
		በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	በቁጥር	በመቶኛ	
ለመረዳት ቀላል(Fluency level)	ከ60%እናበላይ	-	-	18	30%	5	8.33%	12.78%
መካከለኛ (Instructional level)	ከ40-59%	2	3.33%	28	46.47%	20	33.33%	27.78%
ለመረዳት ከባድ (Frustrationlevel)	ከ40% በታች	58	96.67%	14	23.33%	35	58.33%	59.44%

ከቀረበው ሠንጠረዥ እንደሚታየው በዝግ የፈተና ዘዴ የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ውጤትን መሰረት በማድረግ የመማሪያ መጽሐፍ ምንባቦች ሶስት ደረጃ ተሰጥቷቸዋል፡፡ ተፈታኞችም ዝግ ፈተናውን በቀላሉ አንብበው በራሳቸው መረዳት የሚችሉትና ከ60% እና በላይ ውጤት ያስመዘገቡ (Fluency level) ፤ ምንባቡን በእገዛ አንብበው መረዳት የሚችሉትና ከ40%-59% ውጤት ያስመዘገቡ (Instructional level) እና እገዛ ቢደረግላቸውም ምንባቡን አንብበው መረዳት የማይችሉት ከ40% በታች ውጤት ያስመዘገቡ (Frustration level) ተብለው ተመድበዋል፡፡

በሠንጠረዡ እንደሚታየው ከአጠቃላይ ተፈታኞች መካከል ምንባቡን አንብበው ለመረዳት የቻሉት 60% እና በላይውጤት ያስመዘገቡ ተማሪዎችምንባብ አንድ ላይ ያልተመዘገበ

ሲሆን፣ ምንባብ ሁለት 18 (30%) ተማሪዎችና ምንባብ ሶስት 5 (18.33%) ተማሪዎች ናቸው፡፡ ከ40%-59%ውጤት ያስመዘገቡና ምንባቡን በእገዛ አንብበው መረዳት የቻሉት ተማሪዎች ምንባብ አንድ ላይ 2 (3.33%)፣ ምንባብ ሁለት 28 (46.67%) እና ምንባብ ሶስት 20 (33.33%) ተማሪዎች ብቻ ናቸው፡፡ በተመሳሳይ ምንባቡን ከ40% በታች ውጤት ያስመዘገቡና በመምህሩ እገዛም ቢሆን አንብበው ለመረዳት ያልቻሉ ተማሪዎች ምንባብ አንድ ላይ 58 (96.67%)፣ ምንባብ ሁለት 14 (23.33%) እና ምንባብ ሶስት 35 (58.33%) ተማሪዎች ሆነው ተመዝግበዋል፡፡ ይህም የሚያሳየው ምንባቦቹ በአጠቃላይ ከባድ ሲሆኑ እርስ በራሳቸው ሲነጻጸሩ ግን ምንባብ አንድ በጣም ከባድ ፣ ምንባብ ሶስት መካከለኛ እና ምንባብ ሁለት በአንጻራዊነት ቀላል ምንባብ መሆናቸውን ነው፡፡

በሌላ በኩል በሶስቱ ምንባቦች ዝግ የፈተና ዘዴዎች የተሳተፉ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ውጤት በእያንዳንዱ ምንባብ ደረጃ መወሰኛ መሠረት የተፈታኞች ቁጥር በመቶኛ ተመዝግቧል፡፡ በሠንጠረዡ እንደሚታየው ከጠቅላላ ተሳታፊ ናሙናዎች በአማካይ ምንባቡን ያለረዳት በራሳቸው አንብበው መተርጐምና መረዳት የቻሉትና ከ60% በላይ ውጤት ያስመዘገቡ (12.78%) ተማሪዎች ብቻ ናቸው፡፡ የአንብቦ መረዳት ውጤታቸው ከ40% -59% ያስመዘገቡና ምንባቡን በእገዛ መረዳት የቻሉት ከአጠቃላይ ተፈታኞች (27.78%) ተማሪዎች ሲሆኑ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ውጤታቸው ከ40% በታች የሆኑና እገዛ ቢደረግላቸውም እንኳ ምንባቡን አንብበው መረዳት ያልቻሉት (59.44%) ተማሪዎች ሆነው ተመዝግበዋል፡፡

ይህም የሚያመለክተው በሶስቱ የደረጃ መለኪያዎችና በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ያለውን የክብደት ደረጃ ለማየትና ለመወሰን አስችሏል፡፡ በዝግ የፈተና ውጤት የናሙና ምንባቦቹን የእርስ በእርስ የክብደት ደረጃ ከተፈታኞች ቁጥር በንጽጽር ለማገናዘብም አስችሏል፡፡

በዚህ ዝግ የፈተና ዘዴ የተገኘው ውጤትም በቀመር ስሌት የተገኘውን የተነባቢነት የቅለት ነጥብና ደረጃ የሚያጠናክር መሆኑን አመላክቷል፡፡ በሁለቱ መረጃዎች ማለት በተነባቢነት የመወሰኛ ቀመሮችና በአንብቦ መረዳት ችሎታ የተገኘው ውጤት የሚያሳየው ምንባቦቹ ለተዘጋጀላቸው የክፍል ደረጃ ተማሪዎች ከባድ መሆናቸውንና አንብቦ ለመረዳት አስቸጋሪ መሆናቸውን ጭምር ነው፡፡

በዚህ ዝግ የፈተና ዘዴ የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመለካት የተማሪዎችን ውጤት መሰረት ያደረገ የተነባቢነት ደረጃ መወሰኛ መስፈርቶች (በደረጃ መለኪያዎች) ተሰልቷል፡፡ ዝግ የፈተና ዘዴ በምንባቡና በአንባቢው መካከል ያለውን ግንኙነት መቃኘት ስለሚያስችል፣ የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት አቅም ለመለየትና ውጤቱን አስተማማኝ እንደሚያደርገው Agnihotri እና Khanna (1991/92) እና Fulcher (2007) ይገልጻሉ፡፡ በምእራፍ ሁለት እንደተገለጸው ምንባቦች ሲዘጋጁ የምንባቡን ተነባቢነት ወይም የክብደት ደረጃ ከብዙኃኑ ተማሪዎች ጋር የተመጣጠነ መሆን እንዳለበት Hedge (1987) እና Nuttall (1982) ቢያስገነዝቡም የተገኘው ውጤት ግን የሚያሳየው ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ብዙሃኑ ተማሪዎች (59.44%) ተማሪዎች ምንባቡን በእገዛም ቢሆን አንብበው መረዳት የማይችሉ መሆናቸውን ነው፡፡ ይህም Conly (1992) ተማሪዎች ማንበብ ሳይተዋወቁ፣ ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ሳይኖራቸው የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን ያጠናቅቃሉ፣ Atkins እና ሌሎች (1996) በርካታ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ስለሌላቸው በትምህርት ውጤታቸው አሉታዊ ተፅዕኖ ያሳድራል ከሚሉት ሀሳብ ጋር ተመሳስሎ እንደሚታይ የተገኘው ውጤት ያመለክታል፡፡

4.3. የቡድን ተኮር ውይይት መረጃ ትንተናና ማብራሪያ

ከሁለቱ አጠቃላይ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ለቡድን ተኮር ውይይቱ ለተመረጡ ሰባት አባላት የጥናቱ አላማና የጥያቄዎች ይዘት ከተብራራ በኋላ ትክክለኛ መረጃ በመስጠት እንዲተባበሩ ተጠይቋል፡፡ ለቡድኑ አባላት የቀረበው የመጀመሪያ ጥያቄ በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦችን ለማንበብ ፍላጐታቸውን የሚያነሳሱ ወይም የማያነሳሱ መሆናቸውን በበቂ ምክንያት እንዲያቀርቡ ተጠይቆ ከቡድኑ አባላት የተገኘው ምላሽ በ11ኛ ክፍል የቀረቡ ምንባቦች ከአሁን በፊት በብዙሃን መገናኛ የቀረቡና የምናውቃቸው ነገሮች ተደጋግመው ስለሚቀርቡ ፣ቋንቋውን እናውቃለን፣ የሚቀርቡ ምንባቦችም በፈተናነት አይመጡም የሚል አስተሳሰብ ስላለን ለማንበብ አንነሳሳም የሚል ምላሽ ሠጥተዋል፡፡

ሌላው የቀረበው ሁለተኛው ጥያቄ በምንባቡ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች የተማሪዎችን ልምድ መሠረት አድርገው ስለመቅረባቸው ተጠይቀው ሲያብራሩ ፡- ብዙዎቻችን በአማርኛ ቋንቋ አፋችን የፈታን ስለሆነ፣ በመጽሐፉ ውስጥ የሚቀርቡ ምንባቦች ወቅታዊነት እና ሰፋ ያለ

መረጃ ይዘው የሚቀርቡ ባለመሆናቸውና አንዳንዶቹ ምንባቦች ከታች ክፍል ጀምሮ በድግግሞሽ የሚቀርቡ በመሆናቸው ለክፍል ደረጃችን አይመጥኑም። ለዚህ ማሳያ በምሳሌነት ያቀረቡት "የቋራው ካሳ" በሚል ርእስ የቀረበውን ምንባብ በታሪክ ትምህርታችን ፣ በብዙሃን መገናኛና በሌሎች ክፍሎችም ምንም አዲስ ነገር ሳይጨመርበት በተደጋጋሚ የሚቀርብ ስለሆነ የክፍል ደረጃውንና ልምዳችን አያካትትም ፤ አሰልቺነትም አለው ብለዋል፡፡

ከዚህ የምንገነዘበው በቋንቋው አፋቸውን የፈቱ ስለሆነ ፣ የሚቀርቡ ምንባቦችም ሰፋ ያለ መረጃ ይዘው ስለማይቀርቡና ተመልሰው በፈተናነት ስለማይመጡ ለማንበብ ተነሳሽነት እንደሌላቸው ገልጸዋል፡፡ ነገርግን በአንብቦ መረዳት ፈተና ያገኙት ውጤት በጣም ዝቅተኛ ሆኖ ተገኝቷል፡፡ ሌላው ጉዳይ በቋንቋ አፍ መፍታትና ምናባብን አንባቦ መረዳት የተለያዩ ጉዳዮች መሆናቸውን ፣የሚቀርቡ ምናባቦችም አንብቦ መረዳትን ማለማመጃ ስልቶች መሆናቸውን ለይቶ ያለማወቅና የግንዛቤ ችግር መኖሩን ያመላክታል፡፡

ሶስተኛው ጥያቄ ከአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ በተጨማሪ ምንባቦችን የማንበብ ልምዳቸው ምን እንደሚመስል ተጠይቀው፡- አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ልብወለዶችን፣ መጽሔቶችን፣ ጋዜጦችን፣ የስነልቦና መጽሐፍትና የእምነት መጽሐፍትን እንደሚያነቡ ገልፀዋል፡፡ አነስተኛ ቁጥር ያላቸው ተወያዮች ደግሞ ለማንበብ ፍላጐት ቢኖራቸውም የሚነበቡ ነገሮችን በቀላሉ ማግኘት እንደማይችሉና ለመግዛትም ዋጋቸው ውድ መሆኑን ገልጸዋል፡፡

ሌላው ጥያቄ በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡትን ምንባቦች አንብቦ ለመረዳትና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ለመስራት ያጋጠማቸው ችግር ወይም ጥሩ ነገር ስለ መኖሩ ተጠይቀው ሲገልፁ፣ በምንባብነት የቀረቡትን ምንባቦች ብዙ ጊዜ አዲስ ነገር ስለማያቀርቡ የምናገኘው እውቀት እንደማይኖር በመገመት ለማንበብ አንነሳሳም፤ አልፎ አልፎም ምንባቦቹን ሳናነብ የምንመልሳቸው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ስለሚኖሩ ለማንበብ አንነሳሳም፡፡ አንድ ተማሪ ግን "አንዳንድ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ምንባቡን ደግመን ደጋግመን ካላነበብን በስተቀር መልስ መስጠት ስለማይቻል የቀረበውን ምንባብ ትኩረት ሰጥተን እንድናነብ እድል ስለሚሰጡ እንደመልካም አጋጣሚ እቆጥራቸዋለሁ፡፡" ሲል ገልጿል፡፡

የመጨረሻው ጥያቄ በመማሪያ መጽሐፍ የሚካተቱ ምንባቦች በምን በምን ርእሰ ጉዳይ ላይ ቢያተኩሩ የተሻለ በተማሪዎች እየተወደዱ ይነበባሉ? ተብለው ተጠይቀው ሁሉም ተወያዮች ሲመልሱ፣ ከአሁን በፊት በተደጋጋሚ ያልቀረቡ፣ ከወቅቱ ጋር አብረው የሚሄዱ ለምሳሌ በወጣቶች ህይወትና ልምድ፣ ሳይንሳዊ ግኝቶችን፣ የሀገራችን ታሪክና ባህላዊ ህክምና፣ የፈጠራ ስራዎችን ፣ ስነ-ቃሎችን፣ ስፖርት ነክ ጉዳዮችንና በቴክኖሎጂ ላይ የሚያተኩሩ ጽሁፎች በምንባብነት ቢቀርቡ በተሻለ መልኩ በተማሪዎች እየተወደዱ ሊነበቡ እንደሚችሉ ገልጸዋል፡፡(ለጥያቄዎቹ አባሪ 'ሠ'ን ይመልከቱ)።

በቡድን ተኮር ውይይት ወቅት በ11ኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ የተካተቱ ምንባቦች ፍላጎታቸውን እንደማያነሳሱና ከክፍል ደረጃቸው ጋር እንደማይመጣጠኑ ተማሪዎች ገልፀዋል፡፡ ምክንያቱም የሚቀርቡ ምንባቦች ከአሁን በፊት የሚያውቋቸውና በተደጋጋሚ የሰሟቸው ከመሆኑም በላይ ሰፋ ያለ መረጃ ይዘው ስለማይቀርቡ ለማንበብ የማያጓጉ መሆናቸውን ገልፀዋል፡፡ ስለሆነም የሚቀርቡ ምንባቦች አዳዲስና ወቅታዊነት ያላቸውን ጽሑፎች በክፍል ደረጃቸው ተመጥነውና ሰፋ ብለው ቢቀርቡ የተሻለ ተነባቢነት እንደሚኖራቸው ያመለክታል፡፡

በመማሪያ መጽሐፉ ከቀረቡ ምንባቦች በተጨማሪ ልብ-ወለዶችን፣ የሥነልቦና መጽሐፍትና ጋዜጦችን እንደሚያነቡ ብዙዎቹ የቡድኑ አባላት ቢገልጹም በዝግ ፈተናዎች የተገኘው የተማሪዎች ውጤት ዝቅተኛ ሆኖ መገኘት ግን ተማሪዎቹ ተጨማሪ ምንባብ ማንበባቸውን የሚያመለክት ሆኖ አልተገኘም፡፡ አንብቦ ለመረዳትና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ለመስራት አንዳንድ ጊዜ የሚቀርቡ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ምንባቡ ሳይነበብ መልስ ለመስጠት የሚያስችሉ ቢሆኑም አንዳንድ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች ግን ምንባቡን ደጋግመው ካላነበቡ በስተቀር ጥያቄዎችን ለመመለስ የማይቻል መሆኑን ጠቁመዋል፡፡ ይህ የተማሪዎች ውይይት ውጤት የሚያመለክተው የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች በተቻለ መጠን ምንባቡን በማንበብ የሚመለሱ ቢሆኑ ተማሪዎች የአንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን ለማሳደግ እንደሚያስችላቸው ያስገነዝባል፡፡ ይህ ማለት ግን ተማሪዎች ምንባቡን መሰረት አድርገው የሚያብራሯቸው፣ ከራሳቸው ገጠመኝ በመነሳት ከምንባቡ ወጣ ብለው ተዛማጅ ጉዳዮችን እንዲያነሱ የሚያደርጉ ጉዳዮዎች አያነሱም ማለት አይደለም፡፡

በመጨረሻም በመማሪያ መጽሐፉ የሚካተቱ ምንባቦች ወቅታዊ የሆኑ ርዕሰ ጉዳዮችን፣ በወጣቶች ሕይወት ላይ የተመሰረቱ፣ የቴክኖሎጂ ውጤቶችን መሰረት ያደረጉ፣ ልብወለዶችን፣ ሥነቃሎችንና ስፖርት ነክ ዘገባዎችን ወዘተ. ቢያካትቱ ጽሑፎች በተማሪዎች እየተወደዱ ሊነበቡ እንደሚችሉ ጠቁመዋል፡፡ ይህ ሲደረግ ተማሪዎች ከወቅታዊ ጉዳዮች ጋር እየተዋወቁ የአንባቢነት ፍላጎታቸውም እንዲጨምር ስለሚያደርጉ ትኩረት ሊሰጠው ይገባል፡፡

4.4. የቃለ መጠይቅ መረጃ ትንተናና ማብራሪያ

ይህ ቃለ መጠይቅ 11ኛ ክፍል አማርኛ ቋንቋን በማስተማር ላይ ከሚገኙ ሶስት መምህራን ጋር የተደረገ ነው፡፡ የመጠይቁን አላማ በመግለጽ የሚሰጡት ትክክለኛ መረጃ ለዚህ ጥናት የራሱ የሆነ አስተዋጽኦ እንደሚኖረው ተገልጾላቸዋል፡፡ በዚህ መሠረት ለመምህራን ከቀረቡት ጥያቄዎች የመጀመሪያው በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት እንዳላቸውና አንብቦ መረዳትን ለማስተማር ተገቢ ናቸው ብለው ማመን አለማመናቸውን ማብራሪያ እንዲሰጡ ተጠይቀው ሲመልሱ፣

የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት አላቸው ብለን እናምናለን፡፡ የቀረቡት ይዘቶች ከተማሪዎች ልምድ ጋር የተቀራረቡ ናቸው፡፡ ከተማሪዎች ክፍል ደረጃ ጋር ተመጣጣኝ ከመሆናቸውም በላይ በዚህ የክፍል ደረጃ የቋንቋውን ሳይንስ ተማሪዎች እንዲያውቁ ይጠበቃል፡፡ ምንባቦቹም ይህንን ነው የሚያረጋግጡት። ምንባቦቹ አሰልቺ እንዳይሆኑም በየጣልቃው ዘና የሚያደርጉ አዝናኝ ጽሁፎች የቀረቡ መሆናቸውን ገልጸዋል፡፡

በሁለተኛ ደረጃ የቀረበላቸው ጥያቄ ተማሪዎች ከ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መጽሀፍ በተጨማሪ ሌሎች ምንባቦችን እንዲያነቡ ስለማድረጋቸው ተጠይቀው፣ ምንባቦቹ በራሳቸውም ተማሪዎች ተጨማሪ ምንባብ እንዲያነቡ ይጋብዛሉ፣ ሌሎች ተጨማሪ ምንባቦችን እንዲያነቡ በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የተጠቀሙ አጋዥ መጻህፍት አሉ፡፡ እነዚህን አጋዥ መጽሀፍትና ሌሎች ተዛማጅ ጽሁፎችን እንዲያነቡ እናደርጋለን፡፡ በማንበብም ሁለገብ እውቀት እንደሚገኝ እንመክራለን ብለዋል፡፡

እንደዚሁም ተማሪዎች በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን ማንበብ አለማንበባቸውን እንዴት መከታተል እንደሚችሉ ተጠይቀው ፣ የቅድመ ምንባብ፣ የምንባብ ጊዜና የአንብቦ መረዳት መልመጃ ጥያቄዎች በመጠየቅ ተማሪዎች ማንበብ

አለማንበባቸውን እንደሚከታተሉና የምንባቡን ይዘት እንዲያብራሩ የሚጠይቁ ተጨማሪ ጥያቄዎችን በማቅረብ ተማሪዎች ማንበብ አለማንበባቸውን እንደሚያረጋግጡ ጠቁመዋል።ይህ ደግሞ የሚያነቡትን ተማሪዎች ያበረታታል፤ ያላነበቡትን እንዲያነቡ ለመገፋፋትና ለይቶ ለማወቅ ይጠቅማል፡፡ አንድ መምህር ፣ "በመፅሀፉ ውስጥ የቀረቡ የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በመጠየቅና ከርዕሰ ጉዳዩ ጋር የተያያዙ ጥያቄዎችን እጠይቃለሁ ምንባቡን አንብበው የሚመጡ ተማሪዎችን በማበረታታት በትኩረት እንዲያነቡ አደርጋለሁ፡፡" ብለዋል፡፡ ነገርግን ተማሪዎች በቀረቡ የአንብቦ መረዳት ፈተናዎች ያገኙት ውጤት መምህሩ የገለፁትን ሀሳብ የሚያረጋግጥ ሁኖ አልተገኘም፡፡

ተማሪዎች ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንዲያጎለብቱና እንዲያሳድጉ ምን መደረግ እንዳለበት ተጠይቀው፣ መጀመሪያ ምንባቦች ሲመረጡ ከተማሪዎች ፍላጎትና ደረጃ ጋር መጣጣማቸው መረጋገጥ አለበት፡፡ ከፍላጎታቸውና ከደረጃቸው ጋር የተጣጣሙ ምንባቦቹ ሲቀርቡ ተማሪዎች ምንባቦቹን ፈልገው ማንበብ ይጀምራሉ፡፡ ተማሪዎች ለሚሰሩት የአንብቦ መረዳት ተግባር ውጤት በመስጠትም ፍላጎቶታቸውን ማነሳሳት ይቻላል። የሚቀርቡላቸው ጽሑፎች ወቅታዊና አዲስ መረጃ ያካተቱ ሊሆኑ ይገባል፡፡ ምክንያቱም የሰው አዕምሮ አዲስ ነገሮችን የማወቅ ጉጉትና ፍላጎት አለውና፡፡

የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መጽሀፍ ምንባቦችን አዘጋጅ ቢሆኑ ምን አይነት ይዘቶችን በምንባቡ ውስጥ እንደሚያካትቱ ተጠይቀው፡- ሁሉም መጠይቁ የቀረበላቸው መምህራን አሁን ባለው መማሪያ መጽሀፍ የተካተቱ ምንባብ ይዘቶች ጥሩ መሆናቸውን ገልጸዋል፡፡ ሆኖም በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የሚካተቱ ምንባቦችን ለመምረጥ የዳሰሳ ጥናት በማድረግ ወቅታዊነት ያላቸውን መረጃዎች ከተማሪዎች ፍላጎት ጋር በማጣጣም ምንባቦችን ለማዘጋጀት እንደሚሞክሩ ገልጸዋል፡፡በተጨማሪም በመማሪያ መጽሃፉ የሚቀርቡ ምንባቦችን ዝርዝር መረጃዎችን እንዲያስገኙ አድርገው እንደሚያዘጋጁ ገልጸዋል፡፡ (ለጥያቄዎቹ አባሪ 'ረ'ን ይመልከቱ) ።

ከመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኘው መረጃ የሚያመለክተው በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦች ለክፍል ደረጃው ተማሪዎች የቋንቋውን ሳይንስ ከማስተማራቸውም በተጨማሪ አዝናኝነት ያላቸው ጽሑፎች መካተታቸው ምንባቦቹ ተነባቢነት እንዳላቸው አመላክተዋል፡፡ ከመማሪያ መጽሐፍ ምንባቦች በተጨማሪ ሌሎች

ምንባቦችን እንዲያነቡ ሊያደርጉ የሚችሉ መልመጃዎች በመጽሐፉ ውስጥ መካተታቸውንም ጠቁመዋል፡፡አሁን ባለው መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ የትምህርት ይዘቶች ጥሩ መሆናቸውን ገልፀው ምንባቦችን የማዘጋጀት ዕድል ቢገጥማቸው ግን የተማሪዎችን ፍላጎት መሰረት ያደረጉ ርዕሰ ጉዳዮችንና ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ጋር የተጣጣሙ ምንባቦችን ለማዘጋጀት እንደሚሞክሩ ገልፀዋል፡፡

መምህራን ከሰጡት ማብራሪያ መገንዘብ የሚቻለው በመማሪያ መፅሀፉ የቀረቡ ምንባቦች የተማሪዎችን ደረጃና ተስማሚ የትምህርት ይዘቶችን ያካተቱ እንደሆነ ቢገልፁም መፅሀፍ የማዘጋጀት እድል ቢገጥማቸው የተማሪዎችን ፍላጎት መሰረት ያደረጉና ዝርዝር ማብራሪያዎችን የያዙ ምንባቦችን እንደሚያዘጋጁ ገልፀዋል፡፡ ይህ ግን መምህራኑ በምንባቦቹ ደረጃና ይዘት ላይ ጥርጣሬ ያላቸው መሆኑን ያመለክታል። ምክንያቱም ምንባቦቹ የተማሪዎችን ደረጃና ፍላጎት የሚያሟሉ ከሆነ ደረጃውን የጠበቀና ሰፊ ማብራሪያ የያዙ ምንባቦችን እናቀርባለን አያስብልም፡፡ በተጨማሪም መምህራን በምንባብነት ከቀረቡ ፅሁፎች በተጨማሪ ሌሎች አጋዥ መፅሃፍትን ተማሪዎች እንዲያነቡ ማድረጋቸውን ቢገልፁም ተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ፈተናዎች ያመጡት ውጤት ግን ይህንን አያረጋግጥም፡፡

በአጠቃላይ በተማሪዎች ቡድን ተኮር ውይይትም ሆነ በመምህራን ቃለ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች የሚያመለክቱት በማስተማሪያነት የሚቀርቡ ምንባቦች ሲዘጋጁ የተማሪዎችን ፍላጎት መሰረት ያደረጉ፣ ወቅታዊነት ያላቸው፣ ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ጋር የተጣጣሙና ሰፋ ያሉ መረጃዎችን ያካተቱ ምንባቦችን ማዘጋጀት እንደሚገባ ነው፡፡

ምዕራፍ አምስት

ማጠቃለያ፣ መደምደሚያና የመፍትሄ ሀሳቦች

5.1 ማጠቃለያ

የዚህ ጥናት አብይ አላማ በ2004 ዓመተ ምህረት ተዘጋጅቶ አሁን ድረስ አገልግሎት በመስጠት ላይ ያለውን በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት ደረጃ መመርመር ነው፡፡ በዚህም መሰረት ጥናቱ ምላሽ ሊሰጥባቸው ያነሳቸው መሰረታዊ ጉዳዮች የሚከተሉት ነበሩ ፡-

1. የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ምንባቦች ለተዘጋጀላቸው የክፍል ደረጃ ያላቸውን ተነባቢነት መፈተሽ፣

2. በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ተመርጠው የቀረቡ ምንባቦች የንባብ ቅለት ነጥብ ከክፍል ደረጃው ጋር ያላቸውን ግንኙነት ማሳየት፣

3. በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት እንዳይኖር የሚያደርጉ ችግሮችን ደረጃ መፈተሽ ለሚሉ ሀሳቦች በተገቢው ሁኔታ መልስ (ማብራሪያ) ለመስጠት አስፈላጊ ድርሳናትን በመከለስ የጥናቱ ተሳታፊዎችና የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች ተመርጠዋል፡፡

በምዕራፍ ሶስት ስር እንደተገለጸው በባህርዳር ከተማ አስተዳደር በሚገኙ ሁለቱ ትምህርት ቤቶች በ2009 ዓመተ ምህረት በመማር ላይ ከሚገኙ የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ለዝግ ፈተና በተራዕጣ ንሞና ዘዴ በድምሩ 60 ተማሪዎች ሲመረጡ ለቡድን ተኮር ውይይቱ ደግሞ ከነዚህ ተማሪዎች መካከል በአላማ ተኮር ንሞና ዘዴ በድምሩ 7 ተማሪዎች ተመርጠዋል፡፡ በሁለቱም ትምህርት ቤቶች 11ኛ ክፍል አማርኛ ቋንቋን በማስተማር ላይ የሚገኙ 3 መምህራን በአጠቃላይ ንሞና ዘዴ ተመርጠዋል፡፡

በዚህም መሠረት ከላይ ከተዘረዘሩት የጥናቱ ተሳታፊዎች መረጃዎች በሰነድ ፍተሻ ፣ ዝግፈተና ፣ የቡድን ተኮር ውይይትና ቃለመጠይቅ የተሰበሰቡ ሲሆን በሰነድ ዳሰሳ (በተነባቢት ቀመሮች) እና በዝግ ፈተና የተገኙ መረጃዎች በመጠናዊ ዘዴ፣ በቡድን ተኮር

ውይይትና በቃለመጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ደግሞ በአይነታዊ ዘዴ እየተተነተኑ ቀርበዋል፡፡

በ'Harrison' (1980) የመምረጫ መስፈርት መሠረት ከመጽሐፉ መጀመሪያ፣ መሃልና መጨረሻ የተመረጡ ሦስት ምንባቦች ሲሆኑ ከእያንዳንዳቸው መቶ፣ መቶ ቃላትን በመውሰድ በሶስት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የቀለም ቆጠራው በአግባቡ ተከናውኗል፡፡ በቆጠራ የተገኘው የሶስት ናሙና ምንባቦች የቀለም ብዛት አማካይ ውጤት ለተነባቢነት ቀመሮች ስሌት አገልግሎት እንዲሰጥ ተደርጓል፡፡

እነዚህ የተመረጡ ሶስት ምንባቦች በ'Flesch' እና Dale-Chall በተነባቢነት የቁጥር ቀመሮች ከመሰላታቸው በፊት ከቀለም ቆጠራው አማካይ ውጤት በተጨማሪ በሶስቱ 100፣ 100 ቃላት ውስጥ የሚገኙ የቃላትና የአረፍተነገሮች ብዛት ቆጠራ ተከናውኗል፡፡ እነዚህ የተገኙ አማካይ የቀለም ብዛት፣ የቃላትና የአረፍተ ነገሮችን ብዛት መነሻ በማድረግም የቃላትና የአረፍተነገሮች ርዝመት ተሰልቷል፡፡

በመጨረሻም አማካይ የቀለም ብዛትን፣ የቃላትና የአረፍተነገሮችን ርዝመት መሰረት በማድረግ በ'Flesch' እና Dale-Chall የተነባቢነት የቁጥር ቀመሮች ስሌት መሰረት የተገኘው ውጤት በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ሶስቱም ምንባቦች የንባብ ቅለት ነጥብ በጣም ከባድና ከተማሪዎች ደረጃ በላይ (ለድህረ ምረቃ) ሆነው ተገኝተዋል፡፡ ይህንን በተነባቢነት ቀመሮች የተገኘውን ውጤት የበለጠ ለማረጋገጥ ሲባል ቀደም ሲል የተመረጡትን ሶስት ምንባቦች ተማሪዎች ክፍት ቦታዎቹን በተሰጡ 50 ቃላት እንዲያሟሉ የሚያደርጉ ዝግ ፈተናዎች ተዘጋጅተው ነበር፡፡ በዚህ ዝግ የፈተና ዘዴተማሪዎች ያገኙትን ውጤት በሁለት በማባዛት በመቶኛ እንዲሰላ ተደርጓል፡፡በዝግፈተና ውጤት መሰረትም ተማሪዎች በሶስት ደረጃ ተመድበዋል፡፡ ፈተናውን ከ60% በላይ ያመጡ ፣ ምንባቡን በራሳቸው አንብበው ለመረዳት የሚችሉ ፣ከ40% - 59% ውጤት ያስመዘገቡ ምንባቡን በእገዛ አንብበው መረዳት የሚችሉና ከ40% በታች ውጤት ያስመዘገቡ ምንባቡን በእገዛም ቢሆን አንብበው መረዳት የማይችሉ ተብለው ተመድበዋል፡፡

በዚህም ምደባ (ደረጃ) መሰረት የቀረበውን ምንባብ በግላቸው አንብበው መረዳት የቻሉት ከ60 ተማሪዎች መካከል (12.78%) ተማሪዎች ሲሆኑ ምንባቡን በእገዛ አንብበው መረዳት

የሚችሉት (27.78%) ተማሪዎች ብቻ ናቸው፡፡አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ግን (59.44%) ምንባቡን በእገዛም ቢሆን አንብበው ሊረዱ በማይችሉበት ሁኔታ እንደሚገኙ የተገኘው መረጃ አመላክቷል፡፡

በተነባቢነት ቀመሮችና በዝግፈተና ዘዴዎች የተገኙትን መረጃዎች ለማጠናከርና በ11ኛ ክፍል መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት በተመለከተ መረጃ ለማሰባሰብ የተማሪዎች ቡድን ተኮር ውይይትና ከመምህራን ጋር ቃለመጠይቅ ተካሂዷል፡፡

በተማሪዎች ቡድን ተኮር ውይይት ወቅት በመጽሐፉ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን ለማንበብ ፍላጎት የማያነሳሱ ከክፍል ደረጃቸው በታች እንደሆኑና በመጽሐፉ ከቀረቡ ምንባቦች በተጨማሪ ልቦለዶችን ፣የስነልቦና መጻሕፍትን ፣ጋዜጦችን ወዘተ. አብዛኛዎቹ ተማሪዎች እንደሚያነቡ ገልፀዋል፡፡ ጥቂት ተማሪዎች ደግሞ ለማንበብ ፍላጎት ቢኖራቸውም የሚነበቡ ጽሑፎችን ማግኘት አስቸጋሪ መሆኑን ጠቁመዋል፡፡ በመምህራን ቃለመጠይቅ ደግሞ በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት እንዳላቸውና በመማሪያ መጽሀፉ ውስጥ ከቀረቡ ምንባቡች በተጨማሪ ሌሎች ምንባቦችን ተማሪዎች እንዲያነቡ እንደሚያደርጉ ገልጸዋል፡፡ በአንብቦ መረዳት ፈተናዎች ተማሪዎች ያገኙት ውጤት ግን ይህን የሚያረጋግጥ ሆኖ አልተገኛም፡፡ ምክንያቱም አብዛኞቹ ተማሪዎች የቀረቡትን የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎች በእገዛም ቢሆን አንብበው ለመረዳት እንደማይችሉ የጥናቱ ውጤት አሳይቷል፡፡

በአጠቃላይ ተማሪዎች ለቀረቡላቸው አምስት የቡድን ተኮር ጥያቄዎችና ለመምህራን በቀረቡ አምስት የቃለመጠይቅ ጥያቄዎች የሰጡት ምላሽ ጠቅለል ብሎ ሲቀርብ ንባብ የግል ሥራ በመሆኑና ሰው በተፈጥሮው አዲስነገር (መረጃ) ፈላጊ በመሆኑ በመማሪያ መጽሐፍ የሚቀርቡ ምንባቦች ወቅታዊነት ያላቸውን መረጃዎች ያካተቱ ፣ ከተማሪዎች ዕድሜና የክፍል ደረጃ ፣ ባህልና ወግ ወዘተ. የተጣጣሙና ተማሪዎች በሚወዷቸው ርዕሰ ጉዳዮች ላይ ተመስርተው ቢቀርቡ በተሻለ ሁኔታ ተነባቢነት እንደሚኖራቸው አስገንዝበዋል፡፡

5.2 መደምደሚያ

በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት በተመለከተ የተሰበሰቡ መረጃዎች ከተተነተኑና ከተብራሩ በኋላ በጥናቱ ውጤት መሰረት ከሚከተሉት መደምደሚያዎች ላይ ተደርሷል፡፡

- የጥናቱ ውጤት እንደሚያመለክተው በ'Flesch'ም ሆነ በ'Dall-Chall' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ስሌት መሰረት በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት ለክፍል ደረጃው ከታለመላቸው ተማሪዎች ደረጃ በላይ በጣም ከባድ ለድህረ ምረቃ ደረጃ የሚመጥኑ መሆናቸውን በጥናቱ ውጤት ተረጋግጧል፤
- ተማሪዎች በመማሪያ መጽሐፉ የሚቀርቡ ምንባቦች በተደጋጋሚ የሚያውቋቸውንና ወቅታዊነት የሌላቸውን ምንባቦች ስለሚያቀርቡ የማንበብ ፍላጎታቸውን እንደማያነሳሱ ታውቋል።
- በዝግ ፈተና የተገኙ መረጃዎችም እንደሚያመለክቱት የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ በተለያየ ደረጃ ላይ መሆኑንና ምንባቦቹን አንብበው መረዳት የቻሉት በጣም ዝቅተኛ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች ብቻ መሆናቸውን ነው።
- በመማሪያ መጽሐፍ የተካተቱ ምንባቦችንና መልመጃዎችን ትኩረት ሰጥቶ ከመስራት ይልቅ በፈተና አይመጡም የሚል የተሳሳተ ግንዛቤ በመኖሩ ትኩረት እንዳልተሰጠው ታይቷል።
- አብዛኛዎች ተማሪዎች ከመማሪያ መፅሃፍ በተጨማሪ ሌሎች ምንባቦችን እንደሚያነቡ ፤ መምህራንም እንደሚያስነብቡ ቢገልፁም የተገኘው የአንብቦ መረዳት ውጤት ግን ማንበባቸውን የሚያረጋግጥ ሆኖ አልተገኘም።

5.3. የመፍትሄ ሃሳቦች

- የስርአት ትምህርትና መጽሐፍ አዘጋጆች የአማርኛ ቋንቋ መጽሐፍ ምንባቦችን ሲያዘጋጁ ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ፍላጎት፣ አካባቢያዊ ሁኔታና ወቅታዊነት ያላቸውን ምንባቦች ለማዘጋጀት ጥረት ቢያደርጉ፤
- መምህራን በማስተማሪያ መጽሐፍ የሚቀርቡ ምንባቦችን ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ፣ ፍላጎትና ዝንባሌ አጣጥሞ ከማቅረብ በተጨማሪ ወቅታዊነት ያላቸውን መረጃዎች በምንባቡ ውስጥ በማካተት የማሻሻያ ተግባራትን ቢያከናውኑ፡፡

- የተነባቢነት ቀመሮች የምንባቦችን የክብደት ደረጃ አመላካች እንጅ የቃላት ቅደም ተከተልን፣ የአረፍተ ነገሮችን አወቃቀር፣ የአንቀጽን አንድነት፣ ሰዋሰው፣ የአንባቢዎችን ንቁ ተሳትፎና የቀደመ ዕውቀት ወዘተ. ግምት ውስጥ ስለማያስገቡ የተሟላ መረጃ ይሰጣሉ ተብሎ አይታመንም፡፡ ስለሆነም ከላይ የተዘረዘሩትን የምንባብ አደረጃጀት፣ ሰዋሰውና የአንባቢውን ንቁ ተሳትፎ ወዘተ. መሰረት ያደረጉ ጥናቶች ቢታከሉበት፡፡
- በተነባቢነት ቀመሮች በተለይም በ'Dall-Chall' ቀመር የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሀፍትን ምንባቦች ተነባቢነት ለመገምገም በቋንቋው ውስጥ ያሉ የተለመዱና ያልተለመዱ ቃላት በጥናት ተደግፈው አለመታወቃቸው የቀመሩን አስተማማኝነት ስለሚያጓድል የመስኩ ባለሙያዎች ይህንን ድርሻ በመውሰድ ተግባሩን ቢያከናውኑ፡፡
- መምህራን በመማሪያ መጽሐፍ ከተካተቱ ምንባቦች በተጨማሪ የተለያዩ መጽሐፍትን፣ ጋዜጦችን፣ ልብወለዶችን፣ ግጥሞችን ወዘተ. ተማሪዎች እንዲያነቡ የሚጋብዙና አንብቦ መረዳትን ሊያጎለብቱ የሚችሉ ተግባራትን ቢያከናውኑ፡፡ ይህን ተግባር ለማከናወን የሚያስችሉ በቂ የመጽሐፍት ስርጭት በየትምህርት ቤቶች እንዲኖር የሚመለከታቸው አካላት ጥረት ቢያደርጉ፡፡
- በየጊዜው በሚዘጋጁ አዳዲስ መፃህፍት የሚካተቱ ምንባቦች የንባብ ቅለታቸው ከክፍል ደረጃቸውና ከተማሪዎች ፍላጎት ጋር መጣጣም አለመጣጣማቸው በጥናት እየተደገፈ ቢቀርብ የተሻለ ተነባቢነት ያላቸውን ቴክስቶች ከመምረጥ በተጨማሪ ጊዜና ገንዘብ ቆጣቢ ሊሆን ይችላል፡፡
- በተማሪዎች ቡድን ውይይት ወቅት ተማሪዎች በመማሪያ መጽሐፍ የሚቀርቡ ምንባቦች በፈተና ተመልሰው የመምጣት እድል ስለሌላቸው ለማንበብ ፍላጎት እንደሌላቸው ገልፀዋል፡፡ ነገር ግን የሚቀርቡ ምንባቦች አንብቦ መረዳትን በማለማመድ ሌሎች የትምህርት አይነቶችን (ምንባቦች) ጭምር ለመረዳት የሚያስችሉ ስልቶች መሆናቸውን መምህራን ለተማሪዎች ቢያስረዱዋቸው፡፡

ዋቢዎች

ክንዴነህ አስማማው፡፡ (2003) :: "ለ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ የተመረጡ ምንባቦች ተነባቢነት ና የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ውጤት ተዛምዶ፡፡" ባህርዳር ዩኒቨርስቲ (ያልታተመ)፡፡

ያለው እንዳወቀ፡፡(2001)፡፡ **የምርምር መሠረታዊ መርሆዎችና አተገባበር**::ባህር ዳር ዩኒቨርስቲ፡፡

ጌታቸው አዱኛ::(1986):: "ለ10ኛ ክፍል የተመረጡ የአማርኛ ቋንቋ የማስተማሪያ ምንባቦች የብቃት ደረጃ ::" አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ (ያልታተመ)

Agnihotri, R.K. and khanna,A.C (1991/92). Evaluating the readasility of school text books: An Indian study**.Journal of reading**. Vol. 35 No,4.

Alderson ,J.C.(2000) **Assessing Reading**. New york : Cambrige university press.

Algozzine,K.andTurner,E.C (1985) .”what does average readability level really tell us?” **The clearing house** sales, 341-344

Anderson,J. (1965) .Research in Readability for the classroom Teachers.**Journal of Reading** .vol.18 No.6. International Reading Assocition .

Ali, A. (2006) .**Conducting Research in Education and the social sciences**. 301/303 Agbani road enugu : Tian Venture

Allan ,S.MeGhee,M and krieken,R,V.(2005). **Using readability formula for Communication questions**. qualification and curriculum authority united kingdom.

Atkins. Hjailomb and Nunu .M.(1996).**skills development methodogy part two**. Addis Ababa University press.

Berhe kahsaye.(1989). “The study of readability level for grade ten text books and the comprehension ability of students using them.” MA .Thesis, Addis Abeba University.(unpublished.)

Bintz ,w.p.(1997)."Exploring Reading Night mares of middle and secondary school teachers." **Journal of Adolescent and Adualt litracy**.41,12- 24.

Bormuth, J.R.(1966) "Readability: a new approach.” **Reading Research quarterly**. 1/3 ,79-132

Brown ,W.R. (1965) **Science text books and the Dale-Chall formula school science and mathematics** ,65,164-167

Chaiangsoon ,B .and L.E .Yager.(1993). **Readability Level of the Science Text Books Most used in Secondary Schools** :school science and mathematics.

Chall .J.S. (1958).Readability: **An appraisal of Research and application** .columbus OH: Ohio State University.

Chavkin, L.(1997).Readability and Reading Ease Revisited :**State Adopted Science Text books** .vol.70 No .3 the clearing house.

Conley ,Markew. ,(1992). **Content Reading Instruction**. A communication approach New York.Mcgrew -Hilbinc

Dale ,E and Chall,J .(1948)."Aformula for predicting Readability,." **Educational Research Bulletin.** 27,11- 20,28 and 37-54.

Dreyer ,L.G.(1984)."Readability responsibility." **Journal of reading** .27.4:558-565

DuBay ,W.H.(2004). **The principle of readability** .California: impact information.

Feathers K.M .(2004).**Infrotext :Reading and Learning** .Toronto ,Ontorio: pippin publishing company

Flesch ,K.F.(1948)**.** "A new readability yardstick "**Journal of applied psychology.**32:221-33**.**

Fulcher,G.(2007).**Language testing and assessment** .New York: Routledge.

Good man ,D.(1984). Readability and Responsibility **Journal of Reading**. vol.27 no 4 Inteer National Association.

Gunning,R.(1952)**.The Technique of clear writing**.«New York; mc Graw-Hill.»

Guthire ,J.T. (1972). "Learnability versus readability of text. "**The Journal of educational research.** 65/6 ,273 -28

Harrison,C. (1977).Investigating the Readability of texts .**Educational Research Journal**. Vol.3

______ (1980). **Readability in the class room**. Cambridge ; Cambridge university Press.

Harmer, J. (1983)**.The Practice of English Language Teaching**.New York;Longman.

Heaton ,J.B .(1988)**.writing English Tests. 2nd Ed.** New York : Longman

_______ (1997).**writing English Language tests.** New York : longman

Hedge,T.(1987).**Using Readers in Language Teaching.**London;McMillan publishers ltd.

Johnson,K .(1998).**Readability.http;/www.time tabler**.com.Retrieved on February18,2013.

Josef ,L.. vaughan Jr.(1976). "Interpreting Readability arrestments". **Journal of reading.** vol.19 No.8 International Reading Association

Klare, G.R .(1958). Present and Future(pp.14-34).New York DE:**International ReadingAssociation**.

______(1963).**The Measurement of Readability** : Ames lowa state university press.

______(1974/75). "Assessing readability "**Reading research qualiterly** ".10/1 .62-1

______(1984). **"Readability in Hand book of Heading Ease Revisited :"**state adopted science text books .The cleaning house Heldref publication"

______ (1988) .**The formative years.** In B.L. zakaluk and S.J. Samuels (Eds) Readability: Its past

Klein-Braley,C.(1997).**C-Test in the context of redundancy testing**.An appraisal Language

Testing,14 (1),47-84.

Koenke, k.(1971) "Another practical note on readability formula" **Journal of reading** .15/3 ,203- 208

Leslie, and J.C Caldwell .(2011).**Qualitative Reading Inventory**-5.New York: Pearson publications.

Lively ,B.A. and Sidney ,L. Pressy .(1923)"Method of measuring ‘ vocabulary burden’ of text books. Educational administration and supervision” 9,389-398

Lorge ,I.(1944)’’ Predicting readability ‘’. **Teachers collage Record**; vol.45, 404-419

Marlyn ,D.W.(1990).the readability of children's reference materials **.The literary quarterly** vol 60 no 4 .The university of Chicago press

Martha ,M.(1978).Readability : Have we gone too far? Journal of reading national Reading Association

May ,F.B.(1990) **.Reading a communication** .An interactive approach .Almiuan center.

Mc Andrews ,S.L.(2008) **.Diagnostics literacy assessments and instructional strategies :** a literacy specialist resource Chicago :International reading association Inc

Melese ,Getachew.(2011.) ‘’Readability level grade eleven Text books and the comprehension Ability of the students using them’’.MA Thesis Bahir Dar University.(Unpublished).

Millar, W.R.(1962).Readability versus reading ability. **The Journal of reading association** vol 56 No 4

Monteith ,Mary .K.(1976)."Readability formulas "**Journal of Reading.** vol 20.

Nelson.J .(1978) Readability :some cautions for the content area teacher.**Journal of reading. 21**. 1-8 :620-625

Nuttall ,C.(1982).**Teaching reading skills in a foreign language** .London :Heinemann

Patty,w.w. and W.I.Painter (1931)''.Atechnique of measuring the vocabulary burden of text books. ''**Journal of educational research. 24**; 127-134.

Perfetti , C.A.(1985). Reading ability .New York :Oxford University press.

Richalds,J.C and Schmidt,R.(2002)**Longman Dictionary of language teaching and applied linguistics** .London :Longman.

Rudell ,M.R .(1997).***Teaching content reading and writing*** .second edition ,somana state university

Taylor ,W.L.(1953)." cloze procedures; A new tool for measuring Readability **"Journalism Quarterly. 30**; 415-433.

Thorndike.(1934).”Improving the ability to read. ” **Teacher’s college record. 36**:1-19,123-44

Ulusoy, M.(2006).Readability approaches :Implications for Jurkey**. International Education Journal.** 7, pp.323-332

Umho ,S.J.(1999)'' Readability of Junior Secondary School English Language text books and students, performance in Reading comprehension..'' Un published Ph.D Dissertation ,University of Calabar

Walter ,P.(1969) .A practical note of reading formula. **Journal of reading association. vol.** 13. No 3.

Waples ,D. and R. Tayler.(1931)**. what adults want to read about.** Chicago university: Chicago press.

አባሪዎች

አባሪ ሀ

የሶስቱ ናሙና ምንባቦች የቀለም ቆጠራ ውጤት
ናሙና አንድ

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	ቋንቋ	2	51	የተለየ	4
2	ወይም	2	52	ባህሪ	2
3	ንግግር	3	53	ያለው	2
4	በዘፈቀደ	5	54	ሰብአዊ	3
5	የተፈጠረ	5	55	መግባቢያ	4
6	አንደበታዊ	5	56	በትክክል	4
7	መግባቢያ	4	57	መቼና	3
8	ነው	1	58	እንዴት	2
9	በቋንቋ	3	59	ተፈጥሮ	4
10	አማካይነት	5	60	አገልግሎት	4
11	ተግባቦት	4	61	ላይ	4
12	ሲካሄድ	3	62	እንደዋለ	4
13	አንዱ	2	63	በተጨባጭ	4
14	ከሌላው	3	64	መረጃ	3
15	ያልተጋራውን	5	65	ላይ	1
16	መረጃ	3	66	ተመስርቶ	4
17	ይቀበላል	4	67	ለማወቅ	3
18	መልሶም	3	68	ያዳግታል	3
19	የራሱን	3	69	ያም ሆኖ	3
20	ያቀብላል	4	70	በጥናት	3
21	የተግባቦት	4	71	ላይ	1
22	ስኬቱ	3	72	የተመሰረተው	6
23	መልዕክት	4	73	የምሁራን	4
24	ከተናጋሪው	5	74	ግምት	1

25	ወደ	2	75	ጊዜው	2
26	ተቀባዩ	4	76	ከብዙ	3
27	ደርሶ	3	77	ሚሊዮን	3
28	ተቀባዩ	4	78	አመታት	3
29	በሚሰጠው	4	79	በፊት	2
30	ግብረ መልስ	4	80	እንደሆነ	4
31	ይወሰናል	4	81	ያስረዳል	3
32	እንዲህ	2	82	የሰው	2
33	ያለው	2	83	ልጅ	1
34	መግባቢያ	4	84	ለብዙ	3
35	ከሌሎች	3	85	ሚሊዮን	3
36	ተራ	2	86	አመታት	3
37	መግባቢያዎች	5	87	ቃላዊ	3
38	የሚለይበት	5	88	በሆነው	3
39	የራሱ	3	89	ቋንቋው	2
40	ባህሪያት	4	90	ተግባብቶ	4
41	አሉት	2	91	ተፈጥሮን	3
42	ከነሱም	3	92	እየለወጠ	5
43	መካከል	3	93	ህልውናውን	4
44	ሰብአዊነቱ	5	94	ጠብቆ	3
45	ስርዓታዊነቱ	6	95	መቆየት	3
46	አንደበታዊነቱና	8	96	ቢችልም	2
47	ትእምርታዊነቱ	6	97	በንግግር	4
48	ተጠቃሽ	3	98	የሚለዋወጠው	6
49	ናቸው	2	99	መልእክት	2
50	ይህ	1	100	የጊዜና	4
				ጠቅላላ ድምር	332

ናሙና አንድ

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	ቋንቋ	2	51	የተለየ	4
2	ወይም	1	52	ባህሪ	2
3	ንግግር	2	53	ያለው	2
4	በዘፈቀደ	5	54	ሰብአዊ	3
5	የተፈጠረ	5	55	መግባቢያ	4
6	አንደበታዊ	5	56	በትክክል	2
7	መግባቢያ	4	57	መቼና	3
8	ነው	1	58	እንዴት	2
9	በቋንቋ	3	59	ተፈጥሮ	3
10	አማካይነት	4	60	አገልግሎት	3
11	ተግባቦት	3	61	ላይ	1
12	ሲካሄድ	3	62	እንደዋለ	4
13	አንዱ	2	63	በተጨባጭ	4
14	ከሌላው	3	64	መረጃ	3
15	ያልተጋራውን	5	65	ላይ	1
16	መረጃ	3	66	ተመስርቶ	4
17	ይቀበላል	4	67	ለማወቅ	3
18	መልሶም	2	68	ያዳግታል	3
19	የራሱን	3	69	ያም ሆኖ	3
20	ያቀብላል	3	70	በጥናት	2
21	የተግባቦት	4	71	ላይ	1
22	ስኬቱ	3	72	የተመሰረተው	6
23	መልዕክት	3	73	የምሁራን	3
24	ከተናጋሪው	5	74	ግምት	1
25	ወደ	2	75	ጊዜው	2
26	ተቀባዩ	4	76	ከብዙ	2
27	ደርሶ	3	77	ሚሊዮን	3

28	ተቀባዩ	4	78	አመታት	3
29	በሚሰጠው	4	79	በፊት	2
30	ግብረ መልስ	3	80	እንደሆነ	4
31	ይወሰናል	4	81	ያስረዳል	3
32	እንዲህ	2	82	የሰው	2
33	ያለው	2	83	ልጅ	1
34	መግባቢያ	4	84	ለብዙ	2
35	ከሌሎች	3	85	ሚሊዮን	3
36	ተራ	2	86	አመታት	3
37	መግባቢያዎች	5	87	ቃላዊ	3
38	የሚለይበት	4	88	በሆነው	3
39	የራሱ	3	89	ቋንቋው	3
40	ባህሪያት	3	90	ተግባብቶ	4
41	አሉት	2	91	ተፈጥሮን	3
42	ከነሱም	3	92	እየለወጠ	5
43	መካከል	3	93	ህልውናውን	4
44	ሰብአዊነቱ	5	94	ጠብቆ	2
45	ስርዓታዊነቱ	6	95	መቆየት	3
46	አንደበታዊነቱና	8	96	ቢችልም	2
47	ትእምርታዊነቱ	5	97	በንግግር	3
48	ተጠቃሽ	3	98	የሚለዋወጠው	6
49	ናቸው	2	99	መልእክት	2
50	ይህ	1	100	የጊዜና	4
				ጠቅላላ ድምር	311

ናሙና አንድ

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	ቋንቋ	4	51	የተለየ	4
2	ወይም	1	52	ባህሪ	2
3	ንግግር	2	53	ያለው	2

4	በዘፈቀደ	5	54	ሰብአዊ	3
5	የተፈጠረ	5	55	መግባቢያ	4
6	አንደበታዊ	5	56	በትክክል	4
7	መግባቢያ	4	57	መቼና	3
8	ነው	1	58	እንዴት	2
9	በቋንቋ	5	59	ተፈጥሮ	3
10	አማካይነት	4	60	አገልግሎት	3
11	ተግባቦት	3	61	ላይ	1
12	ሲካሄድ	3	62	እንደዋለ	4
13	አንዱ	2	63	በተጨባጭ	4
14	ከሌላው	3	64	መረጃ	3
15	ያልተጋራውን	6	65	ላይ	1
16	መረጃ	3	66	ተመስርቶ	4
17	ይቀበላል	4	67	ለማወቅ	3
18	መልሶም	2	68	ያዳግታል	3
19	የራሱን	3	69	ያም ሆኖ	3
20	ያቀብላል	3	70	በጥናት	2
21	የተግባቦት	4	71	ላይ	1
22	ስኬቱ	3	72	የተመሰረተው	6
23	መልዕክት	3	73	የምሁራን	3
24	ከተናጋሪው	5	74	ግምት	1
25	ወደ	2	75	ጊዜው	2
26	ተቀባዩ	4	76	ከብዙ	2
27	ደርሶ	2	77	ሚሊዮን	3
28	ተቀባዩ	4	78	አመታት	3
29	በሚሰጠው	4	79	በፊት	2
30	ግብረ መልስ	3	80	እንደሆነ	4
31	ይወሰናል	4	81	ያስረዳል	3
32	እንዲህ	2	82	የሰው	2
33	ያለው	2	83	ልጅ	1

34	መግባቢያ	4	84	ለብዙ	2
35	ከሌሎች	3	85	ሚሊዮን	3
36	ተራ	2	86	አመታት	3
37	መግባቢያዎች	5	87	ቃላዊ	3
38	የሚለይበት	4	88	በሆነው	3
39	የራሱ	3	89	ቋንቋው	4
40	ባህሪያት	3	90	ተግባብቶ	3
41	አሉት	2	91	ተፈጥሮን	3
42	ከነሱም	3	92	እየለወጠ	5
43	መካከል	3	93	ህልውናውን	4
44	ሰብአዊነቱ	5	94	ጠብቆ	2
45	ስርዓታዊነቱ	5	95	መቆየት	3
46	አንደበታዊነቱና	8	96	ቢችልም	2
47	ትእምርታዊነቱ	7	97	በንግግር	4
48	ተጠቃሽ	3	98	የሚለዋወጠው	6
49	ናቸው	2	99	መልእክት	2
50	ይህ	1	100	የጊዜና	4
				ጠቅላላ ድምር	320

ናሙና ሁለት

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	የአንድ	2	51	ለመግዛት	3
2	ቋንቋ	2	52	ምናባዊ	4
3	ተናጋሪዎች	5	53	ሀሴትን	3
4	ንግግራቸው	5	54	ለማጎናፀፍ	5
5	ወይም	2	55	እጅግ	1
6	ጽሑፋቸው	4	56	ከፍ ያለ	3
7	የሰመረ	4	57	ብርታት	2
8	ሐሳብን	3	58	አለው	2

9	ማስገኘት	3	59	አንድ	1
10	እንዲችል	3	60	ሰው	1
11	የተለያዩ	5	61	ለስሜት	3
12	የቃላትና	5	62	ህዋሳት	3
13	ሀረጋት	3	63	ያልቀረቡና	5
14	ግጥሚያዎችን	5	64	ረቂቅ	2
15	ያፈልቃሉ	4	65	የሆኑ	3
16	እነዚህ	3	66	ሀሳቦቹን	4
17	ግጥሚያዎች	5	67	በተዝናና	4
18	ከተለመደውና	7	68	በተፍታታ	4
19	የዘወትር	4	69	መንገድ	2
20	ከሆነው	3	70	ለአድማጭ	3
21	የቃላት	3	71	ወይም	2
22	የሀረጋት	4	72	ለአንባቢ	4
23	አደራደርና	6	73	ማሸጋገር	4
24	የሐሳብ	3	74	እንዲሁም	3
25	አወራረድ	4	75	ሌሎች	2
26	ስርዓት	2	76	የሚያስተላልፏቸውን	8
27	ወጣ	2	77	መረዳት	3
28	በማለት	3	78	የሚችልባቸው	6
29	የሚገለጸውን	6	79	የቋንቋ	3
30	ነገር	2	80	ለዛ	2
31	ባህሪ	2	81	ማስገኛ	3
32	ስሜትና	3	82	ስልቶች	2
33	መልክ	1	83	በርካታ	3
34	ኅልቶና	3	84	ናቸው	2
35	ደምቆ	2	85	ከነዚህ	3
36	እንዲታይ	3	86	ውስጥ	1
37	ማድረግ	2	87	አንዱ	2
38	ሲችሉ	3	88	ዘይቤ	2

39	ለዛውን	3	89	ነው	1
40	የጠበቀ	4	90	ዘይቤ	2
41	አገላለጽን	5	91	የቋንቋ	3
42	እውን	1	92	ሰው	1
43	ያደርጋሉ	4	93	ገጠመኙን	4
44	ለዛ	2	94	ለህይወት	3
45	ያለው	2	95	ያለውን	3
46	ቋንቋ	2	96	አተያይ	3
47	ደግሞ	2	97	ያደገበትንና	7
48	የአድማጭና	4	98	የሚኖርበትን	5
49	የአንባቢን	4	99	አካባቢ	4
50	ቀልብ	1	100	ማህበራዊ	4
				መቅላላድምር	318

ናሙና ሁለት

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	የአንድ	2	51	ለመግዛት	3
2	ቋንቋ	4	52	ምናባዊ	4
3	ተናጋሪዎች	5	53	ሀሴትን	2
4	ንግግራቸው	3	54	ለማጎናፀፍ	5
5	ወይም	1	55	እጅግ	1
6	ጽሑፋቸው	4	56	ከፍ ያለ	3
7	የሰመረ	4	57	ብርታት	3
8	ሐሳብን	2	58	አለው	2
9	ማስገኘት	3	59	አንድ	1
10	እንዲችል	2	60	ሰው	1
11	የተለያዩ	5	61	ለስሜት	3
12	የቃላትና	4	62	ህዋሳት	3
13	ሀረጋት	3	63	ያልቀረቡና	5

14	ግጥሚያዎችን	3	64	ረቂቅ	2
15	ያፈልቃሉ	4	65	የሆኑ	3
16	እነዚህ	4	66	ሀሳቦቹን	4
17	ግጥሚያዎች	3	67	በተዝናና	4
18	ከተለመደውና	6	68	በተፍታታ	4
19	የዘወትር	3	69	መንገድ	2
20	ከሆነው	3	70	ለአድማጭ	3
21	የቃላት	3	71	ወይም	2
22	የሀረጋት	4	72	ለአንባቢ	4
23	አደራደርና	6	73	ማሸጋገር	4
24	የሐሳብ	3	74	እንዲሁም	3
25	አወራረድ	4	75	ሌሎች	3
26	ስርዓት	2	76	የሚያስተላልፏቸውን	8
27	ወጣ	2	77	መረዳት	3
28	በማለት	3	78	የሚችልባቸው	5
29	የሚገለጸውን	5	79	የቋንቋ	5
30	ነገር	2	80	ለዛ	2
31	ባህሪ	3	81	ማስገኛ	3
32	ስሜትና	3	82	ስልቶች	2
33	መልክ	1	83	በርካታ	3
34	ኀልቶና	3	84	ናቸው	2
35	ደምቆ	2	85	ከነዚህ	3
36	እንዲታይ	3	86	ውስጥ	1
37	ማድረግ	2	87	አንዱ	2
38	ሲችሉ	2	88	ዘይቤ	2
39	ለዛውን	2	89	ነው	1
40	የጠበቀ	4	90	ዘይቤ	2
41	አገላለጽን	4	91	የቋንቋ	5
42	እውን	1	92	ሰው	1
43	ያደርጋሉ	4	93	ገጠመኙን	4

44	ለዛ	2	94	ለህይወት	3
45	ያለው	2	95	ያለውን	2
46	ቋንቋ	4	96	አተያይ	3
47	ደግሞ	2	97	ያደገበትንና	6
48	የአድማጭና	3	98	የሚኖርበትን	3
49	የአንባቢን	3	99	አካባቢ	4
50	ቀልብ	1	100	ማህበራዊ	4
				መቅላላድምር	306

ናሙና ሁለት

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	የአንድ	2	51	ለመግዛት	3
2	ቋንቋ	4	52	ምናባዊ	4
3	ተናጋሪዎች	5	53	ሀሴትን	2
4	ንግግራቸው	4	54	ለማጎናፀፍ	5
5	ወይም	1	55	እጅግ	2
6	ጽሑፋቸው	4	56	ከፍ ያለ	3
7	የሰመረ	4	57	ብርታት	3
8	ሐሳብን	2	58	አለው	2
9	ማስገኘት	3	59	አንድ	1
10	እንዲችል	2	60	ሰው	1
11	የተለያዩ	5	61	ለስሜት	3
12	የቃላትና	4	62	ህዋሳት	3
13	ሀረጋት	3	63	ያልቀረቡና	5
14	ግጥሚያዎችን	4	64	ረቂቅ	2
15	ያፈልቃሉ	4	65	የሆኑ	3
16	እነዚህ	3	66	ሀሳቦቹን	4
17	ግጥሚያዎች	4	67	በተዝናና	4
18	ከተለመደውና	6	68	በተፍታታ	4

19	የዘወትር	4	69	መንገድ	2
20	ከሆነው	3	70	ለአድማጭ	3
21	የቃላት	3	71	ወይም	1
22	የሀረጋት	4	72	ለአንባቢ	4
23	አደራደርና	6	73	ማሸጋገር	4
24	የሐሳብ	3	74	እንዲሁም	3
25	አወራረድ	4	75	ሌሎች	2
26	ስርዓት	2	76	የሚያስተላልፏቸውን	8
27	ወጣ	2	77	መረዳት	3
28	በማለት	3	78	የሚችልባቸው	5
29	የሚገለጸውን	5	79	የቋንቋ	5
30	ነገር	2	80	ለዛ	2
31	ባህሪ	2	81	ማስገኛ	3
32	ስሜትና	3	82	ስልቶች	2
33	መልክ	1	83	በርካታ	3
34	ጎልቶና	3	84	ናቸው	2
35	ደምቆ	2	85	ከነዚህ	3
36	እንዲታይ	3	86	ውስጥ	1
37	ማድረግ	2	87	አንዱ	2
38	ሲችሉ	2	88	ዘይቤ	2
39	ለዛውን	2	89	ነው	1
40	የጠበቀ	4	90	ዘይቤ	2
41	አገላለጽን	4	91	የቋንቋ	5
42	እውን	1	92	ሰው	1
43	ያደርጋሉ	4	93	ገጠመኙን	4
44	ለዛ	2	94	ለህይወት	3
45	ያለው	2	95	ያለውን	2
46	ቋንቋ	4	96	አተያይ	3
47	ደግሞ	2	97	ያደገበትንና	6
48	የአድማጭና	3	98	የሚኖርበትን	4

49	የአንባቢን	3	99	አካባቢ	4
50	ቀልብ	1	100	ማህበራዊ	4
				መቅላላድምር	309

ናሙና ሶስት

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	ድራማ	3	51	አንፃር	2
2	በመድረክ	3	52	ከስነጽሑፍ	4
3	የሚቀርብና	4	53	ይመደባል	4
4	የሚተረጎም	5	54	ስነጹሑፍ	3
5	የኪነጥበብ	4	55	ደግሞ	2
6	ውጤት	2	56	የተፃፈውን	4
7	ነው	1	57	ስነጽሑፍና	5
8	ኪነጥበብ	3	58	ያልተፃፈውን	4
9	ስነጽሑፍን	4	59	ነገር	2
10	ስነስዕልን	4	60	ግን	1
11	ሙዚቃን	3	61	በቃል	2
12	ቅርጻቅርጽንና	5	62	ከትውልድ	3
13	የፊልም	2	63	ትውልድ	2
14	ጥበብን	2	64	የሚሸጋገረውን	6
15	ያጠቃልላል	4	65	ይጠቀልላል	4
16	ድራማ	3	66	ድራማም	3
17	የሚለው	3	67	ጽሑፈ ድራማ	6
18	ቃል	1	68	(እስክሪፕት)	3
19	የተገኘው	4	69	ያለው	2
20	ድርይን(Draen)	2	70	ወይም	1
21	ከሚለው	3	71	የሌለው	3
22	የግሪክ	3	72	ሊሆን	2
23	ቃል	1	73	ይችላል	2

24	ሲሆን	2	74	በባህላዊ	5
25	ትርጉሙም	3	75	ክንዋኔዎች	5
26	“ማድረግ”	2	76	ላይ	1
27	ወይም	1	77	ተመስርቶ	4
28	“መከወን”	3	78	በቃል	2
29	እንደማለት	4	79	ከትውልድ	2
30	ነው	1	80	ወደ	2
31	የድራማ	3	81	ትውልድ	2
32	ምንነትን	3	82	እየተላለፈ	6
33	ታላቁ	3	83	የሚቀርብ	3
34	ፈላስፋ	3	84	ድራማ	3
35	አሪስቶትል	3	85	ጽሁፍ	2
36	ሲገልፅ	2	86	የሌለው	3
37	ድራማ	3	87	ሲሆን	2
38	ከሰው	2	88	ትውፊታዊ	4
39	ልጆች	2	89	ድራማ	3
40	እውነተኛ	4	90	በመባል	3
41	ድርጊት	2	91	ይታወቃል	4
42	የሚከተብ	4	92	ስክሪፕት	2
43	የኪነጥበብ	5	93	ያለው	2
44	ዘርፍ	1	94	ድራማ	3
45	ነው	1	95	ደግሞ	2
46	ይለዋል	3	96	ጽሑፋዊ	4
47	ድራማ	3	97	ድራማ	3
48	በውስጡ	3	98	ሲባል	2
49	ከሚይዛቸው	4	99	ምድቡም	2
50	አላባዎች	4	100	ከተጻፈው	4
				ጠቅላላድምር	293

ናሙና ሶስት

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	ድራማ	3	51	አንፃር	2
2	በመድረክ	3	52	ከስነጽሑፍ	4
3	የሚቀርብና	5	53	ይመደባል	4
4	የሚተረጎም	5	54	ስነጹሑፍ	3
5	የኪነጥበብ	4	55	ደግሞ	2
6	ውጤት	2	56	የተፃፈውን	4
7	ነው	1	57	ስነጽሑፍና	5
8	ኪነጥበብ	3	58	ያልተፃፈውን	4
9	ስነጽሑፍን	4	59	ነገር	2
10	ስነስዕልን	4	60	ግን	1
11	ሙዚቃን	3	61	በቃል	2
12	ቅርጻቅርጽንና	5	62	ከትውልድ	3
13	የፊልም	2	63	ትውልድ	2
14	ጥበብን	2	64	የሚሸጋገረውን	6
15	ያጠቃልላል	4	65	ይጠቀልላል	4
16	ድራማ	3	66	ድራማም	3
17	የሚለው	3	67	ጽሑፈ ድራማ	6
18	ቃል	1	68	(እስክሪፕት)	4
19	የተገኘው	4	69	ያለው	2
20	ድርይን(Draen)	2	70	ወይም	1
21	ከሚለው	3	71	የሌለው	3
22	የግሪክ	2	72	ሊሆን	2
23	ቃል	1	73	ይችላል	2
24	ሲሆን	2	74	በባህላዊ	5
25	ትርጉሙም	3	75	ክንዋኔዎች	4
26	"ማድረግ"	2	76	ላይ	2
27	ወይም	1	77	ተመስርቶ	3

28	“መከወን”	3	78	በቃል	2
29	እንደማለት	4	79	ከትውልድ	2
30	ነው	1	80	ወደ	2
31	የድራማ	3	81	ትውልድ	2
32	ምንነትን	3	82	እየተላለፈ	6
33	ታላቁ	3	83	የሚቀርብ	4
34	ፈላስፋ	3	84	ድራማ	3
35	አሪስቶትል	3	85	ጽሁፍ	2
36	ሲገልፅ	3	86	የሌለው	3
37	ድራማ	3	87	ሲሆን	2
38	ከሰው	3	88	ትውፊታዊ	5
39	ልጆች	2	89	ድራማ	3
40	እውነተኛ	5	90	በመባል	3
41	ድርጊት	3	91	ይታወቃል	4
42	የሚከተብ	4	92	ስክሪፕት	3
43	የኪነጥበብ	5	93	ያለው	2
44	ዘርፍ	2	94	ድራማ	3
45	ነው	1	95	ደግሞ	2
46	ይለዋል	3	96	ጽሑፋዊ	5
47	ድራማ	3	97	ድራማ	3
48	በውስጡ	3	98	ሲባል	2
49	ከሚይዛቸው	4	99	ምድቡም	2
50	አላባዎች	4	100	ከተጻፈው	4
				ጠቅላላድምር	302

ናሙና ሶስት

ተ..ቁ	ቃል	የቀለምብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለምብዛት
1	ድራማ	3	51	አንፃር	2
2	በመድረክ	3	52	ከስነጽሑፍ	3
3	የሚቀርብና	5	53	ይመደባል	4

4	የሚተረጎም	5	54	ስነጹሑፍ	3
5	የኪነጥበብ	4	55	ደግሞ	2
6	ውጤት	2	56	የተፃፈውን	4
7	ነው	1	57	ስነጽሑፍና	5
8	ኪነጥበብ	3	58	ያልተፃፈውን	4
9	ስነጽሑፍን	3	59	ነገር	2
10	ስነስዕልን	3	60	ግን	1
11	ሙዚቃን	3	61	በቃል	2
12	ቅርጻቅርጽንና	5	62	ከትውልድ	3
13	የፊልም	2	63	ትውልድ	2
14	ጥበብን	2	64	የሚሸጋገረውን	6
15	ያጠቃልላል	4	65	ይጠቀልላል	4
16	ድራማ	3	66	ድራማም	3
17	የሚለው	3	67	ጽሑፈ ድራማ	6
18	ቃል	1	68	(እስክሪፕት)	3
19	የተገኘው	4	69	ያለው	2
20	ድርይን(Draen)	2	70	ወይም	1
21	ከሚለው	3	71	የሌለው	3
22	የግሪክ	3	72	ሊሆን	2
23	ቃል	1	73	ይችላል	2
24	ሲሆን	2	74	በባህላዊ	4
25	ትርጉሙም	3	75	ክንዋኔዎች	4
26	"ማድረግ"	2	76	ላይ	1
27	ወይም	1	77	ተመስርቶ	4
28	"መከወን"	3	78	በቃል	2
29	እንደማለት	4	79	ከትውልድ	2
30	ነው	1	80	ወደ	2
31	የድራማ	3	81	ትውልድ	2
32	ምንነትን	3	82	እየተላለፈ	6
33	ታላቁ	3	83	የሚቀርብ	3

34	ፈላስፋ	3	84	ድራማ	3
35	አሪስቶትል	3	85	ጽሁፍ	2
36	ሲገልፅ	2	86	የሌለው	3
37	ድራማ	3	87	ሲሆን	2
38	ከሰው	2	88	ትውፊታዊ	5
39	ልጆች	2	89	ድራማ	3
40	እውነተኛ	5	90	በመባል	3
41	ድርጊት	3	91	ይታወቃል	4
42	የሚከተብ	4	92	ስክሪፕት	3
43	የኪነጥበብ	5	93	ያለው	2
44	ዘርፍ	1	94	ድራማ	3
45	ነው	1	95	ደግሞ	2
46	ይለዋል	3	96	ጽሑፋዊ	4
47	ድራማ	3	97	ድራማ	3
48	በውስጡ	3	98	ሲባል	2
49	ከሚይዛቸው	5	99	ምድቡም	2
50	አላባዎች	4	100	ከተጻፈው	4
				ጠቅላላድምር	293

አባሪ ለ

የ Dale-Chall ቀመር ሰንጠረዥ አተረጓጎም

*Dale-Chall Readability Index Computation Sheet

Refer to Dale & Chall (1948) for a more detailed account of these readability procedures

Directions: Select a text sample of 100-150 words from an intermediate or advanced level text (grades 5-college). Complete the steps below to compute a readability index.

1. Count the *total number* of words in the reading sample.

   Total Number of Words = ________________

2. Count the *number of sentences* in the reading sample.

   Number of Sentences = ____________________

3. Compute the *average sentence length* by dividing the number of words (item 1) by the number of sentences (item 2):

   [ ] / [ ] = [ ]

   Number of Words / Number of Sentences = Avg. Sentence Length

4. *Count up the number of words in the sample that are *not* found on the Dale Word List ('*difficult words*'). Count each difficult word each time that it appears:

   Number of Difficult Words = ______________

5. Compute *percentage of difficult words* by dividing the number of difficult words (item 4) by the total number of words in the sample (item 1) and then multiplying by 100:

   ([ ] / [ ]) * 100 = [ ]

   Number of Difficult Words / Total Number of Words * 100 = Percentage of Difficult Words

6. Plug values from items 3 & 5 into this formula to compute Dale-Chall Readability Index:

   Dale-Chall Readability Index: (0.0496 * _______ Avg. Sentence Length) +

   (0.1579 * __________ Percent Difficult Words) + 3.6365 = ______ Raw Score

---

Dale-Chall Raw Score to Grade Conversion Table:

Formula Raw Score	Corrected Grade Levels
4.9 and below	4th Grade and Below
5.0 to 5.9	5-6th Grade
6.0 to 6.9	7-8th Grade
7.0 to 7.9	9-10th Grade
8.0 to 8.9	11-12th Grade
9.0 to 9.9	13-15th Grade (College)
10.0 and above	16-(College Graduate)

Dale, E., & Chall, J.S. (1948). A formula for predicting readability. *Educational Research Bulletin, 27*, 37-53.

*General Guidelines for identifying 'Difficult Words' in the Dale-Chall Readability Formula (Refer to Dale & Chall (1948) for a more detailed account of these readability procedures):

Familiar Words. Count the following as familiar or 'known' words:

- Words appearing on the Dale Familiar Word List (and their abbreviations—e.g., "U.S." for "United States").
- The names of people and places (whether or not they appear on the list).
- Plural and possessive endings of nouns from Dale Familiar Word List
- Variants of words from the Dale Familiar Word List that have these verb form endings: *–s, -ies, ing, -n, -ed, -ied*).
- Adjectives formed by adding *–n* to a proper noun (e.g., *America**n***).
- Variants of words from the Dale Familiar Word List that have these adverbial, comparative, or superlative endings added: *-ly, -er, -ier, -est, -iest.*
- Hyphenated words (if *each* element of the hyphenated word appears separately on the Dale Familiar Word List).
- Numbers appearing in digit form (e.g., *"42"*, *"34,993"*).

Unfamiliar ('Difficult') Words. Difficult words (those not on the Dale Familiar Word List) are counted as often as they appear in the text. (The word *tornado*, for example, does not appear on the Dale List. If *tornado* appeared 5 times in a text sample, it would be counted as *5* difficult words.)

Count the following as unfamiliar or 'unknown' words:

- Words *not* appearing on the Dale Familar Word List.(other than the names of people and places).
- Irregular noun plurals, even if the singular form appears on the Dale Familiar Word List (e.g., *oxen* would be counted as difficult, even though *ox* appears on the list).
- Nouns formed by adding *–er* or *–r* to a word on the list (unless that *–er* or *–r* term itself appears on the list).
- Variants of words from the Dale Familiar Word List that have irregular verb form endings—unless those variant forms also appear on the Dale List.
- Words from the Dale List that have two or more endings added (e.g., *clip+(p)ing+s).*

አባሪ ሐ

የግንዛቤ ሙከራ ናሙና ምንባቦችና መልሶች

ናሙና ምንባብ አንድ

ከዚህ በታች በቀረበው ምንባብ ክፍት ለተተው አምሳ ቦታዎች ከቀረቡት አምሳ ቃላት መካከል መልስ ይሆናል የምትሉትን አንድ ቃል ብቻ በመምረጥ በመልስ መስጫ ወረቀታችሁ ላይ ቃሉን በመፃፍ መልሱ።

ማሳሰቢያ:- ስም መፃፍ አያስፈልግም።

1. ለገዛ
2. የዋሻ
3. ሰው
4. ለማወቅ
5. መግባቢያዎች
6. ያስረዳል
7. መቼ
8. ትውፊቱን
9. ጥንታዊ
10. የሚያሳዩና
11. ቢችልም
12. የተቀረፁ
13. ያለውን
14. እስከ
15. ተፈጥሮን
16. ቢሆንም
17. ይታመናል
18. እንዲሁም
19. እንደዋለ
20. የዚህ
21. በሚባሉ
22. ላይ
23. ቅርፅ
24. አያገኘውም
25. የንግግሩን
26. ምስራቅ
27. መልዕክት
28. ከብዙ
29. ሀሳቡንና
30. የራሱን
31. ጥያቄዎች
32. ውስጥ
33. ትዕምርታዊነቱ
34. በስዕል
35. የቦታ
36. አንዱ
37. በኩል
38. ለሰው
39. ብሎም
40. ተመራማሪዎች
41. አመታት
42. መልሶም
43. ከነሱም
44. በስልትና
45. እንዲህ
46. መቼና
47. ባህሪ
48. የፅህፈት
49. የፈለገውን
50. ሲል

ቋንቋ ወይም ንግግር በዘፈቀደ የተፈጠረ አንደበታዊ መግባቢያ ነው::በቋንቋ አማካይነት ተግባቦት ሲካሄድ 1_______ ከሌላው ያልተጋራውን መረጃ ይቀበላል፣2_____ የራሱን ያቀብላል። የተግባቦት ስኬቱ 3_____ ከተናጋሪው ወደ ተቀባዩ ደርሶ 4________ በሚሰጠው ግብረ መልስ ይወሰናል። 5________ ያለው መግባቢያ ከሌሎች ተራ 6_________የሚለይበት የራሱ ባህሪያት አሉት። 7_________ መካከል ሰብአዊነቱ ፣ስርዓታዊነቱ፣ አንደበታዊነቱና 8________ ተጠቃሽ ናቸው።

ይህ የተለየ 9_______ ያለው ሰብአዊ መግባቢያ በትክክል 10_______ እንዴት ተፈጥሮ አገልግሎት ላይ 11________ በተጨባጭ መረጃ ላይ ተመስርቶ 12_________ ያዳግታል።ያም ሆኖ፣ በጥናት 13________ የተመሰረተው የምሁራን ግምት፣ ጊዜው14_______ሚሊዮን አመታት በፊት እንደሆነ 15________።

የሰው ልጅ ለብዙ ሚሊዮን 16_____ ቃላዊ በሆነው ቋንቋው ተግባብቶ 17________ እየለወጠ ህልውናውን ጠብቆ መቆየት 18_______፣በንግግር የሚለዋወጠው መልዕክት የጊዜና 19_______ እስረኛ ነበር። ሰው ይህንን 20_____ ውስንነት ለማስወገድና ታሪኩን፣ ባህሉንና፣21_______ ቀርጾ ለተተኪው ትውልድ ለማስተላለፍ 22_______ ሩቅ ቦታ ለሚኖር መሰሉ 23_____ ተግባሩን፣ ምኞቱና ተስፋውን ለማድረስ 24_______፣ የጽሕፈት ጥበብን እንደፈጠረ ይገመታል። 25____ ስልት መፈጠርም ራሱንና በዙሪያዉ 26____ ዓለም እንዲገነዘብ ረድቶታል። ጽህፈት 27_____ ልጅ የቀደሙ አባቶቹን ውርስ፣ 28_____ ቅርስና ረጃት ለተተኪው ለማስተላለፍና 29_____ ህልውናው ልማት መሰረት ለመጣል 30___ በተፈጥሮ ላይ ለመሰልጠንም አግዞታል።

31______ መፈልሰፍ በሰው ልጅ ታሪክ 32____ ዐብይ እርምጃ ቢሆንም፣ “ጽህፈት 33____ ፣ የትና እንዴት ተፈጠረ?” ለሚሉ 34_____ የተሟላ ምላሽ ማግኘት ያዳግታል። 35_______ እንደሚገልፁት፣ከክርስቶስ ልደት በፊት 36_____ ሀያ ሺህ አመት የሚሞላቸው 37_____ ውስጥ ስዕሎች፣በትንንሽ ነገሮች 38_______የተቀረፁ ቅርፃ ቅርፆች በመካከለኛውና ሩቅ 39_____፣ በአሜሪካ (በነባር ህንዶች መኖሪያ) እና በሌሎችም እጅግ 40_____ የሰው ልጅ መኖሪያ ነበሩ 41______ የአለማችን አካባቢዎች ተገንተዋል። የጥንቱ 42_____በየዕለት ህይወቱ የሚያጋጥመውን ክስተት 43_____ መግለፁ፣ ለስርዓተ-ጽህፈት መነሻ እንደሆነም 44______። ይሁን እንጅ፣ ይህ ሂደት 45____ በስርዓት

የተዋቀረና ሙሉ የፅህፈት 46_____ የያዘ አልነበረም። ስዕሎቹ ባንድ 47_____ አንድ ወይም ብዙ ሁነቶችን 48_____ በንግግር ፍቻቸውን ለመዘርዘር የሚቻል 49____፣ በነሱ አማካይነት ሰዓሊው (ፀሐፊው) ለማስተላለፍ 50____ መልዕክት በተሟላ መንገድ አንባቢው አያገኘውም።

ናሙና ምንባብ ሁለት

ከዚህ በታች በቀረበው ምንባብ ክፍት ለተተው አምሳ ቦታዎች ከቀረቡት አምሳ ቃላት መካከል መልስ ይሆናል የምትሉትን አንድ ቃል ብቻ በመምረጥ በመልስ መስጫ ወረቀታችሁ ላይ ቃሉን በመፃፍ መልሱ።

ማሳሰቢያ:- ስም መፃፍ አያስፈልግም።

1. ረቂቅ
2. ቋንቋ
3. መግለፅ
4. ወይም
5. ዘይቤን
6. በመሆኑም
7. ለማመልከት
8. ብዙ
9. ሀሳብ
10. ለመግለፅ
11. የተፈለገውን
12. በመወከል
13. መንገድ
14. አካባቢ
15. ቀጥተኛ
16. ተጠቅሞ
17. ያለው
18. መንገድ
19. የቋንቋ
20. ማስተላለፍ
21. በጽሁፍ
22. የቋንቋ
23. ለህይወት
24. ቀልብ
25. ትኩስና
26. ወስደን
27. አረገፈው
28. ደምቆ
29. ለዛና
30. እጅግ
31. ጋር
32. አጠቃቀም
33. አንድ
34. እንዲሁም
34. ወዘተ
35. ግን
36. ሞቱን
37. የበሽታዉን
38. ቋንቋ
39. ከሆነው
40. አወራረድ
41. የጠበቀ
42. ነገር
43. ነው
44. ናቸው
45. ደምቆ
46. ላቅ
47. የሚቆሙ
48. አደራደርና
49. ያለው
50. ነው

የአንድ ቋንቋ ተናጋሪዎች፣ ንግግራቸው ወይም ጽሑፋቸው የሰመረ ሐሳብን ማስገኘት እንዲችል፣ የተለያዩ የቃላትና ሀረጋት ግጥሚያዎችን ያፈልቃሉ።እነዚህ ግጥሚያዎች ከተለመደውና የዘወትር 1______ የቃላት፣የሀረጋት አደራደርና የሐሳብ 2______ ስርዓት ወጣ በማለት የሚገለጸውን 3______ ባህሪ፣ ስሜትና መልክ ጎልቶና 4______ እንዲታይ ማድረግ ሲችሉ፣ ለዛውን 5______ አገላለጽን እውን ያደርጋሉ። ለዛ 6______ ቋንቋ ደግሞ፣ የአድማጭና የአንባቢን 7______ ለመግዛት፣ ምናባዊ ሀሴትን ለማጎናፀፍ 8________ ከፍ ያለ ብርታት አለው።

9______ ሰው፣ ለስሜት ህዋሳት ያልቀረቡና 10______ የሆኑ ሀሳቦቹን በተዝናና በተፍታታ 11______ ለአድማጭ ወይም ለአንባቢ ማሸጋገር 12______ ሌሎች የሚያስተላልፏቸውን መረዳት የሚችልባቸው 13______ ለዛ ማስገኛ ስልቶች በርካታ 14______። ከነዚህ ውስጥ አንዱ ዘይቤ 15______። ዘይቤ፣ የቋንቋ ሰው ገጠመኙን፣ 16______ ያለውን አተያይ ፣ ያደገበትንና የሚኖርበትን 17______ ማህበራዊ እሴቶችንና ጥልቅ ምናቡን 18______ ከተለመደው የእለት ተእለት የቃላት 19______ ባፈነገጠ መልክ ተገላጩ ነገር 20______ እንዲታይ የሚያደርግበት የቋንቋ አጠቃቀም 21_____ያለ ደረጃ ነው ። በቋንቋ 22___ ውበት ምንጭነቱም በንግግርም ሆነ 23______ ፣ በዝርውም ሆነ በግጥም ሊተላለፍ 24_____ አንዳች ነገር ፣ ባህሪይ፣ ድርጊት፣ 25_____. የመልዕክት ሀይልና ፍካት በማጎናጸፍ 26_____ ግብ መች በሆነ መንገድ 27______ ያስችላል። ይህ ባህሪው፣ ዘይቤን 28______ ከሆነው ልሙጥ የዘወትር መግባቢያ 29______የተለየ ያደርገዋል።

ዘይቤን ከዘወትሩ 30______ የተለየ የሚያደርገው አፈጣጠሩ ነው። 31______ ተናጋሪው ማስተላለፍ የፈለገውን አንድ 32______፣ ነገር ወይም ረቂቅ ባህርይ 33______ ሲል፣ ተገላጩን ከሌላ ነገር 34______ በማነጻጸር፣ በማመሳሰል፣ አንዱን በሌላው 35________፣ ያንዱን ባህርይ ለሌላው በመስጠት 36______ ያፈልቃል።ለምሳሌ፣"የወባ ወረርሽኝ 37______ ሰዎች ሞቱ" የሚለዉን ሃሳብ 38_____፣ "የወባ ወረርሽኝ ህዝቡን እንደቅጠል 39_____።" ከሚለው ጋር ብናነፃፅረው የቀደመው 40______ የፈለገውን ሀሳብ ልል በሆነ 41_____ በቀጥታ የገለጸው ሲሆን፣ የኋለኛው 42___ የሟቹ ቁጥር ብዙ መሆኑን 43______ "ህዝቡን እንደቅጠል" በማለት በማመልከት፣44______ ደግሞ ከመርገፍ ጋር አያይዞታል።45_________፣ ሀሳቡ በዘይቤ በመግለጹ አድማጩ 46______ አንባቢው

አእምሮአዊ ምስል እንዲፈጥርና 47_____ አስከፊነት እንዲረዳው ማድረግ የቻለ 48________።

የቋንቋ ለዛን የሚያስገኙ የቃላት 49______ የአጠቃቀም ስልቶች በዘይቤ ብቻ 50_______ አይደሉም።

ናሙና ምንባብ ሶስት

ከዚህ በታች በቀረበው ምንባብ ክፍት ለተተው አምሳ ቦታዎች ከቀረቡት አምሳ ቃላት መካከል መልስ ይሆናል የምትሉትን አንድ ቃል ብቻ በመምረጥ በመልስ መስጫ ወረቀታችሁ ላይ ቃሉን በመፃፍ መልሱ።

ማሳሰቢያ:- ስም መፃፍ አያስፈልግም።

1. ገለፃ
2. ድራማው
3. እንዳለባቸው
4. አጥብቆ
5. እንዲሰማለት
6. የመድረክ
7. ቁጥብና
8. ድርጊት
9. አካላዊና
10. ትውፊታዊ
11. ከስነጹሑፍ
12. የሚከተብ
13. ድራማ (እስክሪፕት)
14. መራሂ
15. ሲባል
16. ባንድ
17. ቅርጻቅርጽንና
18. ድራማ
19. ተመልክቶ
20. መልክ
21. ይባላል
22. ምንነትን
23. የድራማ
24. ያለፈበት
25. የሚከተሉት
26. ከየአቅጣጫ
27. በቃል
28. የሚቀርብ
29. ከትውልድ
30. ላይ
31. ስነጹሑፍና
32. ድካም
33. ተዋንያን
34. ተውኔት
35. በሁለት
36. ጽንሰሀሳቦችና
37. ይታወቃል
38. አንፃር
39. ፀሐፊ
40. ሰይፉ
41. ተውኔት
42. ገፀባህሪያት
43. ወይም
44. የሚለው
45. የግሪክ
46. ጽሁፈ
47. ድራማ
48. ይችላል
49. ያለው
50. ነው

ድራማ (ተውኔት)፣በመድረክ የሚቀርብና የሚተረጎም የኪነጥበብ ውጤት ነው። ኪነጥበብ ስነጽሑፍን ፣ ስነስዕልን፣ ሙዚቃን፣1_____ የፊልም ጥበብን ያጠቃልላል። ድራማ 2__________ ቃል የተገኘው ድርይን (Draen) ከሚለው 3______ ቃል ሲሆን፣ ትርጉሙም "ማድረግ" 4______ "መከወን" እንደማለት ነው። የድራማ 5_________ ታላቁ ፈላስፋ አሪስቶትል ሲገልፅ ‹‹6______ከሰው ልጆች እውነተኛ ድርጊት7_____ የኪነጥበብ ዘርፍ ነው›› ይለዋል።

8________ በውስጡ ከሚይዛቸው አላባዎች አንፃር 9______ይመደባል።ስነጹሑፍ ደግሞ፣ የተፃፈውን 10_____ ያልተፃፈውን ነገር ግን፣በቃል 11______ ትውልድ የሚሸጋገረውን ይጠቀልላል።ድራማም 12_____ያለው ወይም የሌለው ሊሆን 13______። በባህላዊ ክንዋኔዎች ላይ ተመስርቶ 14_____ከትውልድ ወደ ትውልድ እየተላለፈ 15_____ ድራማ ጽሁፍ የሌለዉ ሲሆን፣ 16_____ ድራማ በመባል ይታወቃል። ስክሪፕት 17_____ ድራማ ደግሞ ጹሑፋዊ ድራማ 18_____፣ ምድቡም ከተጻፈው ስነጹሑፍ ጎራ 19_____። ድራማ፣ ብዙ ጥበቦች በአንድ 20_____ አብረው የሚገኙበት የጥበቦች መናኸሪያ 21______። ሙዚቀኛው፣ ሰዓሊው፣ ጸሐፌ ተውኔቱ፣ 22_____ ተውኔቱ(አዘጋጁ)፣ የመብራትና የድምጽ ባለሙያው… 23____ ላይ ጥበቡን አዋጥቶ ድራማን 24_____ይከሽነዋል። የድራማ ተመልካቹም፣ ድራማን 25____ ለማጣጣም የተለየ እውቀት አያስፈልገውም፤26_____ የህይወት ልምዱ በቂ ነው።

27____ ጥበብ የራሱ የሆኑ ሙያዊ 28_____ ስያሜዎች አሉት። ከስያሜዎቹ መካከል 29_____ ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

ጸሐፊ 30________:- የድራማ ጥበብ የአያሌ ሰዎችን 31_______ የሚጠይቅ ቢሆንም፣ የድራማውን መሰረታዊ 32_____ የሚነድፈው ደራሲ ፀሐፌ ተውኔት 33______።

ቃለ ተውኔት:-በድራማ ውስጥ 34_____ ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ 35______ወይም እነሱን ተክተው በሚጫወቱ 36______ መካከል የሚደረግ ንግግር ቃለ 37____ ወይም የተውኔት ቋንቋ በመባል 38___። ታዋቂው የሀገራችን ፀሀፊ ደበበ 39______ "የትያትር ጥበብ ከፀሐፊ ተውኔት 40_____ " በሚለው መጽሐፉ ይህንኑ ሲያስረዳ፣ 41_____ ተውኔቱ የሚጽፈው በተዋንያን አማካይነት 42_____ እንደመሆኑ መጠን ቃለ ተውኔት 43______ ግለፅ ሆኖ መፃፍ እንዳለበት 44______ ይመክራል። ቃለ ተውኔት፣ የገጸባህሪያትን 45______ ሕሊናዊ መልክ ለመጠቆም፣ በተውኔቱ 46_______ ውስጥ መውጣትንና መግባትን ለማመልከትና 47____ ቁሳቁሶችንና አልባሳት ምን መምሰል 48____ለማስታወቅ በፀሐፊ ተውኔቱ የሚሰጠውን 49_____ አይጨምርም።

ተዋንያን:- በጸሐፊ ተውኔቱ 50______ ከተጻፈ በኋላ በውስጡ ያሉትን ገጸባህሪያት ስብዕና፣ ውስጣዊ አስተሳሰብና ማንነት የራሳቸዉ አድርገው በመድረክ ላይ የሚተውኑ የጥበብ ሰዎች ናቸው።

የግንዛቤ ሙከራ ናሙና መልሶች

የናሙና ምንባብ አንድ መልስ

ተ..ቁ	ቃል	ተ.ቁ	ቃል
1	አንዱ	26	ለሰው
2	መልሶም	27	የራሱን
3	መልዕክት	28	ለገዛ
4	እንዲህ	29	ብሎም
5	መግባቢያዎች	30	የፅህፈት
6	ከነሱም	31	ውስጥ
7	ትዕምርታዊነቱ	32	መቼ
8	ባህሪ	33	ጥያቄዎች

9	መቼና	34	ተመራማሪዎች
10	እንደዋለ	35	እስከ
11	ለማወቅ	36	የዋሻ
12	ላይ	37	የተቀረፁ
13	ከብዙ	38	ምስራቅ
14	ያስረዳል	39	ጥንታዊ
15	አመታት	40	በሚባሉ
16	ተፈጥሮን	41	ሰው
17	ቢችልም	42	በስዕል
18	የቦታ	43	ይታመናል
19	የንግግሩን	44	በስልትና
20	ትውፊቱን	45	ቅርፅ
21	እንዲሁም	46	በኩል
22	ሀሳቡንና	47	የሚያሳዩና
23	ሲል	48	ቢሆንም
24	የዚህ	49	የፈለገውን
25	ያለውን	50	አያገኘውም

የናሙና ምንባብ ሁለት መልስ

ተ..ቁ	ቃል	ተ.ቁ	ቃል
1	ከሆነው	26	ትኩስና
2	አወራረድ	27	ማስተላለፍ
3	ነገር	28	ቀጥተኛ
4	ደምቆ	29	ቋንቋ
5	የጠበቀ	30	ቋንቋ

6	ያለው	31	የቋንቋ
7	ቀልብ	32	ሀሳብ
8	እጅግ	33	ለመግለፅ
9	አንድ	34	ጋር
10	ረቂቅ	35	በመወከል
11	መንገድ	36	ዘይቤን
12	እንዲሁም	37	ብዙ
13	የቋንቋ	38	ወስደን
14	ናቸው	39	አረገፈው
15	ነው	40	መግለፅ
16	ለህይወት	41	መንገድ
17	አካባቢ	42	ግን
18	ተጠቅሞ	43	ለማመልከት
19	አጠቃቀም	44	ሞቱን
20	ደምቆ	45	በመሆኑም
21	ላቅ	46	ወይም
22	ለዛና	47	የበሽታውን
23	በጽሁፍ	48	ነው
24	የተፈለገውን	49	አደራደርና
25	ወዘተ	50	የሚቆሙ

የናሙና ምንባብ ሶስት መልስ

ተ..ቁ	ቃል	ተ.ቁ	ቃል
1	ቅርጻቅርጽንና	26	ያለፈበት
2	የሚለው	27	የድራማ

3	የግሪክ	28	ጽንሰሀሳቦችና
4	ወይም	29	የሚከተሉት
5	ምንነትን	30	ተውኔት
6	ድራማ	31	ድካም
7	የሚከተብ	32	መልክ
8	ድራማ	33	ይባላል
9	ከስነጹሑፍ	34	በሁለት
10	ስነጹሑፍና	35	ገፀባህሪያት
11	ከትውልድ	36	ተዋንያን
12	ጽሁፈ ድራማ (እስክሪፕት)	37	ተውኔት
13	ይችላል	38	ይታወቃል
14	በቃል	39	ሰይፉ
15	የሚቀርብ	40	አንፃር
16	ትውፊታዊ	41	ፀሐፌ
17	ያለው	42	እንዲሰማለት
18	ሲባል	43	ቁጥብና
19	ነው	44	አጥብቆ
20	ላይ	45	አካላዊና
21	ነው	46	ድርጊት
22	መራሄ	47	የመድረክ
23	ባንድ	48	ገለፃ
24	ከየአቅጣጫ	49	እንዳለባቸው
25	ተመልክቶ	50	ድራማው

አባሪ መ

ለተማሪዎች በቀረቡ ዝግ የፈተና ዘዴዎች የተገኘ ውጤት ዝርዝር መግለጫ .

የተማሪዎች ተ.ቁ	ምንባብ አንድ (ኮድ ሀ) ከ100%	ምንባብ ሁለት(ኮድ ለ) ከ100%	ምንባብ ሶስት (ኮድ ሐ) ከ100%
01	6	58	44
02	4	40	20
03	2	74	32
04	16	54	34
05	2	50	44
06	6	74	24
07	4	48	52
08	6	60	60
09	6	36	24
10	4	64	20
11	2	74	6
12	4	48	54
13	2	72	32
14	2	58	36
15	8	42	40
16	2	38	24
17	6	42	16
18	2	50	24
19	6	44	40

20	-	26	18
21	14	54	30
22	-	32	6
23	4	26	26
24	4	26	42
25	-	38	24
26	6	40	28
27	6	46	28
28	-	42	32
29	6	8	36
30	16	64	60
31	2	16	4
32	8	60	40
33	6	46	26
34	2	30	70
35	10	46	8
36	48	74	44
37	2	66	40
38	6	58	70
39	8	44	28
40	4	56	36
41	-	42	36
42	4	64	46

43	-	54	48
44	2	68	22
45	2	18	54
46	-	56	12
47	4	50	56
48	6	66	32
49	2	30	52
50	4	36	4
51	6	44	48
52	2	36	2
53	2	54	40
54	2	68	48
55	2	72	38
56	4	60	28
57	-	68	12
58	48	46	46
59	14	42	50
60	28	66	62

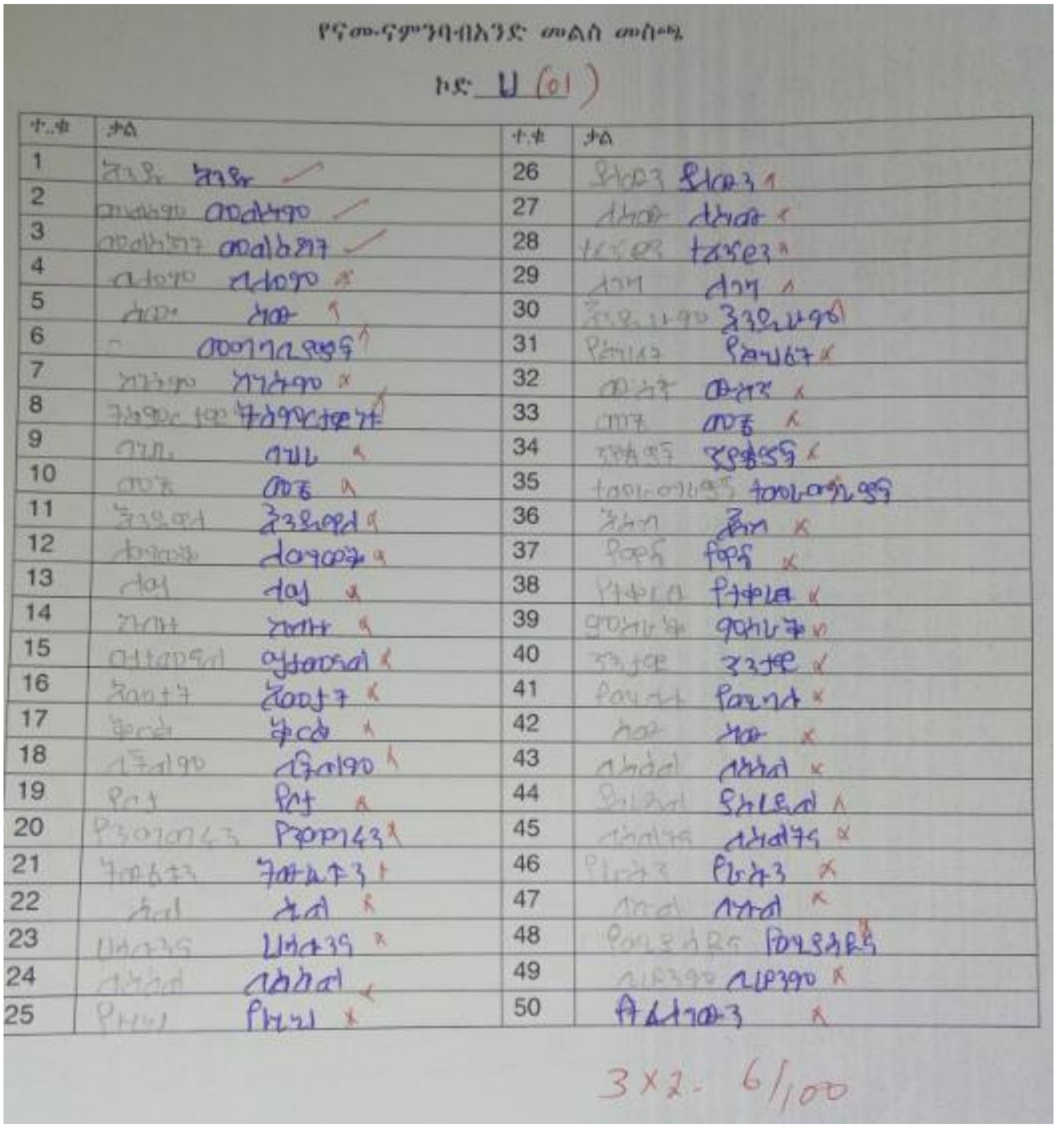

የናሙናምንባብአንድ መልስ መስጫ

ኮድ ሀ (01)

ተ.ቁ	ቃል	ተ.ቁ	ቃል
1	[illegible]	26	[illegible]
2	[illegible]	27	[illegible]
3	[illegible]	28	[illegible]
4	[illegible]	29	[illegible]
5	[illegible]	30	[illegible]
6	[illegible]	31	[illegible]
7	[illegible]	32	[illegible]
8	[illegible]	33	[illegible]
9	[illegible]	34	[illegible]
10	[illegible]	35	[illegible]
11	[illegible]	36	[illegible]
12	[illegible]	37	[illegible]
13	[illegible]	38	[illegible]
14	[illegible]	39	[illegible]
15	[illegible]	40	[illegible]
16	[illegible]	41	[illegible]
17	[illegible]	42	[illegible]
18	[illegible]	43	[illegible]
19	[illegible]	44	[illegible]
20	[illegible]	45	[illegible]
21	[illegible]	46	[illegible]
22	[illegible]	47	[illegible]
23	[illegible]	48	[illegible]
24	[illegible]	49	[illegible]
25	[illegible]	50	[illegible]

3×2- 6/100

የናሙናምንባብሁለት መልስ መስጫ

ኮድ ለ

ተ.ቁ	ቃል	ተ.ቁ	ቃል
1	ቋንቋ	26	ንጎጸሁም
2	ማስተካከና	27	ከመማከዐ
3	የቋንቋ	28	ሬቆጾ
4	ጸሞቆ	29	ንጸባ
5	የጠበቀ	30	ቋንቋ
6	ዘዓጠን	31	በመሆኑም
7	ቀበበ	32	ሀሣብ
8	ጎጆባ	33	ከማመልከት
9	ጎንጸ	34	ጋር
10	ቆንቶና	35	በመዎክሪ
11	መንገጸ	36	ዘዓጠ
12	መዓዋ	37	ብዞ
13	የቋንቋ	38	ውኪጸን
14	ዓቶው	39	ጎሬገኬው
15	ነው	40	መንገጸ
16	ከኣሢዎት	41	መንገጸ
17	ጎኅገበ	42	ግን
18	መመከብ	43	በበጽቶው
19	ጎጠቃቀም	44	ዓቆን
20	ጸሞቆ	45	የጠበቀ
21	ካቆ	46	ጓጸጸሁዎ ጎጾ-ነና
22	ከዛና	47	ንጎጸሁዎ
23	ለፀሁፍ	48	ነው
24	መዓዋ	49	መንገጸ
25	ወዘተ	50	የዓገኙ

$29 \times 2 = 58$

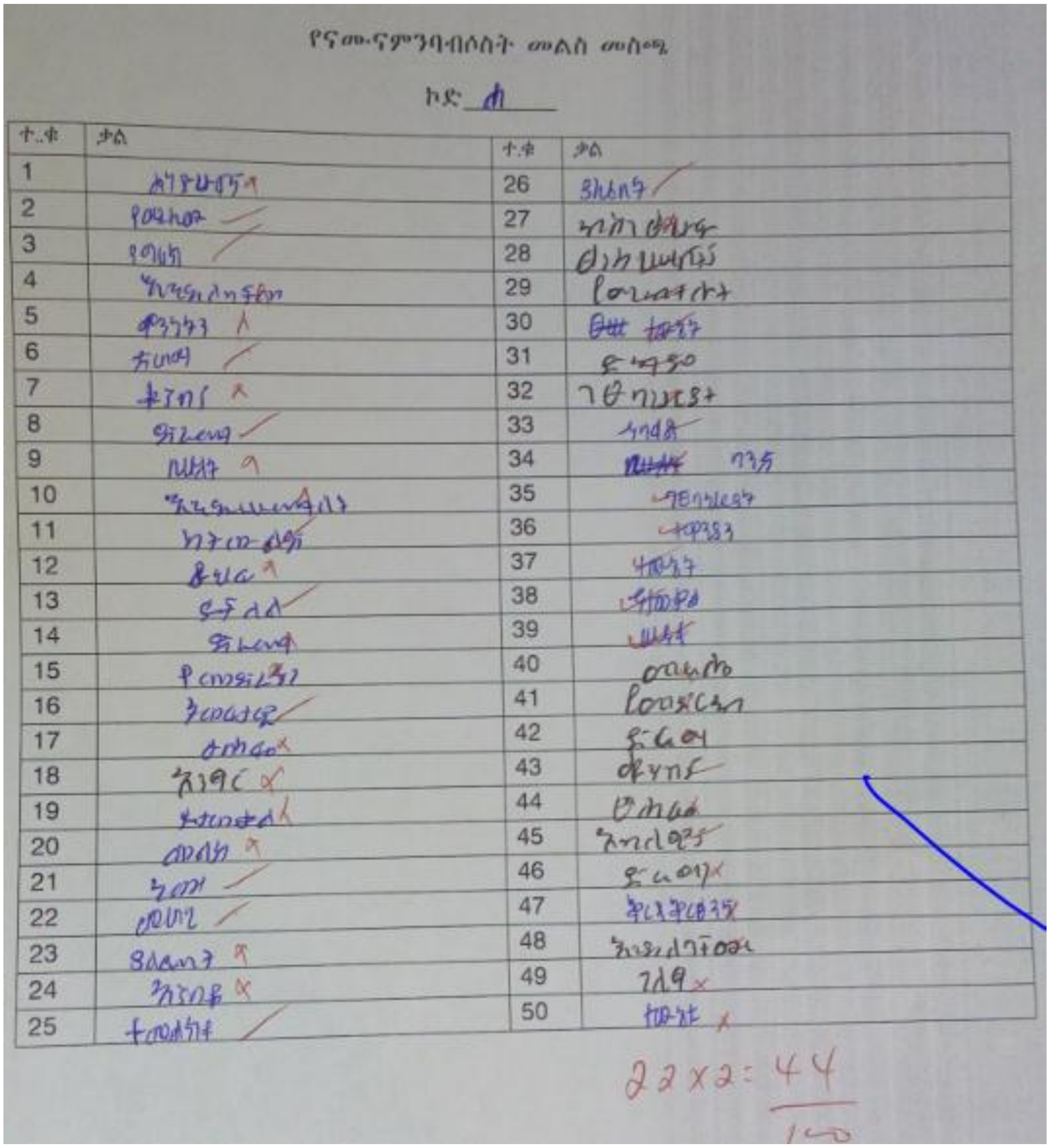

የናሙናምንባብሶስት መልስ መስጫ

ኮድ ሐ

ተ.ቁ	ቃል	ተ.ቁ	ቃል
1	[illegible]	26	[illegible]
2	[illegible]	27	[illegible]
3	[illegible]	28	[illegible]
4	[illegible]	29	[illegible]
5	[illegible]	30	[illegible]
6	[illegible]	31	[illegible]
7	[illegible]	32	[illegible]
8	[illegible]	33	[illegible]
9	[illegible]	34	[illegible]
10	[illegible]	35	[illegible]
11	[illegible]	36	[illegible]
12	[illegible]	37	[illegible]
13	[illegible]	38	[illegible]
14	[illegible]	39	[illegible]
15	[illegible]	40	[illegible]
16	[illegible]	41	[illegible]
17	[illegible]	42	[illegible]
18	[illegible]	43	[illegible]
19	[illegible]	44	[illegible]
20	[illegible]	45	[illegible]
21	[illegible]	46	[illegible]
22	[illegible]	47	[illegible]
23	[illegible]	48	[illegible]
24	[illegible]	49	[illegible]
25	[illegible]	50	[illegible]

22x2=44/100

አባሪ ሠ

ለተማሪዎች የቀረቡ የቡድን ተኮር ውይይት ጥያቄዎች

1. በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን ሰለማንበብ ፍላጎታችሁን የሚያነሳሱናቸው? ለምን? እንዴት?
2. በመፅሀፉ ዉስጥ የቀረቡ ምንባቦች የተማሪዎችን የክፍል ደረጃና ልምድ ይመጥናሉ ወይስ አይመጥኑም? እንዴት?
3. ከአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሀፍ በተጨማሪም ንባቦችን የማንበብ ልምዳችሁምን ይመስላል? ምን አይነት ፅሁፎችን ታነባላችሁ?
4. በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሀፍ የቀረቡትን ምንባቦች አንብቦ ለመረዳትና የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ለመስራት የገጠማችሁ ችግሮች? ያገኛችሁት ጥሩ ነገርስ ምንድን ነዉ?
5. በመማሪያ መፅሀፉ የሚካተቱ ምንባቦች በምን በምን ይዘት (ርዕስ) ቢያተኩሩ የተሻሉ በተማሪዎች እየተወደዱ ይነበባሉ ብላችሁ ትገምታላችሁ?

አባሪ ረ

ለመምህራን የቀረቡ የቃለ መጠይቅ ጥያቄዎች

በቅድሚያ ለቃለመጠይቁ ፈቃደኛ በመሆንዎ በጣም አመሰግናለሁ:: የዚህ ቃለመጠይቅ ዋና አላማ በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሀፍ ዉስጥ የቀረቡ ምንባቦችን የተነባቢነት ደረጃ ለመፈተሽና መረጃ ለማሰባሰብ ነው::ስለሆነም ርስዎ የሚሰጡት ትክክለኛና እውነተኛ ምላሽ ለጥናቱ ወሳኝ ስለሆነ ለሚቀርቡልዎት ጥያቄዎች መልስ በመስጠት እንዲተባበሩኝ በትህትና እጠይቃለሁ::

አመሰግናለሁ፡፡

1. በ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሀፍ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት አላቸዉ (አንብቦ መረዳትን) ለማስተማር ተገቢ ናቸዉ ብለው ያምናሉ? እንዴት?
2. ተማሪዎች ከ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሀፍት በተጨማሪ ሌሎች ምንባቦችን እንዲያነቡ ያደርጋሉ እንዴት?
3. በመማሪያ መፅሀፉ ዉስጥ የቀረቡ ምንባቦችን ተማሪዎች አንብበዉ መረዳታቸዉን እና አለመረዳታቸዉን በምንሁኔታ ይከታተላሉ?
4. የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ጥሩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንዲያጎለብቱ ምን መደረግ አለበት ይላሉ?
5. የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሀፍና ምንባቦችን ለማዘጋጀት እድል ቢያገኙ ምን አይነት ይዘት ያላቸዉን ምንባቦች እንዲካተቱ ያደርጋሉ? ።ለምን?